

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

DİL BECERİLERİ ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE
TEKNİKLERİN TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA KULLANIMININ
İNCELENMESİ

Ayşegül İrem SARIOĞLU

Danışman
Doç. Dr. Murat ATEŞ

Konya 2021

ÖN SÖZ

Türkçe eğitiminde dil becerileri öğretimi alanın yapıtaşlarındandır. Becerilerin gelişimi öğrencilerin sadece öğrenim hayatını değil tüm hayatını etkileyecek öneme sahiptir. İyi okuyan, yazan, konuşan ve dinleyen bireyler hayatlarının her sahasında başarıya daha yakın durmaktadır. Bu sebeplerle ki Türkçe dersi öğrencilerin hayatlarını etkileyebilecek güce sahiptir.

Türkçe öğretiminde önemine ve hayat ideallerine ulaştırabileceğine inandığımız dil becerileri konusunda alana katkı sunması gayesiyle bu çalışma yürütülmüştür.

İlk bölüm olan “giriş” kısmında problem durumu, araştırmanın amacı ve alt amaçları, önemi, sınırlılıkları ve çalışmaya konu olan kavramların tanımları ifade edilmiştir.

İkinci bölüm olan “ilgili araştırmalar” başlığında bu çalışmanın yapılabilmesi için çalışmanın iskeletini oluşturan kavramlar araştırılmıştır. Bu araştırmalar “kuramsal çerçeve ile ilgili araştırmalar” kısmında verilmiştir. Bu bölümde “Dil becerileri öğretiminde kullanılan ‘yöntem’ kavramı ne demektir, niçin kullanılmalıdır ve nasıl seçilmelidir?” sorularına cevap aranmıştır. Kuramsal çerçevenin ikinci bölümünde ise temel dil becerileri incelenmiştir. “Okuma, dinleme, konuşma ve yazma kavramları nedir, okuma, dinleme, konuşma ve yazma eğitimi nedir ve bu eğitimlerde kullanılan yöntemler nelerdir?” sorularına cevaplar verilerek kuramsal çerçeve bölümü tamamlanmıştır. “İlgili araştırmalar” başlığının ikinci bölümünde ise çalışmamıza bir açıdan benzeyen makale ve tezler incelenerek “ilgili araştırmalar” başlığı altında verilmiştir.

Üçüncü bölüm olan “yöntem” başlığında araştırmamızın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama teknikleri, verilerin toplanması ve analizi ifade edilmiştir.

Beşinci bölüm olan “bulgular ve yorum” başlığında seçilen ders kitaplarında kullanılan yöntem ve teknikler doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular 6, 7 ve 8. sınıf seviyelerine göre ayrılmıştır. Her sınıf seviyesinde temalarda kullanılan yöntemler tablolarla eklenmiştir. En son olarak tüm kitaplarda kullanılan yöntemler dört beceri alanı şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma da tablolar ile gösterilerek elde edilen bulgular yazılmıştır. Bu bulguların yorumlanması ile bölüm tamamlanmıştır.

Altıncı bölüm olan “sonuç, tartışma ve öneriler” bölümünde çalışmada elde edilen bulgular sonuçlandırılmıştır. Sonuçların yorumlanması ve sonraki çalışmalar için öneriler eklenerek bölüm tamamlanmıştır.

Çalışmamın yürütülmesi aşamasında destek ve yardımını esirgemeyen danışmanım sayın Doç. Dr. Murat Ateş’e ve bu süreçte desteklerini hep hissettiğim sevgili babam İbrahim, annem Sevgi, kardeşlerim Şevval Gizem ve Ahmet Kerem’e teşekkürü borç bilirim.

Ayşegül İrem SARIOĞLU

KONYA- 2021

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER	iv
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT.....	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2.1. Alt Amaçlar.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Tanımlar	4
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. ÖĞRETİMDE YÖNTEM VE TEKNİK.....	5
2.1.1. Öğretim Yöntemi Nedir?	5
2.1.2. Öğretim Yöntem ve Tekniği Niçin Kullanılmalı?.....	6
2.1.3. Öğretim Yöntem ve Tekniği Nasıl Seçilmeli ve Kullanılmalı?	7
2.2. TEMEL DİL BECERİLERİ.....	8
2.2.1. OKUMA EĞİTİMİ.....	8

2.2.2.	DİNLEME EĞİTİMİ.....	20
2.2.3.	KONUŞMA EĞİTİMİ.....	25
2.2.4.	YAZMA EĞİTİMİ.....	32
2.3.	İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	43
2.3.1.	Makaleler	43
2.3.2.	Tezler	44
3.	YÖNTEM.....	46
3.1.	Araştırmanın Modeli.....	46
3.2.	Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	46
3.3.	Veri Toplama Teknikleri.....	47
3.4.	Verilerin Toplanması	47
3.5.	Verilerin Analizi	47
4.	BULGULAR VE YORUM	48
4.1.	Seçili Kitaplarda Kullanılan Yöntemler.....	48
4.1.1.	6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan Yöntem ve Teknikler	48
4.1.2.	7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan Yöntem ve Teknikler	70
5.1.3.	8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan Yöntem ve Teknikler	103
5.1.4.	6, 7 Ve 8. Sınıflarda Dört Beceri Alanında Kullanılan Tüm Yöntemler ..	131
6.	SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	136
6.1.	Okuma Becerisi ile İlgili Sonuç ve Tartışmalar	137
6.2.	Dinleme Becerisi ile İlgili Sonuçlar	137

6.3.	Konuşma Becerisi ile İlgili Sonuçlar	138
6.4.	Yazma Becerisi ile İlgili Sonuçlar	138
6.5.	Yöntemlerin Temalara Dağılımı ile İlgili Sonuçlar	139
6.6.	Tüm Sınıf Düzeylerinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklerle İlgili Sonuçlar	144
	Öneriler	145
	KAYNAKÇA.....	146

ÖZET

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

DİL BECERİLERİ ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLERİN TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA KULLANIMININ İNCELENMESİ

Ayşegül İrem SARIOĞLU

Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisi esastır. Bu beceriler okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileridir. Bu becerilerin geliştirilmesi, doğru ve etkin kullanımı Türkçe dersinin ana amaçlarındandır. Bu becerilerin kazandırılmasında en çok kullanılan öğretim araç gereci, ders kitaplarıdır. Ders kitaplarının kullanım kolaylığı, her öğrencinin ulaşabilir olması, aktif öğrenme sunuyor olması en çok tercih edilen materyal olmasını sağlamıştır. Ders kitapları hazırlanırken bu dört beceri alanı ve becerilerin öğretim yöntemlerine göre şekillenmektedir. Yöntemler becerilerin geliştirilmesi için bize sunulan araçlardır. Her beceri alanı için yöntem ve teknikler birbirinden farklıdır. Seçilen her yöntemin uygulamada belli başlı biçimleri vardır. Ders kitaplarında kullanılan yöntem ve teknikler öğrenme faaliyetini doğrudan etkiler. Her öğrenci için etkili olan yöntem birbirinden farklı olabilir. Bu sebeple kitaplarda çeşitli yöntem ve teknik tercih edilmesi önemlidir.

Bu çalışma, son 2011-2015 yıllarında kullanılmış bazı Türkçe ders kitaplarda kullanılan dil becerilerinin yöntem ve teknik bağlamında incelenmesini içermektedir. Bu yöntemlerin seçiminde bir düzen olup olmadığı, temalara göre bir farklılık oluşup oluşmadığı, kullanım sıklıkları incelenmiştir. Öğretmen kılavuz kitapları doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir.

İncelemeler neticesinde okuma becerisi öğretiminde tüm sınıf düzeylerinde en çok tercih edilen yöntemin “sesli okuma” olduğu, dinleme becerisi öğretiminde sınıf düzeylerine göre bir düzen oluşturulmadığı, konuşma becerisi öğretiminde tüm sınıf düzeylerinde en çok tercih edilen yöntemin “güdümlü konuşma” yöntemi olduğu ve yazma becerisi öğretiminde en çok tercih edilen yöntemin “güdümlü yazma” yöntemi olduğu tespit edilmiştir. Tüm ders kitaplarında yer almış olan ana temalarda ortak bir sonuca ulaşılmıştır. Diğer temalarda ise anlamlı bir sonuç ortaya çıkmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, ders kitabı, yöntem, dil becerileri

ABSTRACT

Department of Turkish and Social Sciences Education

Turkish Education Program

Master Thesis

**THE EXAMINATION OF THE METHODS AND TECHNIQUES WHICH ARE USED
FOR LANGUAGE ABILITIES EDUCATION IN THE TURKISH LESSON BOOKS**

Ayşegül İrem SARIOĞLU

In Turkish language, there is four main principles in ability of language. This principles are, reading listening, speaking and writing. The improving of this principles and the using this principles effective and correct way is the main purpose of Turkish Lesson. Textbooks are the most commonly used teaching tools for gaining these skills. The ease of using lesson books, reaching the lesson books by students and its active learning by the students make books that the most chosen materials by all. That's why this four principles and ability of learning methods shaping when lesson books are preparing. This methods are some facilities that given to us to improving abilities. Technique and methods are different by all ability areas. In perform every method has shapes that which are unique. The methods and techniques which are using in the lesson books effect the learning facilities directly. The methods are could be different for all students, That's why it is important that chosing the different methods and techniques in the books.

This study includes the examination of language skills used in some Turkish textbooks used between the years 2011-2015 in the context of method and technique. It has been examined that chosing of the methods has an order or does they has differences between each other or frequency of use in themes. Teachers guide books has been examined by the methods of document analysis.

As a result of the studies, the most preferred method in teaching reading skills at all grade levels is the "reading aloud", there is no order according to the class levels in teaching listening skills, the most preferred method in teaching speaking skills at all grade levels is the "guided speaking" method, and writing skills are it has been determined that the most preferred method in teaching is the "guided writing" method. A common conclusion has been reached on the main themes in all textbooks. In other themes, there is no meaningful results were found.

Keywords: Turkish language teaching öğretimi, lesson book, method, language skills

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Dil, bireylerin en temel iletişim aracıdır. Dil edinimi ile birlikte bireylerde öğrenme faaliyeti hız kazanmaktadır. Dil öğretimi ile bireyler dilin sistematığını kavrayarak öğretim faaliyetlerinde anlama, anlamlandırma, yorumlama, analiz ve sentez yapma gibi zihinsel aktiviteleri gerçekleştirebilmektedir.

Dil öğretimi ilkokuldan başlayarak tüm eğitim kademelerinde aşamalı olarak devam etmektedir.

“2006 Türkçe Öğretim Programı”nın genel amaçlar bölümünde yer alan şu amaçlar dil becerileri öğretimi ile doğrudan ilişkilidir:

- Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
- Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz sentez yapma,
- Yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,
- Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri (MEB, 2006)

Türkçe dersi, dil becerilerinin merkezde olduğu bir eğitim sürecini içermektedir. Bu beceriler; okuma, dinleme, konuşma ve yazmadır. Dil becerilerinin kazandırılması Türkçe dersinin ana amaçlarındandır. Bu beceriler birbirleriyle bütünlük içerisinde verilmektedir. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini doğru ve etkin biçimde kullanan bireyler yetiştirilmesi eğitim sürecinin en büyük hedefidir.

Bu amaç doğrultusunda çeşitli ders materyalleri hazırlanmaktadır. Ders araç gereçlerinin en önemlisi ve en çok kullanılanı ders kitaplarıdır. Kullanılan ders kitaplarında dil becerileri, çeşitli yöntem ve teknikler kullanılarak öğrenciye kazandırılmak istenir.

Öğrenciler farklı ilgi ve ihtiyaçlar ile donanmıştır. Bu ilgi ve ihtiyaca cevap verebilmek, öğrencilerin öğrenme faaliyetinde fırsat eşitliği sağlamak maksatlarıyla kitaplarda çeşitli etkinlik ve çalışmalar yer almaktadır.

Hazırlanan kitapların her öğrenci için anlamlı olması gerekir. Öğrencilerin farklı öğrenme stillerine farklı öğretim yöntem ve teknikleri ile yanıt verilmektedir. Böylelikle tüm öğrencilerin öğretim süreçlerinin başarılı olması amaçlanmaktadır. Tek yöntem ve tekniğin kullanıldığı bir kitap sadece o yöntemde başarılı olan öğrenci için anlamlı olacaktır. Bunun önüne geçilmesi için kitaplar çeşitli yöntem ve teknikleri içerecek biçimde hazırlanmaktadır.

Beceri öğretimi yöntem ve tekniklerin kullanımı ile mümkün olmaktadır. Yöntem ve teknik becerinin kapısını açan anahtardır. Yöntem ve tekniklerin doğru seçimi, öğrenciye uygunluğu, işlenişi beceri kazanımında büyük rol oynamaktadır. Her becerinin kendine has yöntem ve teknikleri vardır. Bir beceri için öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir yöntem veya teknik diğer beceri için kullanımı imkânsız olabilmektedir. Hazırlanan ders kitaplarında kullanılan yöntem ve teknikler farklılık göstermektedir. Böylelikle hiçbir beceri ihmal edilmeden öğrencilerin tüm beceri alanlarında etkin olması hedeflenmektedir.

Bu çalışmanın konusu, dil becerileri öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin Türkçe ders kitaplarında kullanımının incelenmesidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 2011-2015 yıllarında yayımlanmış olan ortaokul Türkçe ders kitaplarında beceri öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin tespit edilerek; becerilere göre sıklıklarının belirlenmesi, göz ardı edilen yöntem ve tekniklerin ortaya çıkarılmasıdır. Çalışma neticesinde becerilerin öğretiminde ağırlıklı olarak kullanılan yöntem ve teknikler belirlenerek bundan sonraki yayınlar için yol haritası olması hedeflenmiştir.

Eğitim öğretim planlı yapılması gereken bir işidir. Bu nedenle en sık kullanılan ders materyali olan kitapların içinde yer alan etkinliklerin, gelişigüzel değil bir amaca bağlı olarak seçilmesi gerekmektedir. Bu çalışma ile ders kitaplarında beceri öğretimi için kullanılan yöntem ve tekniklerin hangi amaca hizmet ettiği gösterilmek istenmiştir.

Buna göre ortaokul Türkçe ders kitaplarında kullanılan yöntem ve tekniklerin kullanım durumlarının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

1.2.1. Alt Amaçlar

- a. 6.sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılan okuma, dinleme, konuşma ve yazma yöntemleri nelerdir? Bu yöntemlerin temalara dağılımı nasıldır?
- b. 7.sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılan okuma, dinleme, konuşma ve yazma yöntemleri nelerdir? Bu yöntemlerin temalara dağılımı nasıldır?
- c. 8.sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılan okuma, dinleme, konuşma ve yazma yöntemleri nelerdir? Bu yöntemlerin temalara dağılımı nasıldır?
- d. Tüm sınıf düzeylerinde Türkçe ders kitaplarında kullanılan okuma, dinleme, konuşma ve yazma yöntemleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkçe eğitiminin temelinde beceri öğretimi yer almaktadır. Dil becerilerinin öğrenciye kazandırılması son derece önemlidir. Becerilerin öğretiminde pek çok farklı yol izlenebilir. Bu farklı yollar yöntem ve tekniklerle meydana gelmektedir. Her beceri alanı için çeşitli yöntem ve teknik vardır. Ders kitapları hazırlanırken belirli bir plan dâhilinde hazırlanmalıdır. Kullanılan yöntem ve teknikler bu plana bağlı olarak seçilmelidir. Türkçe ders kitaplarında dil becerileri öğretimi yapılırken kullanılan yöntem ve tekniklerin tespiti, temalara dağılımı, öne çıkarılan veya ihmal edilen yöntem ve tekniklerin belirlenmesi, eksik kalan kısımların tespiti açısından bu çalışma önem arz etmektedir. Eğitim sürecinde bu konu hakkında durum tespitinin yapılması ve yapılan çalışmaların hangi amaca hizmet ettiğinin fark edilmesi çalışmayı önemli kılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma 2011-2015 yıllarında kullanılmış ortaokul Türkçe ders kitapları arasından seçilen 13 kitap kullanarak hazırlanmıştır. Ders kitapları haricinde kullanılan yayınlar ve ortaokul seviyesinden başka seviyedeki kitaplar çalışmanın konusu değildir. Çalışma bu ders kitaplarındaki yöntem ve tekniklerin incelenmesi ile sınırlı tutulmuştur. Çalışmaya 5.sınıf Türkçe ders kitapları dâhil edilmemiştir. 5.sınıf seviyesinin ortaokula sonradan dâhil edilmesi ve öğretmen kılavuz kitaplarının kaldırılması bu sınıf seviyesinin çalışmaya dâhil edilmemesini gerektirmiştir.

1.5.Tanımlar

Yöntem: Hedefe ulaşmak için izlenen en kısa yol ya da bir konuyu öğrenmek için seçilen düzenli yol. (Demirel, 2005.23)

Teknik: Yöntemin uygulanış biçimidir.

Materyal: Eğitim ortamında kullanılan materyaller, öğretmen-öğrenme sürecinde öğrencilere işaret ve açıklamaların sunulması, bu işaret ve açıklamaların tüm öğrenciler tarafından tam olarak anlaşılmasının sağlanması, öğrencilerin öğrenilmesi beklenen davranışları göstermeye özendirilmesi, onların bu davranışları denemelerine izin verilmesi ve böyle denemelerin kolaylaştırılması, öğrencilerin denemelik davranışlarından beklenen yönde bir değişmeyi temsil ettiği kabul edilebilecek olanların pekiştirilmesi ve böyle olmayanların düzeltilmesi, beklenene yaklaşan davranışların istenen mükemmelliğe ulaşmış sayılıp sayılamayacağını meydana çıkarılması ve buraya kadar sayılan bütün önemlerin, gruptaki her öğrenci, hedeflenen tüm yeni davranışları istenen düzeyde öğreninceye kadar sürdürülmesi ile ilgili olarak yararlanılan araç ve gereçleri kapsar (Özçelik, 1992: 129). Dil öğretiminde materyal kullanımı, hem öğrenci hem de öğretici açısından başarıyı arttıran bir unsurdur (Çelik, 2018).

Ders kitabı: Bir dersin öğretimiyle ilişkili olarak hazırlanan ya da seçilen herhangi bir kitap. Belirli ölçülere göre incelendikten sonra belli bir okul, sınıf ve ders için öğretmen ve öğrencilere temel kaynak olarak salık verilen kitap. (Oğuzkan, 1981:83)

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.ÖĞRETİMDE YÖNTEM VE TEKNİK

2.1.1. Öğretim Yöntemi Nedir?

Türk Dil Kurumu sözlüklerinde yöntem kavramı için iki farklı tanımda bulunmuştur. İlk tanım, bir amaca erişmek için izlenen, tutulan yol, usul, sistem, prosedür, politika iken ikinci tanım, bilimde belli bir sonuca erişmek için bir plana göre izlenen yol, metot olmuştur. (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2020)

Fidan (1985), kitabında “öğretme yöntemi” kavramı için öğrencinin hedefe ulaşması için izlenen yol ifadesini kullanmıştır. Yöntem kullanımının amacının belirli öğretme teknikleri ve araçları kullanılarak öğretmen ve öğrenci faaliyetlerinin bir plana göre düzenlenmesi ve yürütülmesi olduğunu söylemektedir.

Yöntem, Büyükkaragöz ve diğerleri (1999) tarafından da öğretimde öğrenciyi eğitimin amaçlarına en çabuk ve en güvenilir biçimde ulaştırmanın yolu olarak tanımlanmaktadır.

Ders yöntemi derste, onun amacını ve görevini emin ve en iyi yolla yerine getirmek için düzenlenmiş hareket biçimidir. (Hesapçioğlu, 1997)

Tanımlara bakıldığında öğretim yöntemi kavramı için amaca ulaşmak üzere seçilen yol denilebilir. Öğretim faaliyetleri için ilk belirlenen unsur amaçtır. “Ne öğreteceğiz?” sorusunun cevabı verildikten sonra “Nasıl öğreteceğiz?” sorusu sorulur. “Nasıl öğreteceğiz?” sorusunun cevabını da yöntemlere bakarak vermekteyiz.

Farklı farklı amaçlara ulaşmak için aynı yöntemi kullanmak akılcı bir yaklaşım olmayacaktır. Bu sebeple pek çok öğretim yöntemi ortaya çıkmıştır. Bu yöntemler amacımıza uygun olduğu takdirde öğretim faaliyetinin sağlıklı ve hızlı biçimde gerçekleşmesini sağlamaktadır. Örneğin okuma becerisinin çeşitli amaçları için çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. “Göz atarak okuma” ya da “tahmin ederek okuma” bu yöntemlerdendir ve farklı kazanımlara hizmet ederler.

Teknik, bir “öğretim etkinliği için başvurulması gereken beceri, işlem ya da yol” olarak tanımlanmaktadır. (Özden, 1998)

Teknik, yöntemin uygulanış biçimidir. Bir yöntem için pek çok farklı teknik uygulanabilmektedir.

2.1.2. Öğretim Yöntem ve Tekniği Niçin Kullanılmalı?

Bilen (1999) çalışmasında öğretim yapılırken belirli bir yöntem kullanmanın önemli olup olmadığını uzun süre tartışıldığını söylemektedir. Bu konuda eğitimciler, öğretilcek konunun iyi bilinmesinin yeterli olmadığını; ‘nasıl’ öğretilmesi gerektiğinin yani öğretim yönteminin de iyi bilinmesi ve uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Alan uzmanları ise konuyu iyi bilen bir öğretmenin yöntemle ilgili bilgi ve becerilere fazla gerek duymadan öğretimi başarıyla sürdürebileceğini belirtmişlerdir. Günümüzde alan uzmanlarının bu yaklaşımının kabul edilmediği ve öğretim yöntemlerini bilmenin ve uygulamanın son derece etkili olduğu kabul görmektedir.

Taşpınar (2005) çalışmasında öğretim sürecine uygun yöntem kullanılırsa öğrenme sonunda enerji, emek, araç-gereç açısından ekonomiklik sağlanacağını söylemiştir. Buna ek olarak yöntemin seçilebilmesi için amaç belirlemenin şart olduğu göz önüne alındığında amaçların gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği sınıanabilmektedir.

Öğretim yöntemlerinin kullanılıp kullanılmayacağı geçmişte tartışma konusu olmuştur. Yöntemlerin gerekli olup olmadığı üzerine yapılan tartışmalar bugün, hangi kazanım için hangi yöntemin daha faydalı olacağı konusunda evrilmiştir.

Yöntemler bir konunun anlaşılmasını sağlamada, öğretmenin bildiklerini öğrenciye aktarmasında, kalıcı öğrenmelerin sağlanmasında ve zaman tasarrufu sağlama noktasında önemlidir. Alanında uzman kişiler öğrencilerin edinmeleri gereken bilgi ve becerilerde yetkindirler ancak nasıl öğreteceğini bilmediği takdirde salt bilginin yeterli olmadığı görülmektedir.

Türkçe dersinin yapılandırmacı yaklaşımla ele alındığı programlarımızda artık öğretmenin sadece bilgiyi aktaran konumunda olmadığını görmekteyiz. Öğretmenler bilgilerini aktarmanın yanında öğrencilerin beceri edinmelerine rehberlik etmektedir. Bu rehberlik sadece bilgilerin aktarılması yoluyla yapılamamaktadır. Öğrencinin kazanması beklenen beceriler öğretmeninden sadece dinleyerek kazanabileceği yapılar değildir. Bu sebeplerle öğrencilerin edinmeleri gereken becerilere yönelik onların aktif olarak öğrenme faaliyetinin içinde bulunması yöntemlerin kullanımı ile mümkün olmaktadır.

Her öğrenci birbirinden farklıdır. Tek bir yöntem ve tekniğin kullanımı sadece birkaç öğrenci için beceri edinimini sağlarken diğer öğrencilere hitap etmemektedir. Yöntem ve teknik kullanımı ile farklı zekâ türlerindeki öğrencilerin beceri edinimi kolaylaşacaktır. Bir yöntem ile öğrenemeyen, beceri edinemeyen öğrenci başka bir yöntem teknik ile daha kolay öğrenebilmekte/edinebilmektedir. Öğrencilerin tümünün derse ilgilerinin, öğrenme faaliyet ve çabalarının devamı için dersi anlayabildiklerini hissetmeleri gerekmektedir. Kendilerine hitap etmeyen bir yöntem ile tüm yıl süren bir eğitim öğrenci için eğitim olmaktan çıkacaktır. Bu sebeplerle yöntem tekniğin kullanımı ve çeşitlendirilmesi son derece önemli hale gelmiştir.

2.1.3. Öğretim Yöntem ve Tekniği Nasıl Seçilmeli ve Kullanılmalı?

Cemiloğlu (1998) çalışmasında kullanılacak yöntemin seçiminde gerekli etmenleri söylemiştir. Bu etmenler şöyle sıralanabilir:

- Genel anlamda dil öğrenimine, özellikle de anadili öğrenimine uygunluk.
- Özel anlamda Türkçe dersinin değişik alanlarında (dilbilgisi, noktalama, yazım, metin çözümü, sözcük çalışması gibi) yapılacak çalışmalara yatkınlık.
- Anadili ile ilgili becerilerini ve ifade gücünü geliştirme durumunda olan öğrenci düzeyine uygunluk.
- Belirli bir öğrenim durumu ve kişilik yapısı olan öğretmene uygunluk

Yöntem seçimi yapılırken ilk olarak yöntemin dil öğrenimine uygun olup olmadığına bakılmalıdır. Örneğin deney yöntemi dil öğrenimi için uygun bir yöntem değildir. Dil öğrenimine uygun yöntemler belirlendikten sonra bunların içinde hedeflenen amaca uygunluk aranmalıdır. Türkçe dersinin pek çok özel alanı vardır. Noktalama bilgisi öğretmek için kullanılacak yöntem ile kelime öğretimi için kullanılacak yöntemler birbirinden farklıdır. Genel ve özel anlamda uygunluk tamamlandığında öğretmen ve öğrenci profiline yönteme uygunluğu aranmalıdır. Kullanılacak yöntem öğrencinin düzeyi için uygun değilse veya öğretmenin hâkim olmadığı bir yöntem ise fayda sağlamayacaktır. Bu sebeplerle tüm bileşenlerin aktif olduğu bir uygunluk şartı aranmalıdır. Bunlar sağlandığında öğrenci için sağlıklı bir öğrenme durumundan bahsedebiliriz.

Araç gereç seçiminde yöntem uygunluk aranırsa seçim daha doğru yapılmış olacaktır. Öğrenme-öğretme sürecinde uygun yöntem ve tekniğin belirlenmesinde belirleyici olan unsur öğrenciye kazandırılmak istenen bilgi, beceri ve tutumun niteliğidir. Çünkü öğretme, öğrenmeyi sağlama veya kılavuzlama faaliyetidir. Öğrenmeyi öğretme görevini üstlenen

öğretmen, öğretme faaliyetlerini öğrencilerde aktif yaşantılar oluşturacak nitelikte düzenlemelidir. Aktif öğrenme yaşantılarının öğrenciye mal edilmesi için önlem alma, öğrencinin çevresinde değişiklikler yapma anlamına gelen çevre ayarlaması da belirli strateji, yöntem/tekniklerden yararlanmayı gerekli kılmaktadır. (Vural, 2004)

Yöntemlerin uygulanması aşamasında materyallere ihtiyaç duyulmaktadır. Her yöntem için farklı materyallere ihtiyaç olabilmektedir. Her beceri alanı için yöntemlere uygun farklı materyaller geliştirmek öğrencinin öğrenme sürecine olumlu katkı sağlayacaktır.

2.2.TEMEL DİL BECERİLERİ

Dilin dört temel beceri alanı vardır. Bunlar okuma, dinleme, konuşma ve yazmadır. Okuma ve dinleme becerisini anlama becerileri olarak, konuşma ve yazma becerilerini anlatma becerileri olarak gruplandırabiliriz. Türkçe dersinin temelini bu dört beceri alanında öğrencileri geliştirmek oluşturur. Karatay (2018) , beceri eğitiminin iki amacı olduğunu söylemiştir. Bu amaçlar; anlama becerileri eğitimi ile öğrencilerin bilgi edinmelerini ve iyi kavrayıcılar olmalarını sağlamak, anlatma becerileri ile duygu ve düşüncelerini iyi anlatabilen bireyler olmalarını sağlamaktır. Ana dilinde dil becerilerini geliştirmek hayat boyu devam eden bir süreçtir (İltar & Açık, 2019).

2.2.1. OKUMA EĞİTİMİ

2.2.1.1.Okuma Nedir?

Okuma, dört temel dil becerisinden biridir. Bu beceri için çeşitli tanımlar yapılmıştır. Özbay (2014) kitabında “Okuma Nedir?” sorusunun cevabını insanın anlama ve bilgi edinme yollarından biri olduğunu söyleyerek vermiştir. Gündüz ve Şimşek (2011) ise okumayı sözcükleri, cümleleri veya bir yazıyı bütün unsurlarıyla görme, algılama, kavrama ve anlamlandırma etkinliği olarak tanımlamışlardır. Vural (2004) okumanın; gözlerin, ses organlarının çeşitli hareketleriyle, manayı kavramayı sağlayan zihin çalışmalarının neticesi olan karmaşık bir süreç olduğunu söylemiştir. Demirel (1999), okumanın bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliği olduğunu söylemektedir. Arıcı (2012) ise okuma, gözün satırlar üzerinde sıçrayarak yazının bütün unsurlarını görmesi ve bunların kavranması olarak ifade etmektedir. Göğüş’e (1978) göre ise bir yazının harflerini, sözcüklerini, imlerini tanımak ve bunların anlamlarını kavramak, okumadır. Akyol (2006) okumayı yazar ve okuyucu arasında aktif ve etkili iletişimi gerekli kılan, dinamik bir anlam kurma süreci olarak ifade etmiştir.

2.2.1.2.Okuma Eğitimi Nedir?

Okuma eğitimi Türkçe öğretimi programlarının tamamında yer almış bir öğretim alanıdır. 1924 yılından günümüze bu alanda dersler okutulmuştur.

Okuma eğitimi okulun ilk yıllarından itibaren başlamakta ve bütün okul hayatını kapsamaktadır. Okuma becerisi sesleri tanıyarak anlam kurma sürecini içermektedir. İlköğretim birinci kademedeki sesletim çalışmaları ile başlanan okuma eğitimi anlam kurma süreci ile devam eder. Okuma ve okuduğunu anlama öğrencinin kazanması gereken ana becerilerdendir. Sadece Türkçe dersi değil diğer dersler için de okuduğunu anlama çok önemli bir beceridir. Okuduğunu anlayamayan öğrencinin diğer derslerde de başarılı olma imkânı yoktur. Öğrencinin okur, okuduğunu anlar hale gelmesi için Türkçe öğretim programları, ders kitapları düzenlenmiştir. Öğrencilerin metinleri okuması ve yorumlaması için çalışmalar yaptırılmaktadır. Aytaş (2005) makalesinde okuma eğitimini beş döneme ayırmıştır. İlk dönem ilköğretimin ilk yıllarını kapsamaktadır. Bu dönemde okumaya ilgi başlar, seslerin harf karşılıkları algılanmaya başlanır. İkinci dönem okumayı öğrenmeye başlangıç dönemidir. Bu dönemde okumayı öğrenmeye başlayan çocuk okuma konusunda çok ilgilidir. Bu dönemde her şeyi okumak ve anlamak ister. Üçüncü dönemde ise okuma istek ve alışkanlığının geliştiği dönemdir. Bu dönemde öğrenci artık okumayı öğrenmiş ve alışkanlık edinme sürecine girmiştir. Bu ilköğretimin iki ve üçüncü sınıflarını içermektedir. Dördüncü dönem ise dördüncü, beş ve altıncı sınıfları içermektedir. Bu dönemde artık okumada gücün elde edildiği dönemdir. Beşinci ve son dönem ise okuma ilgi ve alışkanlıklarının ve okumadan zevk almanın olduğu dönemdir. Bu ortaöğretim ve yükseköğretim yıllarını içermektedir.

Okuma eğitimi kazanımları “2019 Türkçe Öğretim Programı”nda üç ana başlık altında sınıflandırılmıştır. Böyle bir sınıflandırma diğer beceri alanları için yapılmamıştır. Bu başlıklar akıcı okuma, söz varlığı ve anlamadır.

Tablo 1. “2019 Türkçe Öğretim Programı”nda Okumanın Boyutları Ve Sınıflara Dağılımı

Boyutlar		Sınıflar			
		5.	6.	7.	8.
Akıcı okuma	4	4	4	4	4
Söz varlığı	24	7	9	9	7
Anlama	34	23	22	25	24
	62	34	35	38	35

Okuma kazanımları incelendiğinde en çok ağırlık verilen okuma boyutunun “anlama” olduğu görülmektedir. Anlama boyutu için her sınıf düzeyinde toplamda otuz dört kazanıma yer verilmiştir. Sınıf düzeylerine bakıldığında yirmi beş kazanımla en çok yedinci sınıflarda anlama kazanımları yer alırken, yirmi iki kazanımla en az altıncı sınıflarda anlama kazanımı yer almıştır. Tüm sınıf düzeylerinde en az kazanım akıcı okumaya ayrılmıştır. Bu boyut için toplam dört kazanım belirlenirken bu kazanımlar her sınıf düzeyinde kullanılmıştır. Söz varlığı boyutu ise toplamda yirmi dört kazanıma sahiptir. Bu kazanımlardan altı ve yedinci sınıflarda dokuz beş ve sekizinci sınıflarda beşer tanesi kullanılmıştır.

2.2.1.3.Okuma Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

2.2.1.3.1. Sesli Okuma

Sesli okuma tüm sınıf düzeylerinde karşımıza çıkmaktadır. Okuma eğitiminde en sık kullanılan yöntemlerden biridir. Sesli okuma eğitiminin amacını Karatay (2018) öğrencilerin, metinde geçen kelimeleri doğru seslendirmeleri olarak ifade etmektedir. Sesli okuma neticesinde öğrenciye standart Türkçeyi öğretmeyi hedeflemekteyiz. Öğrencilerin sesli okuma ile anlamını bilmediği kelimeleri bağlamdan çıkarabilmesi de hedefler arasındadır. Sesli okuma çalışmaları noktalama işaretlerine dikkat ederek, vurgu ve tonlamaya uygun şekilde doğru ve eksiksiz okuma çalışmasını içermektedir. Bu çalışma öğretmenin örnek okuması ve ardından öğrencilere okutturulması şeklinde gerçekleşmektedir. Öğretmen okumaya başlamadan önce öğrencilerin dikkat etmesi gereken yerleri söyler bu sayede öğrenciler okuma kurallarına dikkat ederler. Öğrencilerin parmakla veya kalemle takip etmesine izin verilmemelidir. Öğrencinin kitabı tutuş açısı önemlidir. Öğrencilerin yaptığı okumanın

sonunda ise öğrencilerin okuma kusurları düzeltilir. Öğrenciler sesli okuma yaparken metne bağlı olarak birden çok öğrenciye rastgele okumalar yaptırılır. Bu sayede öğrencilerin metne dikkat süresi uzar. Öğrenciler okuma esnasında öğretmene okuma becerisi hakkında dönütler de vermektedir. Öğretmen bu sayede öğrencilerin okuma performanslarını izleyebilmektedir. Sesli okuma esnasında okuyan öğrencinin okuma becerisinin yanında konuşma becerisi de gelişmektedir. Sesli okumayı takip eden öğrencilerin ise dinleme becerisi ve zihinsel becerileri de gelişmektedir. Okuma hızı, sesli okumada sessiz okumaya göre daha düşüktür.

2.2.1.3.2. Sessiz Okuma

Sessiz okuma karşımıza en çok çıkan okuma becerisi öğretim yöntemlerindedir. Her sınıf düzeyinde ve neredeyse kullanılan her metinde uygulanmaktadır. Sessiz okuma yöntemi ile öğrencilerin metinde anlam kurması hedeflenmektedir. Bu yöntem ile öğrencilere akıcı okuma becerisi kazandırılmak istenmektedir. Sesli okumadaki gibi metni başkalarının da anlamasını sağlama amacı taşımadığı için anlam kurma süreci daha hızlı gerçekleşir. İlk okuma yazma süreci tamamlandıktan sonra sıklıkla bu yöntem kullanılır. Bu yöntemle öğrenci daha az emek ve zaman harcayarak daha çok öğrenme gerçekleştirebilir. Öğrencinin bireysel öğrenmeler gerçekleştirmesinde de son derece etkili bir yöntemdir. Kendi kendine okuma alışkanlığı kazandırmak sessiz okuma etkinliklerinin öncelikli amaçlarından biridir (Ateş, 2008). Öğrencilerin sessiz okuma esnasında gözleriyle metni takip etmeleri istenir. Ses çıkarmaları, dudaklarını kıpırdatmaları, parmaklarıyla takip etmelerine kesinlikle engel olunmalıdır. Bu davranışlar öğrencide hedeflediğimiz akıcı okuma becerisini olumsuz etkileyecektir.

2.2.1.3.3. Göz Atarak Okuma

Göz atarak okuma çalışmaları metin okunmadan önce metni tanımak ve metin hakkında genel fikirler edinmek için kullanılır. Metnin türü, konusu hakkında bilgi edinilir. Başlık, içindekiler, bölüm başlıkları, giriş ve sonuç bölümleri bir metni tanımamız için bakılması gereken noktalardır. Metin okunmaz gözler metin üzerinde gezdirilir. Metin işimize yarıyor, ilgimizi çekiyorsa okuma baştan ve tam olarak yapılır.

2.2.1.3.4. Özetleyerek Okuma

Özetleyerek okuma çalışması yapılmadan önce sorular oluşturulur. Öğrenci metni takip ederken bu soruların cevaplarını arar. Metinde 5N 1K sorularının cevapları aranır. Özetleyerek okuma çalışmasında amaç konuyu ana hatlarıyla kavramaktır. Okuma esnasında

duraklamalar yapılarak okunan kısmın özetinin çıkarılması istenir. Metin bölüm bölüm özetlendikten sonra tekrar bir okuma yapılır. Öğrenci hatalarını düzelterek özetini tamamlar. Öğrenci bir metni özetledikten sonra metnin içeriğine ihtiyaç duyarsa tam okuma yapmak yerine özette yararlanarak zaman tasarrufu sağlar. Öğrenci metni tekrar tekrar okuma durumundan kurtulmuş olur.

2.2.1.3.5. Not Alarak Okuma

Sesli okuma veya sessiz okuma esnasında öğrencinin önemli gördüğü yerleri kitaba veya deftere not etmesidir. Bu yöntemle amaç öğrencinin önemli noktaları tespit ederek ileriki süreçte hatırlamasını kolaylaştırmaktır. Metinden alınacak notlar öğrencinin hatırlayacağı kadar olmalıdır. Hatırlayabileceğinden daha çok not alınması yöntemin işlevini yitirmesine sebep olacaktır. Bu yöntemle öğrenciler okuma sürecine etkin olarak katılırlar. Okuma esnasında öğretmen önemli yerleri vurgulayarak öğrencilerin dikkatini o noktaya çekebilir. Öğrenci bu yöntemle aklına takılan kısımları da not alabilir. Bu sayede metin tamamlandıktan sonra sorularını öğretmene sorarak anlama faaliyetini pekiştirebilir. Bu yöntemle yazma becerisi de bir ölçüde geliştirilmektedir.

2.2.1.3.6. İşaretleyerek Okuma

İşaretleyerek okuma yönteminin birkaç farklı uygulaması vardır. Bu yöntem ile öğrenci metin okunurken önemli gördüğü yerleri işaretleyebilir. Bu çalışma esnasında öğrenci metnin konusunu, ana fikrini, anahtar sözcükleri tespit ederek onları işaretler. Yöntemin bir diğer kullanılışı ise öğrencinin anlamını bilmediği kelimelerin altına çizmesidir. Okuma bittikten sonra anlamın bağlamdan çıkarılması için çalışmalar yapılır. Bağlamdan da çıkarılamıyorsa sözlük çalışması yaptırılır. Bu tekniğin not alma tekniğinden farkı öğrencilerin burada yazma çalışması yapmaması sadece metin üzerinde işaretlemeler yapmasıdır. Bu çalışmada dikkatin dağılmaması için her cümle işaretlenmez sadece amaca uygun işaretlemeler yapılır. Bu işaretlemeler daha sonrasında özet çıkarma işlemine de katkı sağlayacaktır.

2.2.1.3.7. Tahmin Ederek Okuma

Tahmin ederek okuma çalışması birçok farklı şekilde yapılabilir. Öğretmen sesli okuma esnasında okumayı durdurarak metnin kalan kısmı hakkında öğrencilerin tahminde bulunmalarını ister. Tahminler alındıktan sonra metin okunmaya devam edilir. Tahminler ile metin karşılaştırılır.

Bir diğer yöntem ise sesli okuma yapılırken okuma duraklatılır ve metnin devamı hakkında sorular sorulur. Metin okunmaya devam edilir ve soruların cevapları metinden tespit edilir.

Bir diğer yöntem ise metin okunmaya başlanmadan önce içerik hakkında öğrencilerin tahminleri alınır. Bu yöntem uygulanırken görsellerden ve başlıklardan yararlanır. Bu yöntem ile öğrencilerin metne ve derse olan ilgileri artar, etkin katılım sağlanır. Görsellerden hareketle yapılan tahmin çalışması görsel yorumlama becerisini de olumlu yönde etkiler. Bu yöntem ile öğrencilerin çıkarımda bulunma, mantıklı düşünme, yaratıcı düşünme becerileri de gelişir.

2.2.1.3.8. Soru Sorarak Okuma

Soru sorarak okuma ile ilgili iki farklı uygulama yöntemi bulunmaktadır. Bu yöntemlerden ilki okuma başlamadan önce veya okuma esnasında öğrencilerin sorular hazırlanmasıdır. Bu uygulama ile metin okunmadan önce öğrencilerin ilgisi metne çekilir. Hazırlanan soruların hangilerinin cevaplarının metinde olduğu, hangilerinin olmadığı tartışılır. Bu uygulama ile öğrencilerin bir metne amaçlı yaklaşımı sağlanır. Amaca uygun hareket etme becerisi, diğer derslerde de öğrencilerin okuma faaliyetlerini kolaylaştırıcı bir etmendir.

İkinci uygulama ise öğrenciler sesli veya sessiz okuma esnasında akıllarına takılan soruları hazırlar. Metnin okunması tamamlandıktan sonra bu soruları arkadaşlarına sorar ve cevaplarını ararlar. Bu uygulama ile metnin kavranması kolaylaşır, anlaşılmayan noktalar anlaşılır kılınır, öğrenilen bilgiler pekiştirilir.

2.2.1.3.9. Söz Korosu

Söz korusu yöntemi bir metnin bölümlere ayrılarak her bölümün bir grup tarafından okunmasını içermektedir. Uygulaması farklı şekillerde yapılabilir.

Birinci uygulama metnin tamamının tüm sınıf tarafından okunmasıdır.

İkinci uygulamada sınıf iki gruba bölünür ve metin bu iki grup arasında paylaşılır. Sırası gelen grup hep birlikte bölümü okur. Karşılıklı okuma şeklinde devam eder.

Üçüncü uygulama ise metnin parçalara ayrılması ve ikiden çok grubun oluşturulmasıdır. Bu uygulamada her gruba okuyacağı parçalar verilir.

Dördüncü uygulama ise sınıf gruplara, metin parçalara ayrılır. Her gruba okuyacağı bölüm verilir. Bazı bölümler ise tüm sınıf tarafından okunur.

Söz korosunda okunan metnin özelliğine göre seslendirmeler yapılır. Sezer, Göğüş, Oğuzkan ve Özdemir (1991) yazdıkları kitapta söz korusu için “toplu okuma” da demişlerdir. Bu yöntem sesli okuma faaliyetini de içermektedir. Bu yöntemle birlikte öğrenci sesli okuma kabiliyetini geliştirecek, arkadaşları ile birlikte okuyacağı için onların gerisinde ya da ilerisinde olmaktan kaçınmak için dikkatli olacak ve vurgu tonlamalara dikkat ederek okuyacaktır. Noktalama işaretlerine dikkat ederek, duraklarda yeterince bekleyerek düzgün bir okumanın nasıl olacağını deneyimleyerek öğrenecektir. Bu yöntem ile öğrencilerde bir gruba ait olma hissi gelişir. Bu sayede öğrencide grup bilinci gelişerek grup çalışmalarında ve hayatının kalan dönemlerindeki sosyal ortamlarında ait olma, aynı amaç etrafında birleşebilme, grup olarak hareket edebilme becerisi gelişir. Bu yöntem uygulanırken gerekirse öğretmen önce bir örnek okuma yapabilir. Bu yöntemin 3-4 haftada bir yaptırılması gerekir.

2.2.1.3.10. Okuma Tiyatrosu

Okuma tiyatrosu yönteminde okunan metin diyaloglara dönüştürülür. Bu dönüşüm esnasında metne ekleme veya çıkarma yapılmaz. Diyaloglar öğrenciler arasında paylaştırılarak okuma yaptırılır. Bu yöntem ile öğrencilerin anlaması üst düzeye çıkmaktadır. Metnin kavranması oldukça iyi düzeyde olur. Öğrenciler kendi bölümlerinde olan duyguyu konuşmalarına yansıtırlar. Kahramanların özelliklerini iyi anlayarak sözlerini daha etkili kılarlar. Böylelikle öğrencilerin konuşma becerileri de gelişmiş olur. Öğrenciler bu çalışmayı sınıf önünde canlandırabilir. Bu etkinlik ile öğrencinin özgüven kazanması, toplum önüne çıkma ve toplum önünde konuşma becerisinin gelişmesi de sağlanmış olur.

2.2.1.3.11. Ezberleme

Bu teknikte öğrencilerin seviyesine uygun olan metinler seçilerek belirli bir sürede öğrencilerin bunu ezberlemesi ve sonrasında okumaları istenir. Bu yöntem ile öğrencilerin edebi zevkinin gelişmesi, Türkçenin iyi metinlerini bilmeleri, Türkçeyi etkili ve doğru biçimde kullanmaları hedeflenmektedir. Bu yöntem sayesinde öğrenci vurgu ve tonlamaya dikkat edecek, hafızaları güçlenerek akılda tutma becerileri gelişecektir. Ezberlenen metinlerin okunması esnasında öğrencinin özgüveni gelişerek toplum önünde konuşma yeteneğinin gelişmesine yardımcı olacaktır.

2.2.1.3.12. Metinlerle İlişkilendirme

Metinlerle ilişkilendirme yönteminde bir metin okunduktan sonra daha önce okunmuş olan diğer metinlerle arasında ilişkiler kurulur. Öğretmen daha önce okunan metinlerle yeni okunan metin arasındaki benzer ve farklı yönlerle ilgili öğrencilere sorular yöneltir. Bu sorular “Okuduğumuz metin ile daha önce okuduğumuz metni arasında şahıs kadrosu / konu/ ana fikir/ tema/ olay örgüsü/ zaman/ mekân/ tür olarak benzerlik var mıdır?” şeklinde olabilmektedir. Bu yöntem ile öğrencilerin zihinsel becerileri geliştirilmektedir. Öğrencilerde aynı zamanda karşılaştırmalar yaparak eleştirel düşünme becerisi gelişir.

2.2.1.3.13. Tartışarak Okuma

Tartışarak okuma yönteminde metnin tamamı ya da bir bölümü öğretmen tarafından belirlenerek tartışma başlatılır. Belirlenen bölümün tartışılmaya açık olması önemlidir. Bu sayede pek çok farklı fikir ortaya atılabilir. Bütün sınıfın ya da grubun tartışmaya katılması sağlanır. Tartışma sonucunda ortaya çıkan sonuçlar yeni bir metin olarak sunulur. Bu yöntemle öğrenciler kendi duygu ve düşüncelerini aktarabilecek ve kendi tezlerini savunabileceklerdir. Öğrencilerin tartışma becerilerini geliştirmek, farklı bakış açılarını fark etmelerini sağlamak ve bu bakış açılarına saygılı olmalarını sağlamak hedeflenmektedir. Metindeki mesajların kavranmasında, öğrencinin fark etmediği noktaları fark etmesinde ve metnin anlaşılmasında bu tekniğin katkısı büyüktür. Öğrenciler bu çalışma ile birlikte bir konuyu öğrenme, iletişim kurma becerileri elde edeceklerdir.

2.2.1.3.14. Eleştirel Okuma

Eleştirel okuma çalışması yapılırken öğrencinin okunan metindeki düşüncelerle ilgili fikir yürütmesi istenir. Metindeki fikirlere katılıp katılmadığı ve katılma/katılmama sebepleri üzerine öğrenci konuşturulur. Yazarın fikrini tespit etme, bu fikirleri sorgulama, nesnellliğini ölçme gibi işlemler yaptırılır. Metinle ilgili öğrencilerin sebep sonuç ilişkisi kurması beklenmektedir. Öğrenci önceki öğrenmelerini işin içine dâhil ederek okuduğu metni değerlendirir. Bu yönüyle öğrenci son derece aktiftir. Zihinsel becerilerini aktif kullanarak bir yargıya varır. Öğrencilerin soru sorma, sorgulama becerilerinin gelişmesi hedeflenmektedir. Tarafsız bakış açısı elde etmeleri için önemli bir okuma yöntemidir. Bu yöntemin sonunda tartışma yöntemi kullanılarak öğrenciler edindikleri bilgileri birbirleriyle paylaşabilirler.

2.2.1.3.15. Esnek Okuma

Esnek okuma yönteminde öğrenci önceden okuma amacını belirlemelidir. Belirlediği okuma amacı doğrultusunda kendi ihtiyacını giderecek olan kısımları okur. Okunacak bölüme göre okuma türü ve hızı belirlenmelidir. Özbay (2014) kitabında esnek okumanın bir okuma türü olmadığını söylemiştir. Esnek okumanın değişik okuma türlerinden yararlanarak yapıldığını ifade etmiştir. Bu yöntemlerin göz atma, tarama, kaynağını alma, göz gezdirme gibi çalışmalar olduğunu söylemektedir. Esnek okumada tam okuma gerçekleştirilmez. Öğrenci ihtiyacı olan bilgiyi edinmek için okuma yapmaktadır. Okumadan önce içindekiler, ön söz gibi bölümler öğrencinin hangi bölümü okuyacağı hakkında ipucu oluşturmaktadır. Okuma esnasında ise farklı yazı tiplerinin kullanıldığı yerler öğrencinin dikkatini çekmelidir. Bu yöntem ile öğrenci az zamanda çok bilgiye erişmektedir. Öğrenci hızlı okuma becerisi kazanır. Özellikle hazırbulunuşluk seviyesinin ve ön öğrenmelerin üst düzey olduğu konularda esnek okuma yöntemine başvurulması zaman tasarrufu açısından önemli olacaktır.

2.2.1.3.16. Tam Okuma

Tam okuma çalışmaları esnek okumanın tam tersi yapılan bir uygulamadır. Esnek okumada bazı bölümler seçilerek okunurken tam okumada metnin tamamı eksiksiz olarak okunur. Tam okumada amaç metnin öğrenilmesidir. Öğrenci tam okuma yaptıktan sonra analiz ve değerlendirme yapabilir, özet çıkarabilir, mesajı ortaya koyabilir, metinle ilgili sorulara cevap verebilir. Öğrencinin bir konu hakkında detaylı bilgilere ulaşmasında etkili bir yöntemdir. Tam okuma ile birlikte hızlı okuma çalışmaları da yapılması anlama sürecini hızlandıracaktır. Ders kitaplarında sıklıkla kullanılan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.1.3.17. Yaratıcı Okuma

Yaratıcı okuma yöntemi öğrencinin analiz ve sentez becerilerini geliştirmeyi hedefler. Okuma tamamlandıktan sonra öğrencinin okunan metinle ilgili yeni bir ürün ortaya koyması hedeflenmektedir. Öğrencinin ortaya koyduğu yeni ürünler için yaratıcı okumadan söz edilebilir. Metnin bir bölümünü yeniden yazma, bir bölümünü resimlendirme, metni başka türde yeniden yazma, metnin öncesini ya da sonrasını tahmin etme gibi çalışmalar yaptırılabilir. Yaratıcı okuma üst düzey bir okuma yöntemi

olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yöntem uygulanırken öğrencilere çok cevaplı sorular sorularak öğrencinin düşünceleri sağlanır ve sonuçlar üzerinde tartışmalar yaptırılır.

2.2.1.3.18. Tarayarak Okuma

Tarayarak okuma, aranan bilgilerin hızlıca metinden tespit edilmesidir. Karatay (2018) kitabında tarayarak okuma tekniği için göz atarak okuma tekniğinden farklı olarak daha az bilişsel çaba gerektirdiğini söylemiştir. Bu teknikte bilgilerin yeri, metinde olup olmadığı bulunmaya çalışılır. Metinde araştırılacak konu ile ilgili anahtar kelimeler taranır. İndeksler bu okuma yöntemine yardımcı olmaktadır. Araştırmaya konu olan kelimeler indeks kısmından taranarak tespit edilir. Kaynakçalar yine araştırılacak konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Telefon rehberlerinde isim arama, sözlükte merak edilen kelimeyi bulmak için yapılan tarama çalışması bu okuma yöntemine örnektir.

2.2.1.3.19. Kendisini Karşısındaki Yerine Koyarak Okuma/ Empati Kurma

Empati kurarak okuma yöntemi ile öğrencilerin kendileri metindeki kahramanlar yerine koyarak değerlendirmeler yapması gerekmektedir. Bu yöntem ile öğrencilerde karakter eğitimi etkin biçimde sağlanır. Öğrenci olayları karşısındaki bakış açısı ile değerlendireceği için empati, doğru karar verme, tarafsız olma gibi becerileri geliştirecektir. Öğrenciye kazandırılmak istenen davranışlara göre metin seçimi yapılmalıdır. Öğrenciler bu sayede olayları tek bir noktadan değil pek çok farklı bakış açısı ile değerlendirebileceğini fark eder. Kahramanın hatalı davranışlarının yerine neler yapabileceği üzerine öğrenci konuşturulur. Gerekirse tartışma ortamı oluşturulur.

2.2.1.3.20. Şiir Okuma

Şiir biçim ve anlatım yönüyle diğer türlerden ayrılmaktadır. Şiir; ahenk unsurlarının, ses yinelenmelerinin, uyak ve rediflerin yer aldığı dizelerden oluşan metin türüdür. Şiirler diğer türlere göre duyguları aktaran, coşkulu anlatımlara yer veren bir anlatım türüdür. Şiirler anlattıkları konu ve işledikleri temaya uygun tonda okunmalıdır. Her duyguya karşılık gelecek okuma biçimi farklıdır. Örneğin sevgisi temasını işleyen bir şiir metni ile kahramanlık temasını işleyen bir şiir metni arasında duygu olarak, okuyuş olarak, vurgu ve tonlama olarak farklılıklar oluşacaktır. Şiirlerin doğru duyguda ve doğru biçimde okunması için öğretmenin örnek okuma yapması iyi olacaktır.

2.2.1.3.21. Öğretici Metinleri Okuma

Öğretici metinler bilgi vermeyi amaçlayan, nesnel, açık, anlaşılır metinlerdir. Öğrenci öğretici metinleri okurken sıklıkla tam öğrenme yöntemini kullanır. Öğrencinin bu metinleri okurken nasıl yol izleyeceği öğretilerek bundan sonraki okumalarına yol gösterici olunmalıdır. Öğrenci okurken konuyu, ana düşünceyi, yardımcı düşünceleri, yazarın bakış açısını, dil ve üslubunu dikkatle okur ve değerlendirir.

2.2.1.3.22. Edebi Metinleri Okuma

Edebi metinleri okuma karşımıza hikâye, şiir, roman ve tiyatrodaki karşımıza çıkmaktadır. Şiir ve tiyatro için farklı okuma yöntemlerinden bahsetmek mümkündür. Hikâye ve roman için edebi metinleri okuma amacına uygun çalışmalar yapılmaktadır. Bu metinleri okumadaki amaç estetik zevk duymaktır. Öğrencinin edebi birikiminin gelişmesi, estetik zevk düzeyinin artması, dilin zenginliklerinin ve kullanım özelliklerinin farkında olması edebi metinleri okuyarak mümkün olmaktadır. Bu metinler kurmaca metinlerdir. Verilmek istenen mesajlar açıkça söylenmez. Okuyucunun bu mesajları kendi bulması beklenmektedir. Bu sebeple okuyucunun aktif olarak metin üzerinde düşünmesi gerekmektedir. Bilgilendirici metinlerde olduğu gibi bilgiler hazır olarak okuyucuya sunulmaz, okuyucunun çabası gereklidir. Okuma ve anlama düzeyi edebi metinlerde zamanla oturmaktadır. Öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmalarında sıklıkla kullanılmaktadır. Bu sayede öğrencilerin okuma düzeyleri geliştirilerek anlama becerileri geliştirilmek istenir.

2.2.1.3.23. Grup Olarak Okuma

Grup olarak okuma yönteminde öğrenciler gruplara ayrılır. Her grup belirlenen ortak metni okur. Okuma sonrasında metnin daha iyi kavranması için tartışmalar düzenlenir. Grup içinde öğrencilerin çeşitli görevleri olur. Tartışmayı yönetmek, sonuçları metin haline dönüştürmek gibi çeşitli görevleri yerine getirirler. Metinle ilgili hazırlanmış olan sorulara cevap verirler. Bu yöntem yapılandırmacı eğitim modeline uygun bir yöntemdir. Öğrencilerin grup halinde çalışma, sorumluluk alma, tartışma ve farklı görüşlere saygı duyma gibi özellikleri gelişir.

2.2.1.3.24. Hızlı Okuma

Okuma, gözün algıladığı kelimelerin zihinde anlamlandırılmasıdır. Göz, bir metni okurken kayarak değil sıçramalar yaparak okumayı gerçekleştirir. Bu sıçramalar okuma hızını belirler. Göz kaslarının geliştirilmesi, görüş açısının artırılması hızlı okumayı kolaylaştırır. Gözün yaptığı her sıçramanın süresini kısaltmak hızlı okuma için gereklidir. Okumanın fiziksel unsurları güçlendirilirken zihinsel unsurları da geliştirilmelidir. Benzeyen kelimelerin ayırt edilmesi ve tek seferde doğru anlama faaliyetinin gerçekleştirilmesi hızlı okuma için önemlidir. Geriye dönüşlerin yaşanması hız kaybına neden olmaktadır. Metnin tek seferde anlaşılması okuma hızını arttıran etmenlerdendir. Bu yöntem ile anlama düzeyi gelişir, bir metnin okunması kolaylaşır, kısa zamanda çok bilgiye erişilmesine olanak verir. Hızlı okuma tekniğinde amaç sadece okuma hızını artırmak değildir; amaç hızlı okurken okuduğunu anlayan bireyler yetiştirmektir.

2.2.1.3.25. Görsel Okuma

Görsel okuma günümüzde öne çıkan okuma alanlarından birisidir. Teknolojinin bu denli gelişmesi ile önem kazanan alanlardandır. Ortaya çıkışı ve öğretim programlarına dâhil edilmesi kısa süre öncesine dayanmaktadır. Görsel okuma ilk olarak 2006 programıyla karşımıza çıkmaktadır. Ondan önce görsel okuma bir okuma alanı olarak görülmemektedir. 2006 programında görsel okumanın şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olaylar gibi görselleri okuma, anlama ve yorumlamayı içerdiğini ifade edilmiştir. Bu programda öğrencinin kendini görseller aracılığıyla ifade etmesi de görsel okuma kapsamında değerlendirilmiştir (MEB, 2006). Görsel öğeler de yazı gibi okunarak anlaşılmakta ve yorumlanmaktadır (Ateş, 2008). Görsel okuma faaliyetleri üst düzey zihinsel becerileri gerektirmektedir. Görsel okumanın kolay olduğu düşüncesi yanlıştır. Bu yöntemin kullanılmasında herhangi bir ölçüt, sözlük yoktur. Görseli her inceleyen için farklı anlamlar doğurabilmektedir. Bunun yanında görseller konunun daha anlaşılır kılınmasında ve yorumlanabilmesinde son derece etkilidir. Öğrenci okuduğu metni tablo, grafik, görselle ifade ettiğinde bilgilerin organize edilmesi kolaylaşacaktır. Görseller ile daha kalıcı öğrenmeler sağlanırken tüm öğrenci grupları için anlama faaliyetinin gerçekleştiğinden bahsedilebilir. Görseller son derece ilgi çekicidir. Bir derste, metinde, konuda görsellerin kullanılması öğrencilerin güdülenmelerini artıracaktır.

2.2.1.3.26. Ekran Okuma

Ekran okuma da görsel okuma gibi sonradan ortaya çıkan yöntemlerdendir. Teknolojik gelişmeler neticesinde ekran okuma bir zorunluluk halini almıştır. Günümüzde pek çok şey teknolojik aletler üzerinden yürütülmektedir. Kâğıttan okuma yerini yavaş yavaş ekran okumaya bırakmaktadır. Bu teknoloji çağında öğrencilerin de çağa ayak uydurmaları için okuma eğitimi yöntemlerine ekran okuma da eklenmiştir. Ekran okuma esnasında ekrana tam olarak sığmayan sayfalar okuma hızını yavaşlatmakta, anlamayı güçleştirmektedir. Ekran okuma esnasında tam okuma yapmak oldukça zordur. Sayfanın sürekli hareket etmesi, tüm metnin görülememesi verilen metnin tam olarak kavranamamasına, bilgiler arasında kopukluklar yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu sebeplerle genellikle göz gezdirme yöntemi kullanılmaktadır.

2.2.2. DİNLEME EĞİTİMİ

2.2.2.1. Dinleme Nedir?

Anlama becerilerinden ikincisi dinlemedir. Dinleme becerisi için çeşitli tanımlar yapılmıştır. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğünde (2019) dinlemenin işitmek için kulak vermek olduğunu söyleyerek dinleme ve işitme arasındaki farka vurgu yapmıştır. Dinleme faaliyeti işitmeyi de içine alan bir süreçtir. Bu sebeple her işitme için dinleme vardır diyemezken her dinleme için işitme vardır diyebiliriz. İşitme istemsiz olarak duyma, kulak ile algılama işi iken dinleme istemli olarak kulak vermektir. İşitmede sadece fiziksel bir durum varken dinlemede fiziksel durum ve zihinsel süreçler vardır. Demirel (1999) ise dinleme faaliyeti için konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliği olarak tanımlayarak dinlemenin iletişim boyutuna değinmiştir. Dinlemede yapılan işitme faaliyeti amaçlı biçimde gerçekleştirilir. Vericinin mesajlarını doğru anlayıp dönütler verecek durumda olabilmesini dinleme süreci olarak ifade etmiştir. Ergin ve Birol (2000) ise seslerin ve varsa konuşma görüntülerinin farkında olmayla ve onlara dikkati vermeye başlayan, belli işitsel işaretlerin tanınması ve hatırlanmasıyla süren ve anlamlandırılmasıyla son bulan psikolojik bir süreç olarak tanımlayarak dinlemenin dikkat etme süreci ile başladığına vurgu yapmışlardır. Dinleme faaliyetinin başlaması için ilk olarak işitilen seslere karşı dikkatin oluşması gerekmektedir. Dikkatin başladığı anda işitilen sesler anlamlı hale gelerek dinleme sürecini başlatırlar. Kişi işittiği pek çok sestən dikkatini çekene yönelerek dinleme faaliyetini başlatacaktır. Bu tanımla yine dinlemenin psikolojik bir süreç olduğuna değinilmiştir. İletişim insanların psikolojik

durumlarına göre şekillenen bir döngüdür. Bu sebeple dinleme becerisi için kişinin içinde bulunduğu durum son derece etkilidir. İşitilen seslerin anlamlandırılması ve dinleme faaliyetinin başlaması için bu seslerin bireyin zihninde anlamlı karşılıklar oluşturması gerekmektedir. Kişi tanımadığı sesleri, kelimeleri, dili anlamlandırmada zorluk yaşayacağı için dinlemenin varlığından söz etmek mümkün olmayacaktır. Dinleme faaliyetini etkileyen pek çok durum vardır. Bunlardan biri çevresel faktörlerdir. Çevredeki gürültü dinlemeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Dinleyiciye bağlı faktörler ise dinleyicinin dikkati, anlama düzeyi, kültür ve eğitim seviyesi gibi etmenlerdir. Dinleyici ile konuşmacı arasındaki kültür ve eğitim düzeyi farkı anlamının tam olarak gerçekleşmesini engellemektedir. Dinleme tüm beceriler içinde ilk edinilen beceridir. Anne karnından başlayarak bireyin dinleme faaliyetlerine katıldığı söylenmektedir. Anne karnından okul dönemine kadar çocuğun tek kazandığı anlama becerisi dinleme becerisidir. Dinleme becerisi ilk olarak konuşma becerisine zemin hazırlamaktadır. Okul dönemine çocuk iki beceriye sahip olarak gelmektedir. Okul döneminde ise bu beceriler için düzeltme, iyileştirme, kurallarına uygun hale getirme işlemleri yapılmaktadır.

2.2.2.2.Dinleme Eğitimi Nedir?

“2006 Türkçe Öğretim Programı”nda dinleme çalışmaları dinleme/izleme başlığı altında karşımıza çıkmaktadır. Bu alanda bazen sadece sesli bir metin kullanılırken bazen hem görsel hem işitsel düzeyi olan metinler kullanılmaktadır. Dinleme becerisi öğrenme faaliyetleri için son derece önemlidir. Okul hayatında ve sosyal hayatta en çok kullanılan beceridir. Sağlıklı ilişkilerin geliştirilebilmesi, doğru öğrenmelerin sağlanabilmesi için dinleme son derece önemli bir beceridir. Doğan (2019) kitabında ülkemizde dinleme eğitimi ile ilgili çalışmaların 1990’lı yıllarda başladığını söyleyerek bu alanın sonradan fark edilen ve ihmal edilen bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Bu beceri alanı öğrencinin okula kazanarak geldiği alanlardandır. Öğrenci dinlemeyi anne karnında öğrenmeye başlar. Bu durum okullarda dinlemenin ihmal edilmesine sebep olmuştur. Öğrencilerin okuma ve yazma çalışmalarına ağırlık verilirken dinleme ve konuşma becerileri göz ardı edilmiştir. Öğretim programları incelendiği vakit dinleme ilk programlardan itibaren okuma ve yazma becerisine yönelik amaç ve kazanımlar bulunurken dinleme becerisi kazanımlarının varlığı çok yenidir. Dinleme becerisinin yer aldığı ilk program “1968 Türkçe Öğretim Programı”dır. Bu programda dinleme bir amaç olarak değil sadece kavram olarak ele alınmıştır. “1981 Türkçe Öğretim Programı”na geldiğinde ancak dinleme becerisi ile ilgili amaçların varlığını görmekteyiz. “2006 Türkçe Öğretim Programı”nda ise dinleme becerisi ile ilgili kazanımlar ayrı bir başlık

altında verilerek detaylandırılmıştır. Eyüp (2008) makalesinde 2006 programında dinleme becerisi kazanımlarının tüm kazanımlara oranının %15 olduğunu tespit etmiştir. Günümüzde kazanımlar artsa da dinleme eğitimi için ayrılan süre yine yetersiz kalmaktadır. Öğretmenler çeşitli sebeplerle dinleme/izleme çalışmalarına olabildiğince az yer vermektedir. Bu durumun sebepleri arasında öğretmenin bu beceri alanını daha az önemli görmesi, dinleme çalışmalarını uygulama konusunda eksiklik hissetmesi, değerlendirme çalışmasının nasıl olacağının bilinmemesi vardır. Okullarda kullanılan kitaplarda şu anda her temada bir dinleme metni yer almaktadır. Bu metinler dinlenirken öğrencilerin yapması gerekenler, nelere dikkat etmesi gerektiği öğrenciye önceden söylenerek hazırbulunuşluk seviyesi arttırılmalı ve öğretmen öğrencilere iyi bir model olmalıdır. “2006 Türkçe Öğretim Programı”nda (2006) genel amaçlar başlığı altında dinleme becerisi ile ilgili verilen amaçlar şunlardır:

- *Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları*
- *Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri*

“2006 Türkçe Öğretim Programı”nın (2006) dinleme başlığı altında dinleme eğitiminin amacının dinleme/izleme kurallarını uygulama, anlama ve çözümleme, değerlendirme, söz varlığını zenginleştirme, etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma olduğu söylenmiştir.

Günümüzde kullanılan “2019 Türkçe Öğretim Programı”na (2019) geldiğimizde dinleme eğitiminin artık diğer beceri alanları gibi hazırlanmış olduğunu görmekteyiz.

Tablo 2: “2019 Türkçe Öğretim Programı”nda Dinleme Becerisi Kazanımları

Sınıf Düzeyi	Kazanım Adedi
5	12
6	12
7	14
8	14

Dinleme becerisine yönelik kazanımlar incelendiğinde 5 ve 6. Sınıflara yönelik on ikişer kazanımın hazırlandığı, 7 ve 8.sınıflara yönelik on dörder kazanım hazırlandığı görülmektedir. Diğer beceri alanlarıyla karşılaştırıldığında dinleme eğitimi kazanımlarının

nicelik olarak eksik olduğu görülmektedir. Bu programda özel amaçlar olarak dinleme becerisi ile ilgili verilen amaçlar şunlardır:

- *Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi.*
- *Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması.*

2.2.2.3. Dinleme Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

2.2.2.3.1. Katılımlı Dinleme

Katılımlı dinlemede dinleyici son derece aktiftir. Konuşmacı konuşmasını sürdürürken dinleyici anlamadığı noktaları konuşmacıya iletir. Konuşmacı ile dinleyici arasındaki bu iletişim konunun daha iyi anlaşılmasını sağlar. Dinleme kurallarına uyararak konuşmacıya dinlenildiğini hissettirmek konuşmacı açısından da olumlu bir iletişim ortamı oluşturur ve konuşmacının rahatlayarak konuyu daha iyi anlatmasına yardımcı olur. Dinleyicinin doğru zamanlarda söz alması, dinlediğini göstermesi, dinledikleri üzerine düşünmesi, anlatılanlar hakkında sorular hazırlaması ve sorması, özetleme yapması bu yöntemin uygulanış şekillerindedir. Okullarda en sık kullanılan dinleme yöntemlerindedir. Öğretmen ve öğrenci arasındaki konuşmacı-dinleyici ilişkisi çoğu zaman katılımlı dinleme biçiminde gerçekleşmektedir.

2.2.2.3.2. Katılımsız Dinleme

Katılımsız dinleme, konuşmacının tam olarak aktif olduğu, dinleyicinin ise zihinsel olarak aktif olduğu ancak sessiz kaldığı bir yöntemdir. Konuşmacı konuşmasını sunarken dinleyiciler konuşmayı kavramaya, konuşma ile ilgili soruları cevaplandırmaya, zihinsel olarak bilgileri sınıflandırmaya odaklanır. Bu yöntemde bireylerin konuşmaya dâhil olmaması, konuşma boyu sessiz kalmaları, zihinsel faaliyetleri yürütme durumunda olmaları dikkatin çabuk dağılmasına sebebiyet verebilir. Bu yöntem katılımlı dinlemeye göre daha zor bir süreç içermektedir.

2.2.2.3.3. Not Alarak Dinleme

Not alarak dinleme yönteminde öğrenciler, konuşmacının sözlerinde önemli gördükleri, hatırlamak istedikleri bilgileri yazıya aktarırlar. Konuşma hızı ve yazma hızı birbirinden farklıdır. Konuşmacının her dediğini yazıya aktarabilmek mümkün değildir. Bu sebeple

konuşmanın önemli, gerekli görülen, dinleyicinin sorularına cevap veren, dinleme amacına uygun kısımları yazılmalıdır. Bu sayede yazılan bilgiler kolay hatırlanacak, uzun süre zihinde kalacak ve kolay anlaşılacaktır. Öğrencilerin not alma becerisini kazanmaları eğitim hayatları için önemli bir avantajdır. Önemli bilgiyi önemsizden ayırt edebilmek tüm eğitim süreci boyunca faydalı bir beceri olacaktır. Okullarda not alma sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Öğretmen dinleme faaliyeti başlamadan önce öğrenciye cevabını bulacağı sorular ya da başka bir dinleme amacı vermelidir. Amaçsız yapılan bir dinleme faaliyetinde öğrenci neyi not alacağına karar verememektedir. Öğrencinin dinleme esnasında sorulara bulduğu cevapları kendi kelimeleriyle, daha az cümle kurarak, anahtar kelimelerle aktarması önemlidir. Öğrenci için aldığı notlar; ihtiyaç anında kullanılabilir durumda, açık ve anlaşılır şekilde alınmış olmalıdır. Aksi takdirde alınan notlar işlevsel olmayacaktır.

2.2.2.3.4. Kendisini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme/ Empati Kurma

Kendini konuşanın yerine koyarak dinleme yöntemi için empati kurma yöntemi de diyebiliriz. Bu yöntemde amaç öğrencilerin kendilerini karşısındakinin yerine koyarak onların duygu ve düşüncelerinin farkında olmalarını ve yeni bakış açıları kazanmalarını sağlamaktır. Empati kurma sosyal hayat için vazgeçilmez bir unsurdur. Empati kurarak başkalarının hayatları, görüşleri hakkında fikir sahibi olmak, karşımızdakini yargılamadan hissettiklerini anlamaya çalışmak sağlıklı bir toplum yapısının temelini oluşturmaktadır. Sağlıklı bir toplum yapısı için de öğrencilerin bu beceriyi en iyi şekilde kazanmaları gerekmektedir. Derslerde empati kurma alıştırmaları yapıldıkça öğrencinin dünyada tek doğru olmadığını, her insanın doğrusunun birbirinden farklı olabileceği öğretilir. Türkçe derslerinde metindeki kahramanların yerlerine kendilerini koyarak bu beceri edindirilmeye çalışılır. Kahramanla öğrenci arasında bazen aynı bazen zıt karakterler oluşturulabilir. Öğrenci bu sayede farklı fikirlerdeki kahramanların fikirlerini tanır, onları daha iyi anlar, hoşgörü duygusu gelişir.

2.2.2.3.5. Yaratıcı Dinleme

Yaratıcı dinleme ile öğrencilerin dinlediklerinden hareketle farklı fikirler yürütmeleri, yeni bakış açıları sunmaları, ortaya yeni ürünler koymaları istenir. Öğrenci dinlediklerini özümser ve dinlediklerinin ötesinde yeni bir fikir bulur. Yaratıcı dinleme faaliyeti katılımlı dinleme ile birlikte gerçekleştiriliyorsa dinleyici fikirlerini sözel olarak ifade eder; katılımsız dinleme şeklinde gerçekleşiyorsa dinleyici fikirlerini sunmaz.

2.2.2.3.6. Seçici Dinleme

Seçici dinleme yönteminde öğrenciler metnin kendileri için gerekli bölümünü seçerek dinlerler. Dinleme faaliyeti başlamadan önce öğrencilerin hangi sorulara cevap arayacaklarını bilmeleri gerekir. Dinleme başladığında soruların cevaplarının geçtiği yerleri seçerek daha dikkatli dinlerler. Dinleme metninde bir bölümün daha dikkatli dinlenmesi de seçici dinlemeye örnektir. Seçici dinleme yönteminde öğrenci neyi aradığını bildiği için cevaba ulaşması daha kolay olur.

2.2.2.3.7. Eleştirel Dinleme

Eleştirel dinleme yönteminde öğrencilerin dinlediklerini hemen kabul etmeyerek sorgulama, iyi ve kötü yanlarını değerlendirerek sonuca ulaşma, tarafsız olma, farklı bakış açılarıyla düşünme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Eleştirel düşünme günümüz dünyasında son derece önemli bir beceridir. Bu becerinin okul yıllarında kazanılması bireyler için daha kolaydır. Eleştirel düşünebilen birey ve sonrasında eleştirel düşünen bireylerin oluşturduğu toplum sağlıklı bir yapı oluşturmaktadır. Öğrencilerin bu yapıya katkı sağlayacak bireyler olmaları eğitimin hedeflerindedir.

Dinleme becerisi ile eleştirel düşünme ve dinlenenleri sorgulama yetisi kazandırılmak istenmektedir. Bilgi bombardımanının yaşandığı bu çağda hangi bilgilerin doğru, geçerli, art niyetsiz olduğunun bilinmesi son derece önemlidir.

Öğrencinin, dinleyicinin amaçlarını fark etmesi, geri planda başka amaçları olup olmadığını araştırması, konuşmacının yeterliğinin farkında olması, konuşmanın bilimsel gerçeklerle örtüşüp örtüşmediğinin tespit edilmesi eleştirel dinlemenin unsurlarıdır.

2.2.3. KONUŞMA EĞİTİMİ

2.2.3.1. Konuşma Nedir?

Konuşmak TDK Sözlük'te "Bir dilin kelimeleriyle düşüncesini sözlü olarak anlatmak" (TDK, 2020) şeklinde tanımlanırken Korkmaz, (2005) insanın iç dünyası ile dış dünyası arasında bağlantı kuran bir araç olarak tanımlamıştır. Gündüz ve Şimşek 'e (2014) göre konuşma, zihinde oluşan ve biçimlenen düşüncelerin ağız, diş, dudak, gırtlak, nefes yolları, ses telleri, damak, geniz gibi ses organları yardımıyla anlamlı söz kalıbına dönüştürülmesidir. Güneş (2016) ise konuşmanın duygu ve düşüncelerin sözlü olarak aktarılması olduğunu

söylemiş ve insanın çevresiyle iletişim kurmasının en etkili yolu olduğunu eklemiştir. Konuşma kavramı ile ilgili yapılmış diğer tanımlar şu şekildedir:

Bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araçlardan biri (MEB, 2006).

Zihnin, söz kalıbına döktüğü ve şekillendirdiği düşüncelerin, duyguların seslendirilmesi yani sözlerin sesler yardımıyla ifade edilmesi (Temizyürek, 2007).

İnsanın, karşısındaki kişiyi ya da kişileri etkilemek amacıyla kaslarının hareketinden doğan ses – ışık dalgalarının oluşturduğu psiko-fiziksel bir süreç (Taşer, 2006).

Bireylerin ilk karşılaştıkları beceri dinleme becerisidir. Bebek ilk olarak çevresindeki sesleri duymaya başlar. Sesleri anlamlandırdıkça konuşma faaliyeti başlamaktadır. Çevreden duyduğu sözler bireyin ilk anlamlı sözlerini oluşturacaktır.

Konuşma bireylerin kendi ifade etmek için kullandıkları yöntemlerin başında gelmektedir. Günün büyük kısmını iletişim faaliyetlerinde bulunarak geçirmekteyiz. İnsanlar gün boyu 12 saat iletişim kurmaktadır. Bunun beş saati dinleme, dört saati konuşmadır (Güneş, 2016). Bireyler iletişim kurmak, kendini anlatmak, açıklama yapmak, bilgi edinmek gibi çeşitli amaçlarla konuşma faaliyetinde bulunurlar. Bu faaliyet hem zihinsel hem fiziksel süreçleri içine almaktadır. Birey zihninde tasarladığı duygu ve düşünceleri sesletim sistemleriyle somut hale getirmektedir. Konuşmanın fiziksel unsurlarını beyin, akciğer, dil, küçük dil, diş, dudak, gırtlak, ses telleri, sinir sistemi, damak, kulak oluşturmaktadır. Bu yapıların herhangi birindeki kusur konuşma önünde engel oluşturmaktadır. Güneş' e (2016) göre konuşma üç aşamadan meydana gelmektedir. Bu aşamalar:

1. Zihinsel hazırlık
 - a. Gözden geçirme
 - b. Zihinsel tasarım
2. Konuşmayı yapılandırma
3. Konuşma

Birey konuşmaya başlamadan önce konuşacakları hakkında düşünür. Konunun belirlenmesi, kelimelerin seçilmesi, anahtar kelimelerin belirlenmesi gibi olaylar gerçekleştirilir. Bu belirlenen konu ve kavramlar zihinsel tasarım aşamasında planlanmaktadır. Bu aşamada birey konuşmasını şekillendirmekte, yöntemini, amacını,

sınırlarını belirlemektedir. Planlama ve düzenleme aşaması bittikten sonra konuşmayı yapılandırma aşamasına geçilmektedir. Bu aşamada birey, tasarladığı konuşmayı yazılı hale getirmektedir. Bu aşamada giriş ve sonuç bölümleri kontrol edilir, konuşmayı güçlendirmek için görseller, sayısal veriler eklenir. Tüm bu çalışmalardan sonra konuşma aşamasına geçilir. Tasarlanan bu konuşma sunulur. Bu aşamada beden dili konuşmayı desteklemektedir.

Konuşmayı bireysel ve toplumsal koşullar şekillendirmektedir. Bireylerin içinde bulunduğu ruh hâli konuşmanın biçimini ve içeriğini etkilemektedir. Örneğin mutlu ve mutsuz insanların konuşma biçimleri ve konuşmalarının içeriği birbirinden farklı olabilmektedir. Toplumsal koşullar da bireyin konuşma faaliyetleri üzerinde etkilidir. Birey toplumun dilini kullanarak sosyalleşir, bilgi alışverişinde bulunur. Toplumun koşulları bireylerin konuşmalarının içeriğini ve biçimini etkileyen bir diğer faktördür.

Konuşma faaliyeti bireylerin bilgi edinmelerini, edindikleri bilgilerin kalıcı olmasını, fikirlerinin geliştirilmesini, tartışma becerisini etkilemektedir. Konuşma esnasında zihin aktif olduğu için öğrenme faaliyeti daha kolay olmaktadır.

2.2.3.2.Konuşma Eğitimi Nedir?

Konuşma eğitimi, bireylere konuşmayı öğretmek yerine onlara etkili ve düzgün konuşmayı öğretmeyi amaçlar. Bireyler hâlihazırda konuşma becerisini kazanmış olarak okula gelirler. Bu beceri alanında yapılacak çalışmalar öğrencinin konuşmasını Türkçenin kurallarına ve söyleyiş özelliklerine uygun hale getirmektir.

“2006 Türkçe Öğretim Programı”nın “Genel Amaçlar” bölümünde konuşma becerisi ile ilgili “Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri” ve “Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları” maddeleri yer almaktadır (MEB, 2006). Programda konuşma becerisi ile öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2006).

“2019 Türkçe Öğretim Programı”nın “Özel Amaçlar” başlığında ise konuşma becerisi ile ilgili “Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması” ve “duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini

sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması” amaçları yer almıştır (MEB, 2019).

Konuşma eğitimi ile öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları bir beceri edindirilmiş olur. Birey etkili ve düzgün konuşma becerisini kazanırsa hayatı boyunca bu beceri ona fayda sağlayacaktır. Etkili ve düzgün konuşan bir birey kendini doğru şekilde ifade edebilecek, ikna ve ispat yeteneği gelişecek, sorunlar karşısında çözüm üreten kişi olacaktır.

“2006 Türkçe Öğretim Programı”nda konuşma kazanımları “konuşma kurallarını uygulama, sesini ve beden dilini etkili kullanma, hazırlıklı konuşmalar yapma, kendi konuşmasını değerlendirme, kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma” başlıkları altında toplanmıştır (MEB, 2006). “2019 Türkçe Öğretim Programı”nda böyle bir sınıflandırmaya gidilmemiştir. “2019 Türkçe Öğretim Programı”ndaki 5, 6, 7 ve 8.sınıflardaki konuşma kazanımları şu şekildedir:

1. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.
2. Hazırlıksız konuşmalar yapar.
3. Hazırlıklı konuşmalar yapar.
4. Konuşma stratejilerini uygular.
5. Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.
6. Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.
7. Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. (MEB, 2019)

Tablo 3: Tablo 2: “2019 Türkçe Öğretim Programı ”nda Konuşma Becerisi Kazanımları

Sınıf Düzeyi	Kazanım Adedi
5	7
6	7
7	7
8	7

“2019 Türkçe Öğretim Programı” incelendiğinde 5, 6, 7 ve 8.sınıfta aynı konuşma kazanımlarının yer aldığı görülmektedir.

2.2.3.3.Konuşma Eğitiminde Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

2.2.3.3.1. İkna Etme

İkna etme yönteminde amaç, bir konu hakkındaki fikirlerin dinleyiciler tarafından kabul edilmesini ve benimsenmesini sağlamaktır. (MEB, 2006)

İkna etme yöntemi, öğrencilerin konuşma becerilerini kullanarak karşısındakileri o düşünceye inandırma faaliyetidir. İkna etmenin kullanılabilmesi için öğrencilerin bilgi edinmeleri gerekmektedir. Bilgi edinme sürecinin güvenilir kaynaklardan yapılması önem taşımaktadır. Araştırma, doğru bilgiye erişme için gereken süre öğrenciye tanınmalıdır. Öğrenci bilgi edindikten sonra iletişim becerilerini kullanarak karşısındakini kendi fikrine ikna etmelidir.

2.2.3.3.2. Eleştirel Konuşma

Eleştirel konuşma yönteminde amaç, belirli bir konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla ve tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirerek yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Eleştirel konuşma yöntemini kullanmak için öğrenci bir konu hakkında konuşma yapar. Öğrencinin konuşması üzerine dinleyiciler düşüncelerini ifade eder, değerlendirmelerde bulunur. Konu hakkında çeşitli çözüm önerileri sunulur.

2.2.3.3.3. Tartışma

Tartışma yönteminde amaç, öğrencilerin bir konu üzerinde olumlu veya olumsuz fikirler yürüterek benimsedikleri fikirleri savunma becerisini geliştirmektir (MEB, 2006).

Tartışma yönteminin kullanılabilmesi için öncelikle tartışmaya elverişli bir konunun seçilmesi gerekmektedir. Konu dâhilinde öğrenciler araştırmalar yapar. Konunun tartışılabilmesi için gereken süre tanınır, tarafsız bir jüri oluşturulur ve bir başkan seçilir. Başkan, tartışılacak konunun sınırlarını ve niteliklerini açıklamalı, tartışmacıların fikirlerini rahatça söyleyebilecekleri bir ortam oluşturmalı, konu dışına çıkılmasını engellemeli, tartışma neticesinde ortaya çıkan fikirleri raporlaştırmalı, yer yer tartışmaya dâhil olmalı, soru sormalı ve özetlemeler yapmalı, tartışma kurallarını ihlal edenleri uyarmalı ve tarafsız olmalıdır. Tartışmacılar ise diğer tartışmacıların ve başkanın sözünü kesmemeli, konu dışı konuşmalardan kaçınmalı, tartışma kurallarına uymalıdır.

Tartışma yönteminde tartışmanın amaç değil, sonuca götüren bir araç olduğu unutulmamalıdır.

2.2.3.3.4. Kendisini Karşısındaki Yerine Koyarak Konuşma/ Empati Kurma

Kendisini karşısındaki yerine koyarak konuşma yönteminde amaç, konuşmada karşısındaki değer yargılarını, duygu ve düşüncelerini anladığını hissettirerek etkili bir iletişim kurmaktır (MEB, 2006).

Bu yöntemde öğrencilerin olumlu duygular geliştirmesi, karşısındaki duygu ve düşüncelerini anlaması hedeflenir. Konular belirlenerek empati etkinlikleri yaptırılır.

2.2.3.3.5. Güdümlü Konuşma

Güdümlü konuşma yönteminde amaç, öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Güdümlü konuşma yöntemine öğretmen tarafından bir konu belirlenmesiyle başlanır. Belirlenen konuda öğrenciler bilgilendirilir. Öğrenciler konu hakkında beyin fırtınası yapar. Öğrencinin konuyu iyice özümsemesi sağlanır. Tüm bu çalışmalardan sonra öğrencilerden konu hakkındaki duygu ve düşüncelerini ifade etmesi istenir.

2.2.3.3.6. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma

Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma yönteminde amaç, öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak söz varlıklarını ve ifade güçlerini zenginleştirmektir (MEB, 2006).

Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma yönteminde ilk olarak öğretmen kelimelerden oluşan bir havuz oluşturur. Bu kelimeler öğrencinin öğrenmesi hedeflenen kelimelerdir. Oluşturulan havuzdan öğrencilerin istedikleri kelimeleri seçerek konuşmasında kullanması sağlanır. Bu sayede yeni kelimelerin öğrenilmesi, öğrenilenlerin kalıcı hâle getirilmesi hedeflenmektedir.

2.2.3.3.7. Serbest Konuşma

Serbest konuşma yönteminde amaç, öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerini sözlü olarak ifade güçlerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Öğrencilerin ifade edici dil becerilerinin gelişmesi için kullanılan bir yöntemdir. Öğrenci kendi istediği bir konuda duygu, düşünce ve hayallerinden bahseder. Bu sayede öğrencinin kendini ifade edebilmesi, toplum karşısında konuşma yeteneğinin kazandırılması hedeflenmektedir. Derslerin belirli bir kısmının bu konuşma alanına ayrılması gerekmektedir. Bu yöntemle öğrenciler kendilerini daha rahat hissedecekleri için konuşma becerisi gelişecektir.

2.2.3.3.8. Yaratıcı Konuşma

Yaratıcı konuşma yönteminde amaç, öğrencilerin konuşma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmektir (MEB, 2006).

Yaratıcı konuşma faaliyetinde öğrencinin hem konuşma becerisi hem yaratıcı düşünme becerisinin geliştirilmesi hedeflenir. Uygulama yapılırken öğrenciden kendisinden önce söylenen bir sözü, hikâyeyi, masalı kendi cümleleriyle yaratıcı biçimde devam ettirmesi istenir. Öğrencilerden farklı bakış açıları sunmaları istenir.

2.2.3.3.9. Tümevarım

Tümevarım yönteminde amaç, öğrencilerin sınıflama, genelleme, kanıtlama, akıl yürütme, sorun çözme, bilimsel ve eleştirel düşünme gibi becerilerini geliştirmektir. (Gündüz & Şimşek, 2014)

Bu yöntem ile öğrencilerin özelden genele ulaşmaları beklenmektedir. Bunun için bir konunun farklı dalları verilerek genel bir kanıya ulaşmaları sağlanır. Konunun farklı yönlerini ele alan kişi ya da gruplar en son fikirlerini söyleyerek genel bir sonuç elde ederler.

2.2.3.3.10. Tümdengelim

Tümdengelim yönteminde amaç, öğrencilerin bilimsel düşünme ve yaratıcılık yönlerini geliştirmek, eleştirel düşüncelerini sağlamak, sorun çözme ve akıl yürütme becerilerini geliştirmektir (Gündüz & Şimşek, 2014).

Bu yöntem ile öğrencilerin genelden özele ulaşabilmeleri beklenmektedir. Sınıf gündemine alınan bir konu çeşitli yönleriyle irdelenerek özel sonuçlar elde edilir.

2.2.3.3.11. Hafızada Tutma

Hafızada tutma yönteminde amaç, konuşmanın kesintiye uğratılmadan kurallarına uygun olarak yapılmasını sağlamaktır (MEB, 2006).

Hafızada tutma yöntemi kullanılırken öğrencinin yapacağı konuşmayı zihninde tutması hedeflenir. Düşünceler planlanır ve bir sıraya konur. Kelimeler ve cümleler düşüncenin akışına uygun olarak sınıflandırılır. Konuşma esnasında hatırlamayı kolaylaştıracak anahtar kelimeler belirlenir. Her bölüm için belirlenen bu kelimelerden daha sonra küçük bir hikâye oluşturulur. Böylelikle birey küçük hikâyesindeki sıraya göre anlatacağı bölümün hangisi olduğunu hatırlar ve konuşmasını gerçekleştirir.

2.2.3.3.12. Katılımlı Konuşma

Katılımlı konuşma yönteminde amaç, dinleyicileri konuşma sürecine katarak konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak ve konuya farklı bakış açıları getirmektir (MEB, 2006).

Konuşma esnasında dinleyicilerin konuşmaya aktif katılımını sağlamak için kullanılır. Konuşma yer yer duraklatılarak dinleyicilere duygu ve düşünceleri sorulur veya dinleyicilerin soru sormasına izin verilir. Böylelikle dinleyici pasif konumda olmaktan çıkarak konuşma içinde aktif rol üstlenir.

2.2.4. YAZMA EĞİTİMİ

2.2.4.1. Yazma- Yazmak Nedir?

TDK (2019), yazma işini söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak olarak tanımlarken Göçer (2018); kişinin duygularını, düşüncelerini, hayal ettiklerini, tasarladıklarını, yaşadıklarını... kaleme alması, kağıda aktarması olarak tanımlamıştır. Yangın'a (2002) göre ise yazma; duygu, düşünce ve isteklerin yazılı işaretlerle iletilmesidir. Sever (2004) yazmanın duyduklarımızı, düşündüklerimizi, tasarladıklarımızı, görüp yaşadıklarımızı yazı ile anlatma olduğunu söylemiştir. "Türkçe Öğretim Programı" nda (2006) yazma; duyguların, düşüncelerin, isteklerin, tasarıların yazılı olarak ifade edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Özdemir (1991); yazma becerisinin konuyu seçme ve sınırlandırma, bir amaca bağlama, söylenecekleri belirleme, belirlenen düşünceleri bir plana bağlama planı yazıya dönüştürme gibi birbirine bağlı bir dizi düşünsel etkinlikten oluştuğunu söyleyerek yazma becerisinin aşamalarından bahsetmiştir. Gündüz ve Şimşek (2016) yazma etkinliğini hem bir düşünme aracı hem de düşünceleri, duyguları, hayalleri ve izlenimleri en

iyi şekilde ifade edebilmek için birtakım sembol ve işaretleri belli bir disipline göre düzenleme becerisi olarak tanımlamışlardır.

Yazma becerisi okul çağı ile birlikte kazanılan bir beceridir. Okuma becerisi ile birlikte son edindiğimiz beceridir. Konuşma becerisi ile beraber anlatma becerileri başlığı altında değerlendirilir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmede kullandıkları becerilerdendir. Yazma becerisi konuşma becerisine göre daha yavaş işlemektedir. Bireyin konuşma ve yazma hızı arasında farklılık oluşmaktadır. Güneş (2016), yazmanın konuşmaya göre daha yavaş ve zor işlemlerden oluşan bir üretim süreci olduğunu söylemektedir. Bu beceri sayesinde birey kendini yazılı olarak ifade etme becerisi kazanmaktadır. Yazma için zihinsel ve psikomotor unsurlar olmalıdır. Birey zihinsel olarak yeterli duruma gelmiş olmalı ve el göz koordinasyonunu, kalem tutma becerisini kazanmış olmalıdır.

Güneş (2016), öğrencilerin bu beceri yoluyla düşüncelerini sıralamayı, sınırlamayı, düzenlemeyi, yazı amaçlarını belirlemeyi ve kuralları uygulamayı öğreneceklerini söylemiştir. Yazma becerisi ile bireyler zihinlerindeki düşünceleri kâğıda aktarırlar, bu sayede düşüncelerini somutlaştırırlar. Düşüncelerin kâğıda aktarılması ile bireyler fikirlerini inceleme, sorgulama, düzenleme imkânına sahip olurlar. Fikirler üzerinde değişiklik yapma, inceleme, üzerine düşünme ve tartışma faaliyetleri daha kolay olmaktadır. Yazma becerisi ile bireyin iç dünyası ortaya çıkarılarak iletişim güçlendirilmektedir.

2.2.4.2.Yazma Eğitimi Nedir?

Yazma eğitimi, okuma yazma süreci ile başlayan yazma becerisinin sistemli olarak geliştirilmesini içermektedir. Yazma eğitiminin amacı, öğrencilere çeşitli konulardaki duygu, düşünce ve bilgilerini doğru, açık, etkili ve öz olarak anlatma becerisini kazandırmaktır (Gündüz & Şimşek, 2016).

Yazma eğitiminin sıralanan pek çok amacı vardır. Bunlardan ilki dil becerilerini geliştirmektir. Yazma faaliyeti diğer becerilerin gelişimine de katkı sağlamaktadır. İkinci hedef öğrencinin iletişim faaliyetlerini olumlu yönde etkilemektir. Öğrenci kendini yazılı anlatım yoluyla doğru bir şekilde ifade ederse iletişim yönünden gelişme kat edecektir. Kendini iyi ifade eden bireyler eğitim sistemimizin temel amaçlarındandır. Yazma eğitimi ile hedeflenen üçüncü amaç ise bireylerin anlama faaliyetlerini geliştirmektir. Yazma faaliyeti öğrenmeyi olumlu yönde etkilemektedir. Öğrenci bir bilgiyi yazarak öğrenme yoluna giderse öğrenci için öğrenme faaliyeti hızlanacaktır. Bu çalışma ile öğrenci zihnindeki bilgileri

sınıflayacak, sıralayacak, özetleyecek, kendi cümleleriyle aktaracaktır. Bilginin sadece okunması ya da dinlenmesi bireyin zihinsel aktivitelerini belirli bir ölçüde etkilemektedir. Yazma faaliyeti ise bireyin zihinsel faaliyetlerini aktif hale getirerek beynin konu üzerine yoğunlaşmasını sağlar ve öğrenme gerçekleşir. Bir diğer yazma amacı ise burada bahsettiğimiz zihinsel aktivitelerdir. Zihinsel gelişim hem öğrenme için araçtır hem de tek başına yazma eğitiminin amaçlarındandır. Bireyin zihinsel olarak gelişimi eğitimin genel hedeflerindedir. Yazma becerisi ile de bu gelişim desteklenmektedir. Bireylerin düşüncelerini mantık çerçevesinde düzenleme faaliyetlerini gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Beşinci amaç ise bireyin sosyal becerilerinin gelişmesidir. Kendini anlatabilen, doğru ifade eden bireylerin iletişim becerileri de gelişecektir. Bu olumlu iletişim ortamı bireyin sosyal hayatını olumlu yönde etkileyecektir. Son amaç ise zihinsel bağımsızlık becerileridir. Yazma esnasında birey zihni ile baş başadır. Kendini ifade etme, fikir üretme, fikirlerini savunma becerisi kazanma yazma becerisi ile geliştirilmesi hedeflenen beceriler arasındadır.

Yazma becerisi ile verilmek istenen genel amaçların yanında bir de özel amaçlar vardır. Bu amaçlar yazma becerisi ile alakalı amaçlardır. Öğrenciye yazma eğitimi verilirken öğrencinin yazma amacını belirledikten sonra doğru yöntem ve türü seçmesi hedeflenmektedir. Öğrenci yazmaya karar verdiği türler hakkında bilgi sahibi olmalıdır ve türlerin özelliklerine uygun metinler yazabilmelidir. Öğrencilerin yaratıcı faaliyetlerini destekleyerek özellikle edebiyat alanında yetkin eserler ortaya çıkması hedeflenmektedir. Hikâye edici metin türlerindeki bu hedeflerin yanında bilgilendirici metin türlerinde kurallara uygun metinler kaleme alma becerisi hedeflenmektedir. Öğrencinin metni hazırlarken ana fikri belirlemesi, metnin içinde ana fikri doğru biçimde aktarması hedeflenmektedir. Metin yazılırken paragrafların düzenlenmesi, düşüncenin akışının bozulmaması, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin iyi ayrılmış olması beklenir. Metne konulan başlık ve metnin içeriğinin uyumlu olması, metinde kullanılan her kelimenin doğru ve yerli yerinde olması, noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının doğru biçimde kullanılması hedeflenmektedir. Öğrenci yazdığı yazıları düzenleme, düzeltme ve eleştirebilme becerilerini de edinmelidir.

Yazma eğitimi üç temel aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar yazma öncesi aşamalar, yazma aşaması ve yazma sonrası aşamalarıdır. Yazma öncesi aşama yazmaya hazırlık sürecini içermektedir. Yazmaya başlanmadan önce ön bilgiler harekete geçirilir, planlamalar yapılır, amaç, yöntem ve teknikler belirlenir, yazıda kullanılacak olan kavram ve fikirler belirlenir, konuya uygun tür seçilir. Bu aşamada birey yazma sürecine zihinsel olarak hazırlanmaktadır.

İkinci aşama yazma aşamasıdır. Bu aşama zihinsel olarak yazmaya hazır olan bireyin artık yazma faaliyetine başlamasıdır. Burada ilk olarak taslak oluşturulur. Taslak oluşturulurken metinde kullanılan kelime, kavramlar düzenlenir ardından cümleler son olarak da paragraflar düzenlenir. Noktalama işaretleri kullanılır, metinde anlatılanlarda düşünce akışının doğru olması sağlanır. Metnin dil bilgisi ve imla yönünden kontrolleri yapılır. Bu aşamada yazı her yönüyle düzenlenir ve kontrol edilerek sunuma hazır hale getirilir. Yazma sonrası aşama ise değerlendirme aşamasıdır. Yazılan metin biçim ve içerik yönüyle değerlendirilerek süreç tamamlanır.

Yazma eğitiminin gelişimine bakıldığında ilk programlardan itibaren yazma çalışmalarına yer verilmiştir. “2019 Türkçe Öğretim Programı”nda Dinleme Becerisi Kazanımları

Tablo 4: “2019 Türkçe Öğretim Programı”nda Yazma Becerisi Kazanımları

Sınıf Düzeyi	Kazanım Adedi
5	16
6	14
7	17
8	20

2.2.4.3.Yazma Eğitiminde Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

2.2.4.3.1. Not Alma

Not alma, yazma eğitiminde kullanılan yöntemlerden biridir. Bu yöntemin amacı öğrencilerin okunan veya dinlenenlerin önemli noktalarını seçebilmesi, bilgi ve düşüncelerini sınıflandırabilmesi ve sistemli çalışma becerisini kazanmalarını sağlayarak zaman kaybını önlemektir (MEB, 2006).

Not alma yöntemi okuma veya dinleme etkinlikleri ile birlikte kullanılır. Öğrenci okuduğu ya da dinlediği metinde önemli gördüğü yerleri tespit ederek yazar. Bu çalışmada öğrencinin önemli ve önemsiz yerleri ayırt edebilmesi son derece önemlidir. Öğrencinin eğitim hayatında ve eğitimden sonraki hayatında sıklıkla bu yönetime başvurulur. Bir metni baştan okumanın ya da dinlemenin mümkün olmadığı zamanlarda kesinlikle ihtiyaç duyulur.

Tekrar okuma ve dinlemenin oluşturacağı zaman ve enerji kaybını da önlemektedir. Öğrenci kendi notlarını okuduğunda hatırlaması daha kolay olacaktır.

2.2.4.3.2. Özet Çıkarma

Özet çıkarma yöntemi yazma eğitiminde kullanılan bir diğer yöntemdir. Bu yöntemde amaç, öğrencilerin anladıklarını kısa ve öz bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek, onlara bilinçli ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmaktır (MEB, 2006).

Gündüz ve Şimşek'e göre göre özet çıkarmak, metnin temel düşüncelerini ve sırasını bozmadan kısaltmaktır (2016). Özet çıkarma işleminde öncelikle metin dikkatle okunur. Metnin önemli noktaları belirlenir. Ana fikir, yardımcı fikirler bulunur. Metinde vurgulanan kısımlar incelenir. Öğrenci bu aşamaları tamamladıktan sonra kendi cümleleriyle oluş sırasına göre metni kısaltır. Özetleme yapılırken anlatım özlü, ayrıntılar ve gereksiz bilgilerden arındırılmış olmalıdır. Birey kendi cümleleriyle metnin özünü aktardığı için öğrenme faaliyeti de yoğun olarak gerçekleşecektir.

2.2.4.3.3. Boşluk Doldurma

Boşluk doldurma yönteminde amaç öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini anlamaları ve anladıklarını konunun/metnin bağlamına uygun olarak anlatma becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Boşluk doldurma çalışmalarında öğrenciden metni iyi kavraması beklenmektedir. Metni iyi kavrayan öğrenci, metnin içinde boş bırakılan bir yere, metnin bağlamına uygun eklemeler yapabilmektedir. Boşluğun öncesini ve sonrasını iyi anlayan bir öğrenci için boşluğu doldurmak daha kolay olacaktır. Bu çalışma ile öğrencinin yazma becerisinin yanında okuduğunu anlama ve yaratıcılık becerileri gelişecektir. Öğrenci hayal dünyasında metni istediği gibi şekillendirebilmektedir. Öğrencinin hayal gücünü destekleyecek metinlerin seçilmesi bu yöntem için önem arz etmektedir.

2.2.4.3.4. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma

Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yönteminde amaç öğrencilerin öğrendikleri sözcük, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak kalıcı kılmak ve böylece söz varlıklarını zenginleştirmektir (MEB, 2006).

Bu yöntem uygulanırken öncelikle konu belirlenir. Belirlenen konu ile alakalı kelime, kavram, atasözü ve deyimler belirlenerek havuz oluşturulur. Havuz, konunun ana fikrini oluşturur. Havuzun içindeki kavramlar gruplandırılır. Bu gruplandırma yardımcı düşünceleri oluşturur. Öğrenci bir grubu kendine seçerek yazma faaliyetine başlar. Yazma faaliyeti sonucunda öğrencilerin kelime ve kavramları doğru kullanıp kullanmadığı kontrol edilir.

Bu yöntem ile öğrenci yaratıcı yazma faaliyeti gerçekleştirir. Kendi kelime grubunu seçerek yazması öğrencinin olayın içine dâhilini kolaylaştırır, yazma faaliyetlerine daha etkin katılmasına yardımcı olur. Bu yöntem ile öğrencinin özgüveni ve ders eğlenceli hale getirilerek öğrencilerin derse ilgileri artırılır.

2.2.4.3.5. Serbest Yazma

Serbest yazma yönteminin amacı öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerini yazmalarını sağlayarak ifade güçlerini ve yazılı anlatım yeteneklerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Bu yöntemde öğrenci yazma konusunda serbest bırakılır. Öğrenci ilk olarak konuyu belirler ve yazacağı türü seçer. Bu yöntem ile öğrenci sadece kendi istediği konuda istediği türde yazar, herhangi bir zorlama yapılmaz. Bu sayede öğrencinin hangi türde yazma becerisi olduğu ortaya çıkarılmış olur. Öğrenci kendi istediği şekilde yazdığı için yazma motivasyonu daha artacak ve özgüveni gelişecektir. Konu sınırlaması olmadığı için öğrencinin yaratıcılığı geliştirilecek ve belki saklı kalmış yetenekleri ortaya çıkarılacaktır.

2.2.4.3.6. Kontrollü Yazma

Kontrollü yazma yönteminde amaç sözcüklerin, cümle yapılarının ve ifade kalıplarının Türkçenin kurallarına uygun şekilde yazılmasıdır (MEB, 2006).

Kontrollü yazma yönteminde öğrenci öğretmen tarafından yönlendirilir, serbest bırakılmaz. Kontrollü yazma çalışması çeşitli etkinliklerle yürütülebilir. İlk uygulama da bir paragrafın cümlelerin yerleri değiştirilerek öğrenciye verilir. Öğrenci karışık halde verilmiş cümleleri anlamlı ve mantıklı bir paragraf haline getirebilir. Bir diğer çalışma öğrencinin verilen anahtar kelime veya cümleleri içeren bir metin oluşturmasıdır. Bir diğer uygulamada ise belirli bir konuda öğretmen veya öğrenciler tarafından hazırlanan sorulara verilen cevaplar bütünlük içinde ele alınarak birkaç paragraflık metin oluşturulur. Öğrenciler, metni hemen yazabilecekleri gibi konu hakkında araştırma yapıp yeterli bilgi sahibi olduktan sonra da

yazabilirler (MEB, 2006). Bu yazma yönteminde öğretmen yazının boyutunu belirlemektedir. Bir olay ya da durum seçilerek öğrenciye sunulur ve bu konuda bir yazı çalışması yapılması istenebilir.

2.2.4.3.7. GÜDÜMLÜ YAZMA

Güdümlü yazma tekniğinin amacı öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Güdümlü yazma tekniği öğretmenin bir konuyu sınıf gündemine alması ile başlar. Öğretmen tarafından seçilen bu konu hakkında öğrenciler bilgilendirilir. Öğrenciler edindiği bilgiler doğrultusunda tartışmaya başlarlar. Bu tartışma neticesinde edindikleri, geliştirdikleri duygu ve düşüncelerini yazıya aktarırlar.

Bu yöntem ile öğrencilerin tartışma becerisi, sınıf etkinliklerine katılımı, yazı yazma motivasyonu, özgüveni, düşünce üretme ve paylaşma becerisi artacaktır.

2.2.4.3.8. DİKTE YÖNTEMİ

Dikte yönteminde amaç öğrencilerin ana dili öğrenme seviyelerini belirlemektir (MEB, 2006).

Dikte yöntemi derslerde sıklıkla başvurulan yöntemlerdendir. Bu yöntemde okunan ya da dinlenen metin öğrenciler tarafından olduğu gibi yazıya aktarılır. Bu yöntemle anadili kullanma becerisi, yanlış söyleyişlerin düzeltilerek doğru söyleyişlerin pekiştirilmesi, kelime hazinesinin artırılması, kuralların öğrenilmesi açısından önemlidir.

Öğretmen metni seslendirirken öğrenci not alacağı için öğretmen okuma esnasında kurallara dikkat etmeli, vurgu ve tonlamaları iyi yapmalı, çok sayıda tekrar yapmaktan kaçınmalıdır. Öğretmenin dikte çalışması dersin bağlamına uygun olarak seçilmeli ve konu bütünlüğü sağlanmalıdır. Seçilen metin konuyu kapsayacak, kuralları öğretecek şekilde seçilmelidir. Dil ve üslup özellikleri öğrenci seviyesine uygun olmalı ve metinler çok uzun seçilmemelidir.

2.2.4.3.9. Grup Olarak Yazma/ Küme Çalışmaları

Grup olarak yazma tekniğinde amaç öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmalarını, iş birliği yapmalarını ve birbirleriyle etkileşimde bulunarak grup bilinci kazanmalarını sağlamak, böylece kişisel gelişimlerine yardımcı olmaktır (MEB, 2006).

Grup olarak yazma tekniğinde öğretmen tarafından sınıf gruplara ayrılır. Her grubun bir başkanı bulunur. Grup üyeleri 3-6 kişi arasında değişiklik gösterebilir. Seçilen başkan, lider özelliklere sahip öğrencilerden tercih edilmelidir. Öğretmeni süreç hakkında bilgilendirme görevini de başkanlar üstlenir.

Gruplara verilen konular araştırma ve tartışmaya uygun olacak şekilde belirlenir. Grupların çalışacağı konular belli olduktan sonra grup üyeleri konunun farklı yönlerini ele alırlar. Araştırmalar sonucunda elde edilen veriler kâğıda dökülür. Grup üyeleri bireysel araştırmalarını tamamladıktan sonra yazılanlar toparlanarak tek bir metin haline dönüştürülür. Kontroller ve incelemeler yine grup üyeleri tarafından yapılır.

Bu yöntem ile “2006 Türkçe Öğretim Programı” ile hayatımıza giren “işbirlikçi öğrenme”nin gerçekleşmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin birlikte çalışabilme becerisini geliştirmeleri hem okul hem okul sonrası hayatları için son derece önemlidir. Başka fikirlere saygı duyma, grup içinde uyumlu hareket etme, ortak çalışmalarda bulunma, sorumluluk alma ve sorumluluğunu yerine getirme, öz güveni artırma, aktif ve üretken olma, araştırmacı ve eleştirci kişilik kazanma, zamanı etkin kullanma gibi pek çok beceri bu yöntem ile öğrencilerin elde edeceği kazanımlardandır.

2.2.4.3.10. Metin Tamamlama

Metin tamamlama yönteminde amaç öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Bu yöntemde öğrenciye bir metin verilerek öğrencinin metne eklemeler yapması istenir. Öğrenci ya metni devam ettirir ya da sonuç bölümünü yazar. Öğrencinin eklediği kısmın metnin öncesi ile kurduğu anlam bağı önemlidir. Metnin aslının ana fikrine, olayların gelişimine uygun şekilde devam ettirilmesi gerekmektedir.

Bu yöntemde öğrencinin yaratıcılık, muhakeme ve düşünme becerileri geliştirilmek istenmektedir.

2.2.4.3.11. Tahminde Bulunma

Tahminde bulunma yönteminde amaç öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Bu yöntem metin tamamlama yöntemi ile benzerlik göstermektedir. Tahminde bulunma yönteminde öğrenci olayların öncesini, metinlerin giriş bölümlerini tahmin ederek bir başlangıç yazar. Yazı esnasında metnin gelişimine, ana fikrine, dil ve üslup özelliklerine dikkat edilmelidir.

Bu yöntem ile de öğrencinin düşünme, muhakeme, yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

2.2.4.3.12. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma

Bir metni kendi sözcükleriyle yeniden oluşturma yönteminde amaç öğrencilerin kendilerine özgü ifade şekillerini ve üsluplarını geliştirmektir (MEB, 2006).

Bu yöntemde öğrenciye bir metin okutturulur. Okunan metnin konusu, teması değiştirilmeden öğrencinin metni kendi kelimeleriyle tekrar yazması istenir. Bu yöntem ile öğrencinin yaratıcılığı, özgünlüğü ortaya çıkacak ve bu becerilerin gelişimine katkı sunulacaktır.

2.2.4.3.13. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma

Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yönteminde amaç öğrencilerin hangi türde yazmaya yatkın olduklarını belirleyerek yaratıcılıklarını o yönde geliştirmektir (MEB, 2006).

Bu yöntemde öğretmen istediği bir türde bir metni sınıfa getirir. Bu metin başka türlere dönüşmeye uygun bir metin olmalıdır. Ardından bu metnin öğrenciler tarafından farklı bir türde yeniden yazılması istenir.

Bu yöntem ile öğrencilerin yaratıcılığı gelişir. Öğrencilerin hangi türde metin yazmaya yeteneklerinin olduğu tespit edilebilir.

2.2.4.3.14. Duyulardan Hareketle Yazma

Duyulardan hareketle yazma yönteminde amaç öğrencilerin algılama güçlerini ve dikkatlerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Bu yöntemde öğretmen sınıfa görsel ya da işitsel bir materyalle sınıfa gelir. Bu materyal öğrencilere gösterildikten sonra öğrencilerin bu materyalle ilgili duygu ve düşüncelerini yazmaları istenir.

Bu yöntemde sınıfa getirilen materyalin seçimi önemlidir. Üzerine söz söylenebilecek, öğrencilerin ilgisini çekebilecek, öğrencinin duygu dünyasına hitap edecek aynı zamanda eğitici olabilecek materyaller seçilmelidir.

Bu yöntem ile öğrencinin derse olan ilgisi artacak, motivasyonu yükselecek, yazı yazmaya karşı iyi duygular besleyecektir.

2.2.4.3.15. Tümevarım

Tümevarım yönteminde amaç öğrencilerin sınıflama, bütüne ulaşma, kanıtlama, akıl yürütme, sorun çözme, bilimsel ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Tümevarım özel yargıların incelenerek genel yargılara ulaşılmasını içermektedir. Bu yöntem ile öğrencilerin aynı konuda yazılmış çeşitli yazılardan ortak bir kanıya varması hedeflenmektedir. Bir konunun çeşitli yönleri ya da bir yazarın farklı eserleri incelenerek genel sonuçlara ulaşılır. Ulaşılan bu sonuçlar yazılı olarak ifade edilir.

2.2.4.3.16. Tümdengelim

Tümdengelim yönteminde amaç öğrencilerin sınıflama, bütüne ulaşma, kanıtlama, akıl yürütme, sorun çözme, bilimsel ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Tümdengelim yöntemi genel yargılardan özel yargılara ulaşmayı sağlamaktadır. Bu yöntemde sınıf ortamında tartışılan genel bir yargı vardır. Bu tartışma neticesinde öğrenciler konunun bir bölümünü inceler ve yazılı olarak ifade ederler. Atasözü ve özdeyişler genelden özele gitmek için uygundur. Atasözleri ve özdeyişler pek çok alt başlıkta incelenebilir. İncelemelerin her biri yazılı olarak ifade edilerek metin haline dönüştürülür.

2.2.4.3.17. Eleştirel Yazma

Eleştirel yazma yönteminde amaç öğrencilerin olay ve durumlara tarafsız bakma, yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006).

Eleştirel düşünme “2006 Türkçe Öğretim Programı” ile birlikte eğitim öğretim faaliyetlerinde önem kazanmıştır. Bugün en çok ihtiyaç duyulan becerilerden biri eleştirel düşünme becerisidir. Bireylerin bu beceriyi kazanması sağlıklı bir toplum düzeni için son derece önemlidir. Bireylerin karşılaştıkları durumları tarafsız bir şekilde değerlendirebilmeleri, olumlu ve olumsuz yanları görüp söyleyebilmeleri, karşılaştırmalar yapabilmeleri, benzerlik ve zıtlıkların farkına varabilmeleri, farklı bakış açıları geliştirebilmeleri günümüzde en çok ihtiyaç duyulan özelliklerdendir. Okullarda da bu becerinin geliştirilmesi için çaba sarf edilmektedir. Türkçe derslerinde becerilerin öğretiminde sıklıkla kullanılan bir yöntem olmuştur.

Eleştirel yazma yönteminde öğrenciye sunulan metnin, işitsel ya da görsel materyalin öğrenci tarafından eleştirilmesi ve bunun yazıya aktarılması söz konusudur. Öğrenci kendisine sunulan materyali iyi ve kötü yanlarıyla eleştirir. Materyalde eksik ya da fazla bulunduğu kısımları belirtir. Materyalin nasıl daha iyi olabileceği hakkında kendi fikirlerini beyan eder. Daha önceki karşılaştığı materyallerle yeni materyal arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit eder. Bu işlemlerden sonra öğrenci bunları bir metin haline getirir.

2.2.4.3.18. Araştırmaya Dayalı Bilimsel Yazı Çalışmaları

Araştırmaya dayalı bilimsel yazı çalışmaları öğrencilerin bireysel olarak bir konuyu araştırmaları ve araştırma sonuçlarını bir metin haline dönüştürmelerini içermektedir. Öğrencilerin kaynak tarama, doğru bilgiyi yanlıştan ayırma, önemli ve önemsiz bilgiyi ayırt etme gibi becerilerinin geliştirilmesi için önemli bir yöntemdir. Öğrenci incelediği konuyu belirli bir düzen ve plan halinde aktarmayı öğrenecektir. Araştırma yaptığı yerlerin güvenilirliğini sorgulamayı, aldığı bilgilerin doğruluğunu kontrol etmeyi, gerektiği yerlerde alıntı ve atıf yapmayı öğrenecektir.

2.2.4.3.19. Yaratıcı Yazma

Yaratıcı yazma yönteminde amaç öğrencilerin yazma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmektir (MEB, 2006).

Yaratıcı düşünme becerisi 2006 yılında eğitim programlarına dâhil edilmiştir. Günümüzde bilgileri ezbere tekrarlayan, her şeyi bilen bireyler yerine yaratıcı düşünebilen bireyler eğitim sisteminin hedeflerini oluşturmaktadır. Günümüzde artık bilgiye ulaşmak çok kolaydır. Bu sebeple bilgilerin farklı şekillerde işlenmesi, yeni şekillere dönüştürülmesi önem kazanmıştır. Eğitim sistemimizde de öğrencilerin bilgileri ezberleyerek tekrar eden değil, o bilgileri işleyerek yeni ürünler ortaya koyan bireyler olması hedeflenmektedir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için bireylerin yaratıcı düşünme becerisine sahip olmaları gerekmektedir. Yaratıcı düşünebilen birey herkesle aynı şeyleri yaşayan fakat farklı gören, duyan, okuyan ve yazandır.

Yaratıcı yazma yöntemi ile öğrencinin içinde bulunduğu yaratıcı duygular açığa çıkarılacaktır. Öğrenci yapabildiğini görecektir ve özgüveni artacaktır.

Bu yöntem uygulanırken öncelikle bir konu ya da kavram belirlenir. Bu konu ya da kavram tahtaya yazılır ve öğrencilerden bu kelime ile ilgili akıllarına gelenleri söylemeleri istenir. Öğrencilerden serbest çağrışım yoluyla gelen kelimeler yargılanmadan tahtaya yazılır. Yazma işlemi bittiğinde kelimeler kendi aralarında gruplandırılır. Yazma süreci başlatılır. Öğrenci bu süreçte yazısını tasarlar, plana uygun biçimde yazmaya başlar.

2.3.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.3.1. Makaleler

Erkal ve Çağrıtekin (2020) “*Okuma Stratejilerinin (Yöntem Ve Tekniklerinin) Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerle Uyumu*” isimli makalelerinde “Müfredatta yer alan okuma yöntem ve teknikleri Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle uyumlu mudur?” sorusuna cevap aramışlardır. Kılavuz kitapların kullanıldığı dönemde öğretmene kullanılacak strateji, yöntem ve teknik verilmekteydi. Kılavuz kitapların kaldırılması ile öğretmenlere doğrudan söylenmeyerek sezdirme yoluna gidilmiştir. Bu çalışmada kullanılan ders kitaplarında müfredatın dışında yöntem teknik kullanıldığı da tespit edilmiştir. Kitaplarda sesli okuma yöntemine her kademedeki sıklıkla yer verildiğine diğer okuma yöntemlerinin ihmal edildiğine vurgu yapılmıştır. Bu durum bizim çalışmamızla da paralellik göstermektedir. Özet çıkarma yönteminin 5.sınıfta hiç yer almadığı 7 ve 8.sınıflarda kullanıldığını, not alarak okuma yönteminin 6.sınıfta yer almadığı, tartışma yönteminin 7 ve 8.sınıfta yer alırken 5 ve 6.sınıfta yer almadığı, göz atarak okuma yönteminin kullanılmadığı, eleştirel okuma becerisinin ihmal edildiğini tespit etmişlerdir. Çalışmanın bulguları çalışmamız ile örtüşmektedir.

Maden ve Önal (2020), “*Türkçe ve İngilizce Ders Kitapları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: 7. Sınıf Örneği*” isimli makalelerinde Türkiye ve Amerika’da kullanılan Türkçe ve İngilizce ders kitaplarını karşılaştırmışlardır. Bu çalışma ile çalışmamızın ortak özelliği ders kitaplarındaki beceri öğretiminin incelenmesidir. Bu çalışmada iki farklı ülkede kullanılan dil öğretim kitapları incelenerek bazı sonuçlar elde edilmiştir. Kitaplar dil becerileri bağlamında incelenmiştir ve aralarında önemli farklar olduğu tespit edilmiştir. İngilizce kitaplarında Türkçe kitaplarına göre hazırlık çalışmalarının daha ayrıntılı olduğu, stratejilerin öğrencinin kullanımına sunulmasında daha detaylı ve açıklayıcı olduğu, İngilizce kitaplarda sözcük çalışmalarının tüm süreçlerde kullanılırken Türkçe kitaplarında sadece metin sonrası kullanıldığı, dil bilgisi çalışmalarının Türkçe kitaplarında okuma becerisi başlığı altında verilirken İngilizce kitaplarda ayrı bir başlıkla değerlendirildiği, Türkçe ders kitaplarında metni anlama çalışması okuma sonrası etkinliklerle yapılırken, İngilizce kitaplarda okuma esnası ve sonrası yapılmakta olduğu, İngilizce kitaplarda dinleme ve konuşma çalışmaları bir arada alındığı ve rol oynama, tartışma, serbest konuşma, ikna edici konuşma, yaratıcı konuşma ve empati kurma tekniklerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Türkçe kitaplarında ise konuşma ve dinlemeye yönelik çalışmalarının öğretmen tercihinin bırakıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe ders kitaplarında süreç temelli yaklaşımın yeterince iyi kullanılmadığı tespit edilmiştir. İngilizce kitaplarda yöntem ve teknikler daha detaylı açıklanmış ve daha etkin kullanılmıştır. Bu bizim incelememizle alakalı bir sonuçtur.

2.3.2. Tezler

Örge Yaşar (2013), “*Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Türkçe Ders Kitaplarının Temel Beceriler Açısından İncelenmesi*” isimli çalışmasında ders kitaplarının beceri öğretiminde yeterli olup olmadığı sorusuna yanıt aramıştır. Bu soruya cevap ararken becerilerin sınıflara olan dağılımına, kullanılan yayınevlerine ve öğretmen görüşlerine de yer vermiştir. Çalışmada Türkçeyi doğru, güzel, etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, karar verme, metinler arası okuma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme becerileri konu edilmiştir. Çalışma sonucunda ders kitaplarında becerilerin öğretiminde bazı becerilerin ihmal edildiği, metin seçimlerinin doğru ve bilinçli yapılmadığı, yönergelerin aynı olmasının tekdüzelige sebep olduğu, hazırlık çalışmalarının yetersiz olduğu, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisinde iyi durumda; karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, problem çözme, metinler arası okuma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme becerilerinde eksik durumda olduğu tespit edilmiştir.

Erden (2014) “*Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programında Konuşma Eğitimine Yönelik Olarak Önerilen Yöntem/Tekniklere İlişkin Öğretmen Görüşleri*” isimli tez çalışması gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada öğretmenlerle görüşen araştırmacı öğretmenlerin yöntemleri yeterince bilmediği ya da bildiklerini uygulamadığı sonucu elde edilmiştir. Öğretmenler yeterlik durumlarının lisans eğitimlerine, programa, kılavuz kitapların anlaşılabilirliğine, literatür bilgisine ve kişisel çabalarına bağlı olduğunu ifade etmişlerdir. En fazla güdümlü, katılımlı ve yaratıcı konuşma yöntemlerinin kullanıldığı, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma yönteminin nadiren kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuç bizim çalışmamızla paralellik göstermiştir. Beyin fırtınası, soru- cevap teknikleri sık kullanılırken hafızada tutma ve altı şapka düşünme tekniği nadiren kullanılmıştır. Yöntem teknik seçiminde fiziksel imkânlar, zaman ve öğretmen özellikleri belirleyici faktörler olmuşlardır. En etkili yöntem ve tekniklerin 6.sınıfta güdümlü konuşma, kendisini başkasının yerine koyarak (empatik) konuşma, 7.sınıfta güdümlü konuşma, katılımlı konuşma, beyin fırtınası, 8.sınıfta eleştirel konuşma, tartışma ve beyin fırtınası tekniği olduğu söylenmiştir. Çalışmada öğretmenlerin konuşma becerisi için yöntem teknik kullanımının faydalı olduğuna inanmadıkları bu sebeple ayrı bir zaman ayırmadıkları ifade edilmektedir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Şimşek ve Yıldırım çalışmalarında doküman incelemesinin araştırılmak istenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsadığını söylemişlerdir. (Şimşek & Yıldırım, 2018). Çalışılması düşünülen konudaki yazılı tüm çalışmaların incelenmesi doküman incelemesinin temelini oluşturmaktadır.

Doküman incelemesi ile elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Seçilen kitaplarda ilk olarak beceri geliştirmeye yönelik etkinlikler tespit edilip ardından etkinlikler becerilere göre sınıflandırılmıştır. Becerilere ait yöntem ve teknikler incelendikten sonra etkinliklerin hangi yöntem ve tekniği kullandığı belirlenerek aktarılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini ortaokullarda okutulan Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2011-2015 yıllarında okutulan Türkçe ders kitapları arasından seçilen 13 adet kitap oluşturmaktadır. Bu kitaplar:

6.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2011). Ankara: Gizem Yayıncılık.

6.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2011). İstanbul: Bisiklet Yayınları.

6.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2012). Ankara: Dörtel Yayınları.

6.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2014). İstanbul: Meram Yayınları.

6.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2015). Ankara: MEB Yayınları.

7.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2011). Ankara: Cem Yayınları.

7.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2013). Ankara: Pasifik Yayınları.

7.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2014). İstanbul: Ez-De Yayıncılık.

7.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2015). Ankara: MEB YAYINLARI.

8.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2012). Ankara: Yıldırım Yayınları.

8.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2014). Ankara : Evren Yayınları.

8.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2015). Ankara: Dikey Yayıncılık.

8.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı. (2015). Ankara: MEB Yayınları

Kitapların sınıf düzeylerine göre dağılımının yakın olması hedeflenerek 6.sınıflardan beş, 7 ve 8.sınıflardan dörder kitap seçilmiştir. 5.sınıftan kitap seçilmemiştir. 4+4+4 sistemi ile 5.sınıfların ortaokullara dâhil edilmiş olması ile bu sınıf düzeyinde yeterli veri bulunmamıştır.

3.3.Veritoplama Teknikleri

Çalışmanın verileri toplanırken doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmaya başlarken ilk olarak yöntem ve teknik kavramları ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Dil becerileri öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler belirlenerek tarama özelleştirilmiştir. Edinilen bilgilerden hareketle belirlenen Türkçe ders kitapları incelenerek ders ve çalışma kitaplarında, metinler ve etkinliklerde kullanılan yöntem ve teknikler doküman analizi yöntemi ile tespit edilmiştir.

3.5.Verilerin Analizi

Seçilmiş olan kitaplar sınıf düzeylerine göre gruplandırılmıştır. Doküman analizi yöntemi ile taranan kitaplarda tespit edilen yöntem ve teknikler beceri alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Her beceri alanı için kullanılan yöntem ve teknikler tablolar halinde gösterilerek kullanım sıklıkları belirlenmiştir. İncelenen her sınıf düzeyinde temalara kullanılan yöntem ve teknikler tablo halinde gösterilmiştir. Elde edilen bulgular yorumlanarak sonuca ulaşılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

BULGULAR

4.1.Seçili Kitaplarda Kullanılan Yöntemler

4.1.1. 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

4.1.1.1.Okuma Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 5. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarları

1. Sesli Okuma	14
2. İşaretleyerek Okuma	9
3. Soru Sorarak Okuma	7
4. Söz Korosu	5
5. Sessiz Okuma	5
6. Tahmin Ederek Okuma	5
7. Okuma Tiyatrosu	4
8. Not Alarak Okuma	3
9. Özetleyerek Okuma	3
10. Ezberleme	3
11. Metinlerle İlişkilendirme	1
12. Eleştirel Okuma	1
13. Tartışarak Okuma	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki okuma becerisi öğretim yöntemleri incelendiğinde en çok tercih edilen yöntemin *sesli okuma* yöntemi olduğu görülmektedir. Bu yöntem 14 kez kullanılmıştır. İncelenen tüm kitaplarda sesli okuma yöntemine yer verilmiştir. *İşaretleyerek okuma* yöntemi ikinci sırada en çok kullanılan yöntemdir. Bu yöntem 9 kez kullanılmıştır. *Soru sorarak okuma* yöntemi 7 kez kullanılarak en çok kullanılan üçüncü yöntem olmuştur. *Söz korosu*, *sessiz okuma* ve *tahmin ederek okuma* yöntemleri beşer kez kullanılarak en çok kullanılan 4.yöntem olmuşlardır. *Okuma tiyatrosu* dört kez kullanılarak yedinci en çok

kullanılan yöntem olmuştur. *Not alarak okuma, özetleyerek okuma ve ezberleme* yöntemleri üçer kez kullanılarak en az kullanılan ikinci yöntemlerden olmuşlardır. *Metinlerle ilişkilendirme, eleştirel okuma ve tartışarak okuma* yöntemleri birer kez kullanılmıştır ve en az kullanılan yöntemler olmuşlardır. *Göz atarak okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, empati yaparak okuma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri hiç kullanılmamıştır.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 6. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarları

1. İşaretleyerek Okuma	4
2. Soru Sorarak Okuma	2
3. Tahmin Ederek Okuma	1
4. Söz Korosu	1
5. Sessiz Okuma	1
6. Not Alarak Okuma	1
7. Sesli okuma	1

6. sınıf Türkçe ders kitaplarında “Atatürk” teması için 7 farklı okuma yöntemi tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem *işaretleyerek okuma* yöntemi olmuştur. Bu yöntem 4 kez tercih edilmiştir. *Soru sorarak okuma* yöntemi 2 kez kullanılarak Atatürk temasında ikinci en çok kullanılan yöntem olmuştur. *Tahmin ederek okuma, söz korosu, sessiz okuma, not alarak okuma ve sesli okuma* yöntemleri Atatürk teması için birer kez tercih edilmiştir. *Göz atarak okuma, özetleyerek okuma, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri ise hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 7. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarları

1. Sesli Okuma	4
2. Tahmin Ederek Okuma	2
3. Soru Sorarak Okuma	1
4. Söz Korusu	1
5. Sessiz Okuma	1
6. Not Alarak Okuma	1

6. sınıf Türkçe ders kitaplarında “Sevgi” teması için 6 farklı okuma yöntemi tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem *sesli okuma* yöntemi olmuştur. 4 metinde tercih edilen bu yöntemden sonra en çok *tahmin ederek okuma* yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem ise 2 kez tercih edilmiştir. *Soru sorarak okuma*, *söz korusu*, *sessiz okuma* ve *not alarak okuma* yöntemleri birer kez tercih edilerek en az tercih edilen yöntemler olmuşlardır. Bunun yanında *göz atarak okuma*, *özetleyerek okuma*, *işaretleyerek okuma*, *okuma tiyatrosu*, *ezberleme*, *metinlerle ilişkilendirme*, *tartışarak okuma*, *eleştirel okuma*, *esnek okuma*, *tam okuma*, *yaratıcı okuma*, *tarayarak okuma*, *kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma*, *şiir okuma*, *öğretici metinleri okuma*, *edebi metinleri okuma*, *grup olarak okuma*, *hızlı okuma*, *görsel okuma* ve *ekran okuma* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 8. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	2
2. Soru Sorarak Okuma	2
3. Tahmin Ederek Okuma	1
4. Söz Korusu	1
5. Sessiz Okuma	1
6. Özetleyerek Okuma	1
7. İşaretleyerek Okuma	1
8. Ezberleme	1

6. sınıf Türkçe ders kitaplarında “Doğa ve Evren” teması için 8 farklı okuma yöntemi tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntemler *sesli okuma* ve *soru sorarak okuma* yöntemi olmuştur. Bu iki yöntem de ikişer kez tercih edilmiştir. *Tahmin ederek okuma, söz korusu, sessiz okuma, özetleyerek okuma, işaretleyerek okuma, ezberleme* yöntemleri ise birer kez bu temada yer almıştır. Bunun yanında hiç yer almayan yöntemler ise *göz atarak okuma, not alarak okuma, okuma tiyatrosu, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma ve ekran okuma* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 9. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Duygular Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	2
2. Metinlerle İlişkilendirme	1
3. Soru Sorarak Okuma	1
4. Söz Korusu	1
5. Sessiz Okuma	1
6. Okuma Tiyatrosu	1

6. sınıf Türkçe ders kitaplarında “Duygular” teması için 6 farklı okuma yöntemi tercih edilmiştir. İki metinde kullanılarak en çok kullanılmış olan yöntem *sesli okuma* yöntemidir. *Metinlerle ilişkilendirme, soru sorarak okuma, sessiz okuma, söz korusu ve okuma tiyatrosu* birer kez kullanılarak az kullanılan yöntemler olmuşlardır. *Göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, işaretleyerek okuma, tahmin ederek okuma, ezberleme, , tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri bu temada hiç kullanılmamıştır.

Tablo 10. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	2
2. Soru Sorarak Okuma	1
3. Söz Korosu	1
4. Özetleyerek Okuma	1
5. İşaretleyerek Okuma	1
6. Not Alarak Okuma	1

6. sınıf Türkçe ders kitaplarında “Zaman ve Mekân” teması için 6 farklı okuma yöntemi tercih edilmiştir. İki metinde kullanılarak en çok kullanılmış olan yöntem *sesli okuma* yöntemidir. *Soru sorarak okuma*, *özetleyerek okuma*, *işaretleyerek okuma*, *not alarak okuma* ve *söz korosu* birer kez kullanılarak az kullanılan yöntemler olmuşlardır. Hiç kullanılmamış yöntemler ise şunlardır: *sessiz okuma*, *göz atarak okuma*, *tahmin ederek okuma*, *okuma tiyatrosu*, *ezberleme*, *metinlerle ilişkilendirme*, *tartışarak okuma*, *eleştirel okuma*, *esnek okuma*, *tam okuma*, *yaratıcı okuma*, *tarayarak okuma*, *kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma*, *şiir okuma*, *öğretici metinleri okuma*, *edebi metinleri okuma*, *grup olarak okuma*, *hızlı okuma*, *görsel okuma*, *ekran okuma*.

Tablo 11. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. İşaretleyerek okuma	2
2. Okuma Tiyatrosu	2
3. Ezberleme	1
4. Sesli okuma	1

6. sınıf Türkçe ders kitaplarında “Okuma Kültürü” teması için 4 farklı okuma yöntemi tercih edilmiştir. *İşaretleyerek okuma* ve *okuma tiyatrosu* yöntemleri ikişer kez kullanılarak en çok kullanılan yöntemler olurken *ezberleme* ve *sesli okuma* yöntemleri birer kez kullanılarak az kullanılan yöntemler olmuşlardır. Hiç kullanılmayan yöntemler ise şunlardır:

sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, tahmin ederek okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma

Tablo 12. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Millî Kültür Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Tahmin Ederek Okuma	1
2. Ezberleme	1
3. İşaretleyerek Okuma	1

İncelenen 6. Sınıf Türkçe ders kitaplarının bir tanesinde “Millî Kültür” temasına yer verilmiştir. Bu kitapta yer bulmuş üç metinde birer kez *tahmin ederek okuma, ezberleme ve işaretleyerek okuma* yöntemleri kullanılmıştır. Yer verilmeyen yöntemler şunlar olmuştur: *sesli okuma, sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, okuma tiyatrosu, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma.*

Tablo 13.6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	1
2. Sessiz Okuma	1
3. Eleştirel Okuma	1

İncelenen 6. Sınıf Türkçe ders kitaplarının bir tanesinde “Toplum Hayatı” temasına yer verilmiştir. Bu kitapta yer bulmuş üç metinde birer kez *sesli okuma, sessiz okuma ve eleştirel okuma* yöntemleri kullanılmıştır. Yer verilmeyen yöntemler şunlar olmuştur: *göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, okuma*

tiyatrosu, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, , esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma, tahmin ederek okuma, ezberleme, işaretleyerek okuma.

Tablo 14. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	1
2. Tartışarak Okuma	1
3. Okuma Tiyatrosu	1

İncelenen 6. Sınıf Türkçe ders kitaplarının bir tanesinde “Kişisel Gelişim” temasına yer verilmiştir. Bu kitapta yer bulmuş üç metinde birer kez *sesli okuma, tartışarak okuma, okuma tiyatrosu* yöntemleri kullanılmıştır. Yer verilmeyen yöntemler şunlar olmuştur: *göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, metinlerle ilişkilendirme, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma, tahmin ederek okuma, ezberleme, işaretleyerek okuma, sessiz okuma ve eleştirel okuma.*

4.1.1.2.Dinleme Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 15.6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Dinleme Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Seçici Dinleme	4
2. Eleştirel Dinleme	4
3. Not Alarak Dinleme	3
4. Empati Kurma	3
5. Katılımsız Dinleme	2
6. Katılımlı Dinleme	1
7. Tahmin Ederek Dinleme	1

6.Sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde yedi dinleme yönteminin altısının kullanıldığını görmekteyiz. En çok kullanılan *seçici dinleme* ve *eleştirel dinleme* yöntemleri olmuştur. Bu yöntemler dörder kez kullanılmıştır. *Not alarak dinleme* ve *empati kurma* yöntemleri üçer kez kullanılarak en çok kullanılan yöntemlerden olmuştur. *Katılımsız dinleme* yöntemi iki metinde tercih edilmiştir. *Katılımlı dinleme* yöntemi bir kez kullanılmıştır. Yaratıcı dinleme ise hiçbir kitapta kullanılmamıştır. Ek olarak programda yer almayan tahmin ederek dinleme yöntemi kullanılmıştır.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 16.6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	3
-----------------------	---

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Atatürk” teması bulunan tüm kitaplarda *not alarak dinleme* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme*, *eleştirel dinleme*, *empati kurma*, *katılımsız dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 17.6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Empati Kurma	2
2.Katılımsız Dinleme	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Sevgi” temasında *empati kurma* yöntemi iki kez tercih edilerek en çok tercih edilen yöntem olmuştur. *Katılımsız dinleme* bir metinde tercih edilmiştir. *Not alarak dinleme*, *seçici dinleme*, *eleştirel dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 18. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri Ve Kullanım Miktarı

1.Seçici Dinleme	1
2.Eleştirel Dinleme	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Doğa ve Evren” temasında *seçici dinleme* ve *eleştirel dinleme* yöntemleri birer kez kullanılmıştır. *Empati kurma*, *katılımsız dinleme*, *not alarak dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 19. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Duygular Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri Ve Kullanım Miktarı

1.Seçici Dinleme	1
2.Eleştirel Dinleme	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Duygular” temasında *seçici dinleme* ve *eleştirel dinleme* yöntemleri birer kez kullanılmıştır. *Empati kurma*, *katılımsız dinleme*, *not alarak dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 20.6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman Ve Mekân Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri Ve Kullanım Miktarı

1.Eleştirel Dinleme	1
2.Katılımlı Dinleme	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Zaman ve Mekân” temasında *eleştirel dinleme* ve *katılımlı dinleme* yöntemleri birer kez kullanılmıştır. *Empati kurma*, *katılımsız dinleme*, *not alarak dinleme*, *seçici dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 21. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri Ve Kullanım Miktarı

1.Seçici Dinleme	1
2.Eleştirel Dinleme	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Okuma Kültürü” temasında *seçici dinleme* ve *eleştirel dinleme* yöntemleri birer kez kullanılmıştır. *Empati kurma*, *katılımsız dinleme*, *not alarak dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 22.6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Milli Kültür Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1.Katılımsız Dinleme	1
----------------------	---

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında *katılımsız dinleme* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme*, *eleştirel dinleme*, *not alarak dinleme*, *empati kurma*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 23.6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Seçici Dinleme	1
-------------------	---

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Toplum Hayatı” temasında *seçici dinleme* yöntemi bir kez tercih edilmiştir. *Not alarak dinleme*, *eleştirel dinleme*, *empati kurma*, *katılımsız dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 24.6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri Ve Kullanım Miktarı

1.Empati Kurma	1
----------------	---

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kişisel Gelişim” temasında *empati kurma* yöntemi bir kez tercih edilmiştir. *Not alarak dinleme*, *eleştirel dinleme*, *seçici dinleme*, *katılımsız dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

4.1.1.3.Konuşma Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 25. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Konuşma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ KONUŞMA	16
2. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	9
3. Katılımlı Konuşma	8
4. Serbest Konuşma	8
5. Yaratıcı Konuşma	7
6. Empati Kurma	7
7. Eleştirel Konuşma	6
8. İkna Etme	4
9. Hafızada Tutma	3
10. Tartışma	3
11. Drama (teknik)	2
12. Tümdengelim	2

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde 12 konuşma yönteminin 11 tanesine yer verildiği görülmüştür. En çok kullanılan yöntem 16 kez kullanılan *güdümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi 9 metinde tercih edilerek en çok kullanılan ikinci yöntem olmuştur. *Katılımlı konuşma* ve *serbest konuşma* yöntemleri sekizer kez tercih edilmiştir. *Yaratıcı konuşma* ve *empati kurma* yöntemleri yedişer metinde kullanılmıştır. *Eleştirel konuşma* yöntemi altı kez tercih edilmiştir. *İkna etme* yöntemi 4 metinde tercih edilmiştir. *hafızada tutma* ve *tartışma* yöntemleri üçer kez tercih edilmiştir. *Tümdengelim* yöntemi iki kez tercih edilirken *tümevarım* yöntemi hiç tercih edilmemiştir.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 26. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1.Güdümlü Konuşma	5
2.Katılımlı Konuşma	2
3.Hafızada Tutma	2
4.Serbest Konuşma	1
5.Drama	1
6.Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	1
7.Empati Kurma	1
8.Eleştirel Konuşma	1

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Atatürk” temasında yedi farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem beş metinde tercih edilen *güdümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Katılımlı konuşma* ve *hafızada tutma* yöntemleri ikişer metinde tercih edilmiştir. *Serbest konuşma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* *empati kurma* ve *eleştirel konuşma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Yaratıcı konuşma*, *ikna etme*, *tartışma*, *tümdengelim* ve *tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir. Ek olarak bir yöntem olmayan *drama* tekniği kullanılmıştır.

Tablo 27. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1.Yaratıcı Konuşma	6
2.Empati Kurma	4
3.Güdümlü Konuşma	2
4.Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	2
5.Serbest Konuşma	2
6.İkna Etme	1
7.Katılımlı Konuşma	1
8.Tartışma	1

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Sevgi” temasında sekiz farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem altı metinde tercih edilen *yaratıcı konuşma* yöntemi olmuştur. *Empati kurma* yöntemi dört metinde tercih edilmiştir. *Güdümlü konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, serbest konuşma* yöntemleri ikişer metinde tercih edilmiştir. *İkna etme, katılımlı konuşma ve tartışma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Hafızada tutma, eleştirel konuşma, tümdengelim ve tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 28. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1.Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	4
2. Eleştirel Konuşma	3
3. Güdümlü Konuşma	2
4. Katılımlı Konuşma	1
5. Yaratıcı Konuşma	1
6.Tartışma	1

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Doğa ve Evren” temasında altı farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem dört metinde tercih edilen *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi olmuştur. *Eleştirel konuşma* yöntemi üç metinde tercih edilmiştir. *Güdümlü konuşma* yöntemleri iki metinde tercih edilmiştir. *Katılımlı konuşma, yaratıcı konuşma, tartışma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Empati kurma, serbest konuşma, ikna etme, hafızada tutma, tümdengelim ve tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 29. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Duygular Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Katılımlı Konuşma	1
2. İkna Etme	1
3. Güdümlü Konuşma	1
4. Hafızada Tutma	1

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Duygular” temasında dört farklı yöntem tercih edilmiştir. *Katılımlı konuşma, ikna etme, güdümlü konuşma ve hafızada tutma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, eleştirel konuşma, yaratıcı konuşma, tartışma, empati kurma, serbest konuşma, tümdengelim ve tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 30. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Konuşma	4
2. Katılımlı Konuşma	2

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Zaman ve Mekân” temasında iki farklı yöntem tercih edilmiştir. *Güdümlü konuşma* yöntemi dört metinde, *katılımlı konuşma* yöntemi ise iki metinde tercih edilmiştir. *Empati kurma, eleştirel konuşma, yaratıcı konuşma, tartışma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, serbest konuşma, ikna etme, hafızada tutma, tümdengelim ve tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 31. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. İkna Etme	2
2. Tümdengelim	2
3. Serbest Konuşma	1
4. Empati Kurma	1
5. Katılımlı Konuşma	1
6. Eleştirel Konuşma	1

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Okuma Kültürü” temasında altı farklı yöntem tercih edilmiştir. *İkna etme* ve *tümdengelim* yöntemleri ikişer metinde tercih edilmiştir. *Serbest konuşma, empati kurma, katılımlı konuşma ve eleştirel konuşma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, güdümlü*

konuşma, yaratıcı konuşma, tartışma, hafızada tutma ve tümevarım yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 32. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Millî Kültür Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Serbest Konuşma	2
2. Eleştirel Konuşma	1

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Millî Kültür” temasında iki farklı yöntem tercih edilmiştir. *Serbest konuşma* yöntemi iki metinde, *eleştirel konuşma* yöntemi ise bir metinde tercih edilmiştir. *Empati kurma, katılımlı konuşma, yaratıcı konuşma, tartışma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, güdümlü konuşma, ikna etme, hafızada tutma, tümdengelim ve tümevarım yöntemleri tercih edilmemiştir.*

Tablo 33. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	2
2. Empati Kurma	1
3. Tartışma	1
4. Güdümlü Konuşma	1

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Toplum Hayatı” temasında dört farklı yöntem tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi iki metinde tercih edilmiştir. *Empati kurma, tartışma ve güdümlü konuşma yöntemleri ise birer metinde tercih edilmiştir. Serbest konuşma, eleştirel konuşma, katılımlı konuşma, yaratıcı konuşma, ikna etme, hafızada tutma, tümdengelim ve tümevarım yöntemleri tercih edilmemiştir.*

Tablo 34. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Konuşma	1
2. Drama	1
3. Serbest Konuşma	1

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Kişisel Gelişim” temasında iki farklı yöntem tercih edilmiştir. Bu yöntemler *güdümlü konuşma* ve *serbest konuşma*dır. *Katılımlı konuşma*, *empati kurma*, *eleştirel konuşma*, *yaratıcı konuşma*, *tartışma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma*, *ikna etme*, *hafızada tutma*, *tümdengelim* ve *tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir. Ek olarak bir yöntem olmayan *drama* tekniği kullanılmıştır.

4.1.1.4.Yazma Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 35. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Yazma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Yazma	14
2. Yaratıcı Yazma	11
3. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	8
4. Serbest Yazma	7
5. Duyulardan Hareketle Yazma	6
6. Kontrollü Yazma	5
7. Metin Tamamlama	5
8. Grup Olarak Yazma	4
9. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	4
10. Eleştirel Yazma	3
11. Boşluk Doldurma	3
12. Özet Çıkarma	2
13. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	2
14. Not Alma	1

6.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde on dokuz yazma yönteminden on dört tanesine yer verildiği görülmüştür. En çok kullanılan yöntem on dört kez kullanılan *güdümlü*

konuşma yöntemi olmuştur. İkinci sırada en çok kullanılan yöntem *yaratıcı yazma* yöntemi olmuştur. Bu yöntem on bir kez tercih edilmiştir. Üçüncü en çok kullanılan yöntem ise *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* olmuştur. Bu yöntem ise sekiz kez tercih edilmiştir. *Serbest yazma* yöntemi yedi kez tercih edilerek dördüncü en çok kullanılan yöntem olurken *duyulardan hareketle yazma* yöntemi altı kez tercih edilmiştir. *Kontrollü yazma* ve *metin tamamlama* yöntemleri beşer kez tercih edilmiştir. *Grup olarak yazma* ile *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma* yöntemleri ise dörder metinde kullanılmıştır. *Eleştirel yazma* ve *boşluk doldurma* yöntemleri üçer kez, *özet çıkarma* ve *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma* yöntemleri ikişer kez kullanılmıştır. *Not alma* yöntemine bir metinde yer verilmiştir. *Tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma*, *tümevarım*, *dikte* ve *tahminde bulunma* yöntemleri ise hiç tercih edilmemiştir.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 36. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Gündümlü Yazma	5
2. Yaratıcı Yazma	1
3. Kontrollü Yazma	1
4. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	1
5. Eleştirel Yazma	1
6. Boşluk Doldurma	1
7. Özet Çıkarma	1
8. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Atatürk” temasında yazma becerileri öğretiminde sekiz farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem beş kez tercih edilen *gündümlü yazma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı yazma*, *kontrollü yazma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *eleştirel yazma*, *boşluk doldurma*, *özet çıkarma*, *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Not alma*, *serbest yazma*, *dikte*, *grup olarak yazma*, *metin tamamlama*, *tahminde bulunma*, *bir metinden hareketle yeni bir metin*

oluşturma, duyulardan hareketle yazma, tümevarım, tüm dengelim, araştırmaya dayalı yazma yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 37. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Metin Tamamlama	2
2. Serbest Yazma	2
3. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	2
4. Yaratıcı Yazma	1
5. Duyulardan Hareketle Yazma	1
6. GÜdümlü Yazma	1
7. Grup Olarak Yazma	1
8. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	1
9. Eleştirel Yazma	1
10. Boşluk Doldurma	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Sevgi” temasında yazma becerileri öğretiminde on farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntemler ikişer kez tercih edilen *metin tamamlama, serbest yazma ve bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemleri olmuştur. *Yaratıcı yazma, duyulardan hareketle yazma, güdümlü yazma, grup olarak yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, eleştirel yazma ve boşluk doldurma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Kontrollü yazma, özet çıkarma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, not alma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tüm dengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 38. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri

1. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	3
2. Kontrollü Yazma	2
3. Yaratıcı Yazma	2
4. GÜdümlü Yazma	2
5. Serbest Yazma	1
6. Duyulardan Hareketle Yazma	1
7. Metin Tamamlama	1
8. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Doğa ve Evren” temasında yazma becerileri öğretiminde sekiz farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem üç kez tercih edilen *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi olmuştur. *Kontrollü yazma, yaratıcı yazma, güdümlü yazma yöntemleri* ikişer kez tercih edilmiştir. *Serbest yazma, duyulardan hareketle yazma, metin tamamlama, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Eleştirel yazma, boşluk doldurma, özet çıkarma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, not alma, dikte, grup olarak yazma, tahminde bulunma, tümevarım, tündengelem, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 39. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Duyular Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri

1. Yaratıcı Yazma	3
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	2
3. Boşluk Doldurma	1
4. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	1
5. Kontrollü Yazma	1
6. Serbest Yazma	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Duygular” temasında yazma becerileri öğretiminde altı farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem üç kez tercih edilen *yaratıcı yazma* yöntemi olmuştur. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi iki kez tercih edilirken *boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, kontrollü yazma, serbest yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Güdümlü yazma, duyulardan hareketle yazma, metin tamamlama, eleştirel yazma, özet çıkarma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, not alma, dikte, grup olarak yazma, tahminde bulunma, tümevarım, tündengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 40. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri

1. Güdümlü Yazma	3
2. Yaratıcı Yazma	2
3. Kontrollü Yazma	1
4. Serbest Yazma	1
5. Duyulardan Hareketle Yazma	1
6. Grup Olarak Yazma	1
7. Eleştirel Yazma	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Zaman ve Mekân” temasında yazma becerileri öğretiminde yedi farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem üç kez tercih edilen *güdümlü yazma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı yazma* yöntemi iki kez tercih edilirken *kontrollü yazma, serbest yazma, duyulardan hareketle yazma, grup olarak yazma, eleştirel yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, metin tamamlama, özet çıkarma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, not alma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tündengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 41. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri

1. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	1
2. Özet Çıkarma	1
3. Yaratıcı Yazma	1
4. Gülümlü Yazma	1
5. Serbest Yazma	1
6. Duyulardan Hareketle Yazma	1
7. Metin Tamamlama	1
8. Grup Olarak Yazma	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Okuma Kültürü” temasında yazma becerileri öğretiminde sekiz farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, özet çıkarma, yaratıcı yazma, güdümlü yazma, serbest yazma, duyulardan hareketle yazma, metin tamamlama, grup olarak yazma* olmuştur. *Kontrollü yazma, eleştirel yazma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, not alma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tümdengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 42. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Millî Kültür Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1
1. Gülümlü Yazma	1
2. Not Alma	1
3. Duyulardan Hareketle Yazma	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *bir metinden*

hareketle yeni bir metin oluşturma, güdümlü yazma, not alma, duyulardan hareketle yazma olmuştur. *Metin tamamlama, grup olarak yazma, kontrollü yazma, eleştirel yazma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkarma, serbest yazma, yaratıcı yazma bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tüm dengelim, araştırmaya dayalı yazma yöntemleri tercih edilmemiştir.*

Tablo 43. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Yazma	1
2. Boşluk Doldurma	1
3. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1
4. Metin Tamamlama	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Toplum Hayatı” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *güdümlü yazma, boşluk doldurma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, metin tamamlama* olmuştur. *Not alma, duyulardan hareketle yazma grup olarak yazma, kontrollü yazma, eleştirel yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkarma, serbest yazma, yaratıcı yazma bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tüm dengelim, araştırmaya dayalı yazma yöntemleri tercih edilmemiştir.*

Tablo 44. 6.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Yazma	1
2. Yaratıcı Yazma	1
3. Grup Olarak Yazma	1
4. Serbest Yazma	1

6.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kişisel Gelişim” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *güdümlü yazma, yaratıcı yazma, grup olarak yazma, serbest yazma* olmuştur. *Boşluk*

doldurma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, metin tamamlama, not alma, duyulardan hareketle yazma, kontrollü yazma, eleştirel yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkarma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tüm dengelim, araştırmaya dayalı yazma yöntemleri tercih edilmemiştir.

4.1.2. 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

4.1.2.1. Okuma Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 45. 7 Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarları

1. Sesli Okuma	18
2. İşaretleyerek Okuma	18
3. Soru Sorarak Okuma	11
4. Tahmin Ederek Okuma	11
5. Not Alarak Okuma	9
6. Söz Korusu	8
7. Sessiz Okuma	7
8. Okuma Tiyatrosu	7
9. Ezberleme	3
10. Eleştirel Okuma	2
11. Göz Atarak Okuma	2
12. Metinlerle İlişkilendirme	1
13. Özetleyerek Okuma	1
14. Tartışarak Okuma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki okuma becerisi öğretim yöntemleri incelendiğinde en çok tercih edilen yöntemlerin başında *sesli okuma* ve *işaretleyerek okuma* yöntemleri olduğu görülmektedir. Bu yöntemler on sekizer kez kullanılmıştır. Bu yöntemlerden sonra *soru*

sorarak okuma ve tahmin ederek okuma yöntemleri en çok kullanılan yöntemlerdir. Bu iki yöntem de on birer kez kullanılmıştır. *Not alarak okuma* yöntemi 9 kez kullanılarak en çok kullanılan beşinci yöntem olmuştur. Söz korusu yöntemi sekiz kez kullanılarak altıncı sırada yer almaktadır. *Sessiz okuma ve okuma tiyatrosu* yedişer kez kullanılmıştır. Ezberleme yöntemine üç kez yer verilirken eleştirel okuma ve göz atarak okuma yöntemleri ikişer kez kullanılmıştır. *Metinlerle ilişkilendirme, özetleyerek okuma, tartışarak okuma* yöntemleri birer metinde kullanılmıştır. Bunların yanında hiç kullanılmayan yöntemler şöyle sıralanabilir: *esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma.*

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 46. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Soru Sorarak Okuma	5
2. İşaretleyerek okuma	3
3. Tahmin Ederek Okuma	2
4. Sesli okuma	2
5. Sessiz Okuma	1
6. Not Alarak Okuma	1
7. Göz Atarak Okuma	1
8. Okuma Tiyatrosu	1
9. Söz Korusu	1

7. sınıf Türkçe ders kitaplarında “Atatürk” teması için 9 farklı okuma yöntemi tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem *soru sorarak okuma* yöntemi olmuştur. Bu yöntem 5 kez tercih edilmiştir. *İşaretleyerek okuma* yöntemi 3 kez kullanılarak “Atatürk” temasında ikinci en çok kullanılan yöntem olmuştur. *Tahmin ederek okuma ve sesli okuma* yöntemleri ikişer kez kullanılmıştır. *Söz korusu, sessiz okuma, not alarak okuma, göz atarak okuma ve okuma tiyatrosu* yöntemleri bu tema için birer kez tercih edilmiştir. *Özetleyerek okuma, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam*

okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma yöntemleri ise hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 47. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	2
2. İşaretleyerek Okuma	2
3. Okuma Tiyatrosu	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Sevgi” temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. *Sesli okuma* ve *işaretleyerek okuma* yöntemleri ikişer kez kullanılmıştır. *Okuma tiyatrosu* yöntemi ise bir kez tercih edilmiştir. *Sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, tahmin ederek okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma yöntemlerine ise yer verilmemiştir.*

Tablo 48. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa Ve Evren Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Okuma	3
2. İşaretleyerek Okuma	2
3. Tahmin Ederek Okuma	2
4. Söz Korosu	2
5. Tartışarak Okuma	1
6. Sesli Okuma	1
7. Ezberleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Doğa ve Evren” temasında yedi farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. *Not alarak okuma* yöntemi bu temanın en çok kullanılan yöntemi olmuştur. *İşaretleyerek okuma, tahmin ederek okuma ve söz korosu* yöntemleri iki metinde tercih edilmiştir. *Tartışarak okuma, sesli okuma ve ezberleme* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, soru sorarak okuma, okuma tiyatrosu, metinlerle ilişkilendirme, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemlerine ise yer verilmemiştir.

Tablo 49. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Duygular Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Tahmin Ederek Okuma	3
2. Sesli Okuma	2
3. İşaretleyerek Okuma	1
4. Ezberleme	1
5. Sessiz Okuma	1
6. Okuma Tiyatrosu	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Duygular” temasında altı farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. *Tahmin ederek okuma* yöntemi bu temanın en çok kullanılan yöntemi olmuştur. Bu yöntem üç kez tercih edilmiştir. *Sesli okuma yöntemi* iki metinde tercih edilerek ikinci en çok kullanılan yöntem olmuştur. *İşaretleyerek okuma, ezberleme, sessiz okuma ve okuma tiyatrosu* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri hiçbir metinde tercih edilmemiştir.

Tablo 50. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	3
2. Soru Sorarak Okuma	2
3. Sessiz Okuma	1
4. Göz Atarak Okuma	1
5. İşaretleyerek Okuma	1
6. Not Alarak Okuma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Zaman ve Mekân” temasında altı farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Sesli okuma yöntemi üç metinde kullanılarak bu temanın en çok kullanılan yöntemidir. *Soru sorarak okuma* yöntemi iki metinde tercih edilerek ikinci en çok kullanılan yöntem olmuştur. *Sessiz okuma, göz atarak okuma, işaretleyerek okuma, not alarak okuma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Özetleyerek okuma, tahmin ederek okuma, söz korusu, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri bu temada hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 51. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli okuma	2
2. İşaretleyerek okuma	2
3. Söz Korusu	1
4. Sessiz Okuma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Okuma Kültürü” temasında dört farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Sesli okuma ve işaretleyerek okuma yöntemleri ikişer kez kullanılarak

en çok kullanılan yöntemler olurken söz korusu ve sessiz okuma yöntemleri birer kez kullanılarak en az kullanılan yöntemler olmuşlardır. Bunun yanı sıra *göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, tahmin ederek okuma, soru sorarak okuma, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri bu temada hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 52. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Millî Kültür Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. İşaretleyerek Okuma	3
2. Okuma tiyatrosu	2
3. Söz Korusu	2
4. Not alarak okuma	2
5. Soru sorarak okuma	2
6. Sessiz okuma	2
7. Ezberleme	1
8. Sesli Okuma	1
9. Özetleyerek Okuma	1
10. Metinlerle İlişkilendirme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında on farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. En çok tercih edilen okuma yöntemi *işaretleyerek okuma* yöntemi olmuştur. Bu yöntem üç kez kullanılmıştır. *Okuma tiyatrosu, söz korusu, not alarak okuma, soru sorarak okuma, sessiz okuma* yöntemleri ikişer metinde yer almıştır. *Ezberleme, sesli okuma, özetleyerek okuma, metinlerle ilişkilendirme* yöntemleri birer metinde kullanılmıştır. *Göz atarak okuma, tahmin ederek okuma, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak*

okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma yöntemleri ise bu temada tercih edilmemiştir.

Tablo 53. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Tahmin Ederek Okuma	1
2. Sesli Okuma	1
3. Söz Korosu	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında toplum hayatı temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Bu üç yöntem de birer kez kullanılmıştır. *Tahmin ederek okuma, sesli okuma ve söz korosu yöntemleri tercih edilmiştir. Sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, işaretleyerek okuma, soru sorarak okuma, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma yöntemleri kullanılmamıştır.*

Tablo 54. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Tahmin Ederek Okuma	3
2. Not Alarak Okuma	1
3. İşaretleyerek Okuma	1
4. Okuma Tiyatrosu	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kişisel Gelişim” temasında dört farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. *Tahmin ederek okuma* yöntemi üç kez kullanılarak en çok kullanılan yöntem olmuştur. *Not alarak okuma, işaretleyerek okuma ve okuma tiyatrosu* birer kez kullanılmıştır. *Sesli okuma, sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak*

okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma yöntemleri bu tema için tercih edilmemiştir.

Tablo 55. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Güzel Sanatlar Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Soru Sorarak Okuma	1
2. Sesli Okuma	1
3. İşaretleyerek Okuma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında güzel sanatlar temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Bu üç yöntem de birer kez kullanılmıştır. *Sesli okuma, soru sorarak okuma ve işaretleyerek okuma* yöntemleri tercih edilmiştir. *Sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, söz korosu, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, tahmin ederek okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri kullanılmamıştır.

Tablo 56. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Hak ve Özgürlükler Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	2
2. İşaretleyerek Okuma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Hak ve Özgürlükler” temasında iki farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. *Sesli okuma* iki metinde, *işaretleyerek okuma* yöntemi ise bir metinde tercih edilmiştir. *Sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, tahmin ederek okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati*

kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma yöntemleri hiçbir metinde tercih edilmemiştir.

Tablo 57. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Alışkanlıklar Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Eleştirel Okuma	1
2. Sesli Okuma	1
3. Sessiz Okuma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Alışkanlıklar” temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Bu üç yöntem de birer kez kullanılmıştır. *Sesli okuma, sessiz okuma ve eleştirel okuma* yöntemleri tercih edilmiştir. *Göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, işaretleyerek okuma, tahmin ederek okuma, soru sorarak okuma, söz korusu, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma yöntemleri bu temada hiç tercih edilmemiştir.*

Tablo 58. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında İletişim Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. İşaretleyerek Okuma	1
2. Soru Sorarak Okuma	1
3. Okuma Tiyatrosu	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “İletişim” temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Bu üç yöntem de birer kez kullanılmıştır. *Okuma tiyatrosu, soru sorarak okuma ve işaretleyerek okuma* yöntemleri tercih edilmiştir. *Sesli okuma, sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, tahmin ederek okuma, söz korusu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/*

empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma yöntemleri bu temada hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 59. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kavramlar ve Çağrışımlar Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Eleştirel Okuma	1
2. Not Alarak Okuma	1
3. Söz Korosu	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kavramlar ve Çağrışımlar” temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Bu üç yöntem de birer kez kullanılmıştır. *Eleştirel okuma, not alarak okuma* ve *söz korosu* yöntemleri tercih edilmiştir. *Sesli okuma, sessiz okuma, göz atarak okuma, özetleyerek okuma, işaretleyerek okuma, tahmin ederek okuma, soru sorarak okuma, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri bu temada hiç tercih edilmemiştir.

4.1.2.2.Dinleme Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 60. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Dinleme Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	10
2. Katılımsız Dinleme	8
3. Seçici Dinleme	7
4. Empati Kurma	4
5. Tahmin Ederek Dinleme	1
6. Yaratıcı Dinleme	1

7.Sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde yedi dinleme yönteminin beşinin kullanıldığını görmekteyiz. En çok kullanılan yöntem *not alarak dinleme* yöntemi olmuştur. Bu yöntem on metinde tercih edilmiştir. İkinci en çok kullanılan yöntem olan *katılımsız dinleme* yöntemi sekiz kez tercih edilmiştir. *Seçici dinleme* yöntemi yedi kez tercih edilmiştir. *Empati kurma* yöntemi dört metinde tercih edilmiştir. *Yaratıcı dinleme* yöntemi bir kez tercih edilmiştir. *Eleştirel dinleme* ve *katılımlı dinleme* yöntemleri ise hiçbir kitapta kullanılmamıştır. Ek olarak programda yer almayan tahmin ederek dinleme yöntemi kullanılmıştır.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 61. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	3
2. Seçici Dinleme	2
3. Katılımsız Dinleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Atatürk” temasında *not alarak dinleme* yöntemi üç kez tercih edilmiştir. *Seçici dinleme* yöntemi iki metinde kullanılmıştır. *Katılımsız dinleme* yöntemi bir metinde tercih edilmiştir. *Empati kurma*, *eleştirel dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 62. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	1
2. Seçici Dinleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Sevgi” temasında *not alarak dinleme* ve *seçici dinleme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Empati kurma*, *katılımsız dinleme*, *eleştirel dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 63. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Katılımsız Dinleme	2
2. Not Alarak Dinleme	1
3. Tahmin Ederek Okuma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Doğa ve Evren” temasında *katılımsız dinleme* yöntemi iki metinde kullanılmıştır. *Not alarak dinleme* yöntemi bir metinde tercih edilmiştir. *Seçici dinleme*, *empati kurma*, *eleştirel dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir. Ek olarak programda yer almayan tahmin ederek dinleme yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 64. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Duygular Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	2
2. Katılımsız Dinleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Duygular” temasında *not alarak dinleme* yöntemi iki metinde kullanılmıştır. *Katılımsız dinleme* yöntemi bir metinde tercih edilmiştir. *Seçici dinleme*, *empati kurma*, *eleştirel dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 65. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Katılımsız Dinleme	1
2. Empati Yaparak Dinleme	1
3. Seçici Dinleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Zaman ve Mekân” temasında *katılımsız dinleme*, *empati kurma* ve *seçici dinleme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Not alarak dinleme*, *eleştirel dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 66. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	1
2. Yaratıcı Dinleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Okuma Kültürü” temasında *not alarak dinleme* ve *yaratıcı dinleme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Katılımsız dinleme*, *empati kurma*, *seçici dinleme*, *eleştirel dinleme* ve *katılımlı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 67. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Milli Kültür Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Seçici Dinleme	3
2. Katılımsız Dinleme	1
3. Empati Yaparak Dinleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında *seçici dinleme* yöntemi üç metinde tercih edilmiştir. *Katılımsız dinleme* ve *empati kurma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Not alarak dinleme*, *yaratıcı dinleme*, *eleştirel dinleme* ve *katılımlı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 68. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Katılımsız Dinleme	1
-----------------------	---

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Toplum Hayatı” temasında *katılımsız dinleme* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme*, *eleştirel dinleme*, *not alarak dinleme*, *empati kurma*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir

Tablo 69. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Tahmin Ederek Dinleme	1
2. Not Alarak Dinleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kişisel Gelişim” temasında *not alarak dinleme* yöntemi bir metinde tercih edilmiştir. *Yaratıcı dinleme, katılımsız dinleme, empati kurma, seçici dinleme, eleştirel dinleme* ve *katılımlı dinleme* hiç tercih edilmemiştir. Ek olarak programda yer almayan tahmin ederek dinleme yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 70. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Güzel Sanatlar Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Katılımsız Dinleme	1
-----------------------	---

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Güzel Sanatlar” temasında *katılımsız dinleme* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme, eleştirel dinleme, not alarak dinleme, empati kurma, katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 71. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Alışkanlıklar Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	1
-----------------------	---

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Alışkanlıklar” temasında *not alarak dinleme* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme, eleştirel dinleme, katılımsız dinleme, empati kurma, katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir

Tablo 72. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında İletişim Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Empati Yaparak Dinleme	1
---------------------------	---

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “İletişim” temasında *empati kurma* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme, eleştirel dinleme, katılımsız dinleme, not alarak dinleme, katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 73. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kavramlar ve Çağrışımlar Temasında Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Empati Yapararak Dinleme	1
-----------------------------	---

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kavramlar ve Çağrışımlar” temasında *empati kurma* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme, eleştirel dinleme, katılımsız dinleme, not alarak dinleme, katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

4.1.2.3.Konuşma Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 74. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Konuşma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Konuşma	38
2. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	16
3. Yaratıcı Konuşma	16
4. Katılımlı Konuşma	12
5. Serbest Konuşma	8
6. Eleştirel Konuşma	8
7. Tartışma	7
8. Empati Kurma	6
9. İkna Etme	4
10. Hafızada Tutma	3
11. Görsellerden hareketle konuşma	1
12. Tümevarım	1
13. Canlandırma	1
14. Rol yapma	1
15. Metinlerden hareketle konuşma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde 12 konuşma yönteminin 11 tanesine yer verildiği görülmüştür. En çok kullanılan yöntem 38 kez kullanılan *güdümlü konuşma* yöntemi

olmuştur. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi ve *yaratıcı konuşma* yöntemleri on altışar metinde tercih edilmiştir. *Katılımlı konuşma* yöntemi 12 kez tercih edilmiştir. *Serbest konuşma* ve *eleştirel konuşma* yöntemleri sekizer metinde kullanılmıştır. *Tartışma* yöntemi 7 kez tercih edilmiştir. *Empati kurma* yöntemi 6 metinde tercih edilmiştir. *İkna etme* yöntemi 4 kez tercih edilmiştir. *Hafızada tutma* yöntemi 3 kez tercih edilmiştir. *Tümevarım* yöntemi bir kez tercih edilirken *Tümdengelim* yöntemi hiç tercih edilmemiştir. . Ek olarak programda yer almayan görsellerden hareketle konuşma ve metinlerden hareketle konuşma yöntemi kullanılmıştır. Canlandırma, rol yapma, drama teknikleri tercih edilmiştir.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 75. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Gündümlü Konuşma	8
2. Yaratıcı Konuşma	4
3. Katılımlı Konuşma	3
4. Tartışma	1
5. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	1
6. Canlandırma	1
7. İkna Etme	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Atatürk” temasında altı farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem sekiz metinde tercih edilen *gündümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı konuşma* yöntemi dört metinde tercih edilerek en çok kullanılan ikinci yöntem olmuştur. *Katılımlı konuşma* yöntemi üç metinde tercih edilmiştir. *Tartışma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* ve *ikna etme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Hafızada tutma*, *serbest konuşma*, *empati kurma*, *eleştirel konuşma*, *tümdengelim* ve *tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir. Ek olarak canlandırma tekniği kullanılmıştır.

Tablo 76. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Konuşma	1
2. Gündümlü Konuşma	1
3. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	1
4. Serbest Konuşma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Sevgi” temasında dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Bunlar *yaratıcı konuşma*, *gündümlü konuşma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* ve *serbest konuşma* yöntemleridir ve birer kez tercih edilmiştir. *Katılımlı konuşma*, *ikna etme*, *hafızada tutma*, *eleştirel konuşma*, *tartışma*, *empati kurma*, *tümdengelim* ve *tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 77. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Gündümlü Konuşma	6
2. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	3
3. Eleştirel Konuşma	2
4. Tartışma	2
5. Yaratıcı Konuşma	1
6. Serbest Konuşma	1
7. İkna Etme	1
8. Tümevarım	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Doğa ve Evren” temasında sekiz farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem altı metinde tercih edilen *gündümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi üç

metinde tercih edilerek en çok kullanılan ikinci yöntem olmuştur. *Eleştirel konuşma* ve *tartışma* yöntemleri ikişer metinde tercih edilmiştir. *Yaratıcı konuşma*, *serbest konuşma*, *ikna etme* ve *tümevarım yöntemleri* birer metinde tercih edilmiştir. *Katılımlı konuşma*, *Hafızada tutma*, *empati kurma*, *tümdengelim* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 78. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Duygular Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ KONUŞMA	5
2. YARATICI KONUŞMA	2
3. TARTIŞMA	2
4. KATILIMLI KONUŞMA	1
5. SERBEST KONUŞMA	1
6. ELEŞTİREL KONUŞMA	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Duygular” temasında altı farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem beş metinde tercih edilen *güdümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı konuşma* ve *tartışma* yöntemleri ikişer metinde tercih edilmiştir. *Katılımlı konuşma*, *serbest konuşma*, *eleştirel konuşma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma*, *ikna etme*, *tümevarım*, *hafızada tutma*, *empati kurma*, *tümdengelim* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 79. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ KONUŞMA	4
2. YARATICI KONUŞMA	2
3. SERBEST KONUŞMA	2
4. KATILIMLI KONUŞMA	2
5. KELİME VE KAVRAM HAVUZUNDAN SEÇEREK KONUŞMA	1
6. HAFIZADA TUTMA	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Zaman ve Mekân” temasında altı farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem dört metinde tercih edilen *güdümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı konuşma*, *serbest konuşma* ve *katılımlı konuşma* yöntemleri ikişer metinde tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* ve *hafızada tutma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Eleştirel konuşma*, *tartışma*, *ikna etme*, *tümevarım*, *empati kurma* ve *tümdengelim* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 80. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Konuşma	2
2. Yaratıcı Konuşma	1
3. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	1
4. Katılımlı Konuşma	1
5. Eleştirel Konuşma	1
6. Empati Kurma	1
7. İkna Etme	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Okuma Kültürü” temasında dokuz farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem iki metinde tercih edilen *güdümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı konuşma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma*, *katılımlı konuşma*, *eleştirel konuşma*, *empati kurma* ve *ikna etme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Serbest konuşma*, *hafızada tutma*, *tartışma*, *tümevarım* ve *tümdengelim* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 81. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Millî Kültür Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ KONUŞMA	9
2. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	4
3. Yaratıcı Konuşma	2
4. Eleştirel Konuşma	2
5. Serbest Konuşma	1
6. Rol Yapma	1
7. Metinlerden Hareketle Konuşma	1
8. Katılımlı Konuşma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Millî Kültür” temasında altı farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem dokuz metinde tercih edilen *güdümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi dört kez tercih edilerek en çok kullanılan ikinci yöntem olmuştur. *Yaratıcı konuşma* ve *eleştirel konuşma* yöntemleri ikişer metinde tercih edilmiştir. *Serbest konuşma* ve *katılımlı konuşma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Empati kurma, ikna etme, hafızada tutma, tartışma, tümevarım ve tündengelem* yöntemleri tercih edilmemiştir. Ek olarak programda yer almayan metinlerden hareketle konuşma yöntemi kullanılmıştır. Rol yapma tekniğine yer verilmiştir.

Tablo 82. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Katılımlı Konuşma	2
2. Yaratıcı Konuşma	1
3. Serbest Konuşma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Toplum Hayatı” temasında üç farklı yöntem tercih edilmiştir. Bunlar *katılımlı konuşma, yaratıcı konuşma* ve *serbest konuşma* yöntemleridir ve birer kez tercih edilmiştir. *Güdümlü konuşma, kelime ve kavram havuzundan*

seçerek konuşma, ikna etme, hafızada tutma, eleştirel konuşma, tartışma, empati kurma, tündengelim ve tümevarım yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 83. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	1
2. Empati Kurma	1
3. Hafızada Tutma	1
4. Eleştirel Konuşma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Kişisel Gelişim” temasında dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Bunlar *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, empati kurma, hafızada tutma ve eleştirel konuşma* yöntemleridir ve birer kez tercih edilmiştir. *Katılımlı konuşma, yaratıcı konuşma, serbest konuşma, güdümlü konuşma, ikna etme, tartışma, tündengelim ve tümevarım yöntemleri tercih edilmemiştir.*

Tablo 84. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Güzel Sanatlar Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	1
2. Empati Kurma	1
3. Serbest Konuşma	1
4. Tartışma	1
5. Eleştirel Konuşma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Güzel Sanatlar” temasında beş farklı yöntem tercih edilmiştir. Bunlar *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, empati kurma, serbest konuşma, tartışma ve eleştirel konuşma* yöntemleridir ve birer kez tercih

edilmiştir. *Hafızada tutma, katılımlı konuşma, yaratıcı konuşma, güdümlü konuşma, ikna etme, tüm dengelim ve tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 85. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Hak ve Özgürlükler Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Empati Kurma	3
2. Güdümlü Konuşma	1
3. Katılımlı Konuşma	1
4. İkna Etme	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Hak ve Özgürlükler” temasında dört farklı yöntem tercih edilmiştir. *Empati kurma* yöntemi üç kez tercih edilerek en çok tercih edilen yöntem olmuştur. *Güdümlü konuşma, katılımlı konuşma ve ikna etme* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Yaratıcı konuşma, serbest konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, hafızada tutma, eleştirel konuşma, tartışma, tüm dengelim ve tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 86. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Alışkanlıklar Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	2
2. Güdümlü Konuşma	1
3. Yaratıcı Konuşma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Alışkanlıklar” temasında üç farklı yöntem tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi iki kez tercih edilerek en çok tercih edilen yöntem olmuştur. *Güdümlü konuşma ve yaratıcı konuşma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Empati kurma, katılımlı konuşma, ikna etme, yaratıcı*

konuşma, serbest konuşma, hafızada tutma, eleştirel konuşma, tartışma, tüm dengelim ve tümevarım yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 87. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında İletişim Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri Ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Konuşma	1
2. Görsellerden Hareketle Konuşma	1
3. Tartışma	1
4. Katılımlı Konuşma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “İletişim” temasında üç farklı yöntem tercih edilmiştir. Bu yöntemler *yaratıcı konuşma, tartışma ve katılımlı konuşma*dır. Bu yöntemler birer kez tercih edilirken *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, güdümlü konuşma, empati kurma, ikna etme, yaratıcı konuşma, serbest konuşma, hafızada tutma, eleştirel konuşma, tüm dengelim ve tümevarım yöntemleri tercih edilmemiştir.* Ek olarak programda yer almayan görsellerden hareketle konuşma yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 88. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kavramlar ve Çağrışımlar Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	1
2. Güdümlü Konuşma	1
3. Hafızada Tutma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Kavramlar ve Çağrışımlar” temasında üç farklı yöntem tercih edilmiştir. Bu yöntemler *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, güdümlü konuşma ve hafızada tutma*dır. Bu yöntemler birer kez tercih edilirken *yaratıcı konuşma, tartışma, katılımlı konuşma, empati kurma, ikna etme, yaratıcı konuşma, serbest konuşma, eleştirel konuşma, tüm dengelim ve tümevarım yöntemleri tercih edilmemiştir.*

4.1.2.4.Yazma Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikleri

Tablo 89.7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Yazma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ YAZMA	30
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	16
3. Yaratıcı Yazma	12
4. Duyulardan Hareketle Yazma	11
5. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	9
6. Grup Olarak Yazma	7
7. Metin Tamamlama	7
8. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	5
9. Boşluk Doldurma	5
10. Serbest Yazma	5
11. Eleştirel Yazma	5
12. Kontrollü Yazma	4
13. Özet Çıkarma	2
14. Tahminde Bulunma	1
15. Not Alma	1

7.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde on dokuz yazma yönteminden on beş tanesine yer verildiği görülmüştür. En çok kullanılan yöntem otuz kez kullanılan *güdümlü konuşma* yöntemi olmuştur. İkinci sırada en çok kullanılan yöntem *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi olmuştur. Bu yöntem on altı kez tercih edilmiştir. Üçüncü en çok kullanılan yöntem ise *yaratıcı yazma* yöntemidir. .Bu yöntem ise on iki kez tercih edilmiştir. *Duyulardan hareketle yazma* yöntemi on bir kez tercih edilerek dördüncü en çok kullanılan yöntem olurken *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma* yöntemi dokuz kez tercih edilmiştir. *Grup olarak yazma* ile *metin tamamlama* yöntemleri yedişer kez tercih

edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, boşluk doldurma, serbest yazma ve eleştirel yazma* yöntemleri ise beşer metinde kullanılmıştır. *Kontrollü yazma* yöntemine dört metinde yer verilmiştir. *Özet çıkarma* yöntemi iki kez kullanılırken *tahminde bulunma* ve *not alma* yöntemleri birer metinde kullanılmıştır. *Tümdengelim, araştırmaya dayalı yazma, tümevarım, dikte* yöntemleri ise hiç tercih edilmemiştir.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 90. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Gündümlü Yazma	7
2. Metin Tamamlama	3
3. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	3
4. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	2
5. Yaratıcı Yazma	2
6. Grup Olarak Yazma	2
7. Özet Çıkarma	1
8. Duyulardan Hareketle Yazma	1
9. Boşluk Doldurma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Atatürk” temasında yazma becerileri öğretiminde dokuz farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem yedi kez tercih edilen *gündümlü yazma* yöntemi olmuştur. *Metin tamamlama* ve *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemleri üçer kez tercih edilirken *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, yaratıcı yazma* ve *grup olarak yazma* yöntemleri ikişer kez tercih edilmiştir. *Özet çıkarma, duyulardan hareketle yazma, boşluk doldurma* yöntemleri ise birer kez tercih edilmiştir. *Kontrollü yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, eleştirel yazma,*

not alma, serbest yazma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tümdengelim, araştırmaya dayalı yazma yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 91. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Boşluk Doldurma	1
2. Yaratıcı Yazma	1
3. Serbest Yazma	1
4. Duyulardan Hareketle Yazma	1
5. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Sevgi” temasında yazma becerileri öğretiminde beş farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *boşluk doldurma, yaratıcı yazma, serbest yazma, duyulardan hareketle yazma* ve *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma* olmuştur. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, özet çıkarma, güdümlü yazma, metin tamamlama, grup olarak yazma, kontrollü yazma, eleştirel yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, not alma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tümdengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 92. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Yazma	6
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1
3. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	1
4. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	1
5. Yaratıcı Yazma	1
6. Serbest Yazma	1
7. Eleştirel Yazma	1
8. Not Alma	1
9. Boşluk Doldurma	1
10. Grup Olarak Yazma	1
11. Metin Tamamlama	1
12. Kontrollü Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Doğa ve Evren” temasında yazma becerileri oğretiminde on iki farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem altı kez tercih edilen *güdümlü yazma* yöntemi olmuştur. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma*, *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *Yaratıcı yazma*, *serbest yazma*, *eleştirel yazma*, *not alma*, *boşluk doldurma*, *grup olarak yazma*, *metin tamamlama*, *kontrollü yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *zet çıkarma*, *dikte*, *tahminde bulunma*, *duyulardan hareketle yazma*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 93. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında “Duygular” temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ Yazma	3
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	2
3. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	1
4. Duyulardan Hareketle Yazma	1
5. Yaratıcı Yazma	1
6. Serbest Yazma	1
7. Grup Olarak Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Duygular” temasında yazma becerileri öğretiminde yedi farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem üç kez tercih edilen *güdümlü yazma* yöntemi olmuştur. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi iki kez tercih edilirken *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *duyulardan hareketle yazma*, *yaratıcı yazma*, *serbest yazma*, *grup olarak yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Boşluk doldurma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *kontrollü yazma*, *metin tamamlama*, *eleştirel yazma*, *özet çıkarma*, *not alma*, *dikte*, *tahminde bulunma*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 94. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	4
2. Yaratıcı Yazma	2
3. Duyulardan Hareketle Yazma	2
4. Boşluk Doldurma	1
5. Kontrollü Yazma	1
6. Eleştirel Yazma	1
7. Güdümlü Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Zaman ve Mekân” temasında yazma becerileri öğretiminde yedi farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem dört kez tercih edilen *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı yazma* ve *duyulardan hareketle yazma* yöntemleri ikişer kez tercih edilirken *boşluk doldurma*, *kontrollü yazma*, *eleştirel yazma* ve *güdümlü yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *serbest yazma*, *grup olarak yazma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *metin tamamlama*, *özet çıkarma*, *not alma*, *dikte*, *tahminde bulunma*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 95. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Yazma	5
2. Yaratıcı Yazma	1
3. Serbest Yazma	1
4. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Okuma Kültürü” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem beş kez tercih edilen *güdümlü yazma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı yazma*, *serbest yazma*, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Duyulardan hareketle yazma*, *boşluk doldurma*, *kontrollü yazma*, *eleştirel yazma*, *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *grup olarak yazma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *metin tamamlama*, *özet çıkarma*, *not alma*, *dikte*, *tahminde bulunma*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 96. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Millî Kültür Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ Yazma	4
2. Duyulardan Hareketle Yazma	3
3. Metin Tamamlama	3
4. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	3
5. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	2
6. Yaratıcı Yazma	1
7. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1
8. Özet Çıkarma	1
9. Boşluk Doldurma	1
10. Grup Olarak Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında yazma becerileri öğretiminde on farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem dört kez tercih edilen *güdümlü yazma* yöntemi olmuştur. *Duyulardan hareketle yazma*, *metin tamamlama* ve *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma* yöntemleri üçer kez tercih edilirken *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma* yöntemi iki kez tercih edilmiştir. *Yaratıcı yazma*, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma*, *özet çıkarma*, *boşluk doldurma* *grup olarak yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Kontrollü yazma*, *eleştirel yazma*, *serbest yazma*, *not alma*, *dikte*, *tahminde bulunma*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 97. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Eleştirel Yazma	1
2. Yaratıcı Yazma	1
3. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	1
4. Grup Olarak Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Toplum Hayatı” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *eleştirel yazma, yaratıcı yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, grup olarak yazma* olmuştur. *Duyulardan hareketle yazma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, tahminde bulunma, kontrollü yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, güdümlü yazma, serbest yazma, boşluk doldurma, metin tamamlama, not alma, özet çıkarma, dikte, tümevarım, tündengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 98. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Yazma	2
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1
3. Eleştirel Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kişisel Gelişim” temasında yazma becerileri öğretiminde üç farklı yöntem tercih edilmiştir. *Güdümlü yazma* yöntemi iki kez, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* ve *eleştirel yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Duyulardan hareketle yazma, metin tamamlama, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, yaratıcı yazma, özet çıkarma, boşluk doldurma, grup olarak yazma, kontrollü yazma, serbest yazma, not alma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tündengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 99. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Güzel Sanatlar Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1
2. Güdümlü Yazma	1
3. Serbest Yazma	1
4. Kontrollü Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Güzel Sanatlar” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, güdümlü yazma, serbest yazma, kontrollü yazma* olmuştur. *Yaratıcı yazma, grup olarak yazma, boşluk doldurma, metin tamamlama, not alma, duyulardan hareketle yazma, eleştirel yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkarma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tümdengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 100. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Hak ve Özgürlükler Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	1
2. Güdümlü Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Hak ve Özgürlükler” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. İki de birer kez tercih edilen bu yöntemler *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma ve güdümlü yazma* olmuştur. *Eleştirel yazma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, duyulardan hareketle yazma, serbest yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, grup olarak yazma, boşluk doldurma, metin tamamlama, not alma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkarma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tümdengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 101. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Alışkanlıklar Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	1
2. Eleştirel Yazma	1
3. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1
4. Duyulardan Hareketle Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Alışkanlıklar” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, eleştirel yazma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, duyulardan hareketle yazma* olmuştur. *Güdümlü yazma, serbest yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, grup olarak yazma, boşluk doldurma, metin tamamlama, not alma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkarma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tündengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 102. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında İletişim Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Grup Olarak Yazma	1
2. Yaratıcı Yazma	1
3. Kontrollü Yazma	1
4. Duyulardan Hareketle Yazma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “İletişim” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *grup olarak yazma, yaratıcı yazma, kontrollü yazma ve duyulardan hareketle yazma* olmuştur. *Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, eleştirel yazma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, güdümlü yazma, serbest yazma, boşluk doldurma, metin tamamlama, not alma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkarma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tündengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 103. 7.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kavramlar ve Çağrışımlar Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Duyulardan Hareketle Yazma	1
2. Yaratıcı Yazma	1
3. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1
4. Tahminde Bulunma	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kavramlar ve Çağrışımlar” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *duyulardan hareketle yazma, yaratıcı yazma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, tahminde bulunma* olmuştur. *Grup olarak yazma, kontrollü yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, eleştirel yazma, güdümlü yazma, serbest yazma, boşluk doldurma, metin tamamlama, not alma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkarma, dikte, tümevarım, tümdengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

5.1.3. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

5.1.3.1.Okuma Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 104. 8. Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarları

1. Sesli Okuma	22
2. İşaretleyerek Okuma	15
3. Soru Sorarak Okuma	11
4. Söz Korosu	8
5. Özetleyerek Okuma	8
6. Sessiz Okuma	7
7. Not Alarak Okuma	5
8. Ezberleme	5
9. Metinlerle İlişkilendirme	4
10. Eleştirel Okuma	3
11. Tahmin Ederek Okuma	2
12. Okuma Tiyatrosu	2
13. Tartışarak Okuma	2
14. Göz Atarak Okuma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki okuma becerisi öğretim yöntemleri incelendiğinde en çok tercih edilen yöntemin *sesli okuma* yöntemi olduğu görülmektedir. Bu yöntem 22 kez kullanılmıştır. *İşaretleyerek okuma* yöntemi ikinci sırada en çok kullanılan yöntemdir. Bu yöntem 15 kez kullanılmıştır. *Soru sorarak okuma* yöntemi 11 kez kullanılarak en çok kullanılan üçüncü yöntem olmuştur. *Söz korusu, özetleyerek okuma* yöntemleri sekizer kez kullanılarak en çok kullanılan yöntemlerden olmuştur. *Sessiz okuma* yedi kez kullanılarak altıncı en çok kullanılan yöntem olmuştur. *Not alarak okuma* ve *ezberleme* yöntemleri beşer kez kullanılmıştır. *Metinlerle ilişkilendirme* yöntemi dört kez kullanılmıştır. *Eleştirel okuma* yöntemi üç kez kullanılarak en az kullanılan yöntemlerden olmuştur. *Tahmin ederek okuma, okuma tiyatrosu ve tartışarak okuma* yöntemleri ikişer kez kullanılarak en az kullanılan yöntemlerdendir. *Göz atarak okuma* yöntemi bir kez kullanılarak en az kullanılan yöntem olmuştur. *Esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, empati yaparak okuma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri hiç kullanılmamıştır.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 105. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Okuma	3
2. Sesli Okuma	3
3. Soru Sorarak Okuma	3
4. İşaretleyerek Okuma	3
5. Söz Korusu	2
6. Özetleyerek Okuma	1
7. Sessiz Okuma	1
8. Okuma Tiyatrosu	1
9. Tartışarak Okuma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında Atatürk temasında dokuz farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. En çok tercih edilen okuma yöntemleri üçer kez kullanılan *not alarak okuma, sesli okuma, soru sorarak okuma, işaretleyerek okuma* yöntemleri olmuştur. *Söz korusu*

yöntemi iki kez tercih edilmiştir. *Özetleyerek okuma, sessiz okuma, okuma tiyatrosu, tartışarak okuma* yöntemleri birer metinde yer almıştır. *Ezberleme ve metinlerle ilişkilendirme, göz atarak okuma, tahmin ederek okuma, , eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri ise bu temada tercih edilmemiştir.

Tablo 106. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Söz Korosu	1
2. Sesli Okuma	1
3. Özetleyerek Okuma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Sevgi” temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Bu üç yöntem de birer kez kullanılmıştır. *Özetleyerek okuma, sesli okuma ve söz korosu yöntemleri tercih edilmiştir. Sessiz okuma, tahmin ederek okuma, göz atarak okuma, not alarak okuma, işaretleyerek okuma, soru sorarak okuma, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri kullanılmamıştır.

Tablo 107. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Ezberleme	1
2. Soru Sorarak Okuma	1
3. İşaretleyerek Okuma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Doğa ve Evren” temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Bu üç yöntem de birer kez kullanılmıştır. *Ezberleme, soru sorarak okuma ve işaretleyerek okuma* yöntemleri tercih edilmiştir. *Sesli okuma, özetleyerek okuma, söz korusu, sessiz okuma, tahmin ederek okuma, göz atarak okuma, not alarak okuma, okuma tiyatrosu, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri kullanılmamıştır.

Tablo 108. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Duygular Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Özetleyerek Okuma	3
2. Sesli Okuma	3
3. İşaretleyerek Okuma	2
4. Ezberleme	1
5. Metinlerle İlişkilendirme	1
6. Eleştirel Okuma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Duygular” temasında altı farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. En çok tercih edilen yöntemler üçer kez kullanılan *özetleyerek okuma* ve *sesli okuma* yöntemleri olmuştur. *Ezberleme, metinlerle ilişkilendirme* ve *eleştirel okuma* birer metinde yer alarak en az tercih edilen yöntemler olmuşlardır. *Söz korusu, işaretleyerek okuma, not alarak okuma, soru sorarak okuma, sessiz okuma* ve *göz atarak okuma* yöntemleri, *okuma tiyatrosu, tartışarak okuma, tahmin ederek okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri ise bu temada tercih edilmemiştir.

Tablo 109. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	4
2. İşaretleyerek Okuma	3
3. Sessiz Okuma	2
4. Söz Korosu	2
5. Ezberleme	1
6. Metinlerle İlişkilendirme	1
7. Soru Sorarak Okuma	1
8. Tartışarak Okuma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Zaman ve Mekân” temasında sekiz farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. En çok tercih edilen okuma yöntemi dört kez kullanılan *sesli okuma* yöntemi olmuştur. *İşaretleyerek okuma* yöntemi üç kez tercih edilerek en çok tercih edilen ikinci yöntem olmuştur. *Sessiz okuma* ve *söz korosu* ikişer metinde tercih edilmiştir. *Ezberleme*, *metinlerle ilişkilendirme*, *soru sorarak okuma*, *tartışarak okuma* yöntemleri birer metinde yer alarak en az tercih edilen yöntemler olmuşlardır. *Özetleyerek okuma*, *eleştirel okuma*, *not alarak okuma*, *okuma tiyatrosu*, *göz atarak okuma*, *tahmin ederek okuma*, *esnek okuma*, *tam okuma*, *yaratıcı okuma*, *tarayarak okuma*, *kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma*, *şiir okuma*, *öğretici metinleri okuma*, *edebi metinleri okuma*, *grup olarak okuma*, *hızlı okuma*, *görsel okuma*, *ekran okuma* yöntemleri ise bu temada tercih edilmemiştir.

Tablo 110. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. İşaretleyerek Okuma	2
2. Söz Korosu	1
3. Sesli Okuma	1
4. Tahmin Ederek Okuma	1
5. Ezberleme	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Okuma Kültürü” temasında beş farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. En çok tercih edilen yöntem iki kez kullanılan *işaretleyerek okuma* yöntemi olmuştur. *Söz korusu, sesli okuma, tahmin ederek okuma ve ezberleme* birer metinde yer alarak en az tercih edilen yöntemler olmuşlardır. *Özetleyerek okuma, metinlerle ilişkilendirme, eleştirel okuma, not alarak okuma, soru sorarak okuma, sessiz okuma ve göz atarak okuma* yöntemleri, *okuma tiyatrosu, tartışarak okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri ise bu temada tercih edilmemiştir.

Tablo 111. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Millî Kültür Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	3
2. Söz Korusu	2
3. Not Alarak Okuma	1
4. Soru Sorarak Okuma	1
5. Sessiz Okuma	1
6. Göz Atarak Okuma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında altı farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. En çok tercih edilen okuma yöntemi üç kez kullanılan *sesli okuma* yöntemi olmuştur. *Söz korusu* yöntemi iki kez tercih edilerek en çok tercih edilen ikinci yöntem olmuştur. *Not alarak okuma, soru sorarak okuma, sessiz okuma ve göz atarak okuma* yöntemleri birer metinde yer alarak en az tercih edilen yöntemler olmuşlardır. *Özetleyerek okuma, işaretleyerek okuma, eleştirel okuma, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, okuma tiyatrosu, tartışarak okuma, tahmin ederek okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri ise bu temada tercih edilmemiştir.

Tablo 112. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	6
2. Özetleyerek Okuma	3
3. Soru Sorarak Okuma	1
4. İşaretleyerek Okuma	1
5. Eleştirel Okuma	1
6. Sessiz Okuma	1
7. Ezberleme	1
8. Metinlerle İlişkilendirme	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Toplum Hayatı” temasında sekiz farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. En çok tercih edilen okuma yöntemi altı kez kullanılan *sesli okuma* yöntemi olmuştur. *Özetleyerek okuma* yöntemi üç kez tercih edilerek en çok tercih edilen ikinci yöntem olmuştur. *Soru sorarak okuma, işaretleyerek okuma, eleştirel okuma, sessiz okuma, ezberleme* ve *metinlerle ilişkilendirme* birer metinde yer alarak en az tercih edilen yöntemler olmuşlardır. *Not alarak okuma, söz korosu, okuma tiyatrosu, tartışarak okuma, göz atarak okuma, tahmin ederek okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri ise bu temada tercih edilmemiştir.

Tablo 113. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sessiz Okuma	2
2. Soru Sorarak Okuma	2
3. İşaretleyerek Okuma	1
4. Eleştirel Okuma	1
5. Metinlerle İlişkilendirme	1
6. Tahmin Ederek Okuma	1
7. Okuma Tiyatrosu	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kişisel Gelişim” temasında yedi farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. En çok tercih edilen okuma yöntemleri ikişer kez kullanılan *sessiz okuma* ve *soru sorarak okuma* yöntemleri olmuştur. *İşaretleyerek okuma*, *eleştirel okuma*, *metinlerle ilişkilendirme*, *tahmin ederek okuma* ve *okuma tiyatrosu* yöntemleri birer metinde yer alarak en az tercih edilen yöntemler olmuşlardır. *Sesli okuma*, *söz korosu*, *ezberleme*, *tartışarak okuma*, *özetleyerek okuma*, *not alarak okuma*, *göz atarak okuma*, *esnek okuma*, *tam okuma*, *yaratıcı okuma*, *tarayarak okuma*, *kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma*, *şiir okuma*, *öğretici metinleri okuma*, *edebi metinleri okuma*, *grup olarak okuma*, *hızlı okuma*, *görsel okuma*, *ekran okuma* yöntemleri ise bu temada tercih edilmemiştir.

Tablo 114. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Güzel Sanatlar Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Sesli Okuma	1
2. Soru Sorarak Okuma	1
3. İşaretleyerek Okuma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Güzel Sanatlar” temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Bu üç yöntem de birer kez kullanılmıştır. *Sesli okuma*, *soru sorarak okuma* ve *işaretleyerek okuma* yöntemleri tercih edilmiştir. *Özetleyerek okuma*, *söz korosu*, *sessiz okuma*, *tahmin ederek okuma*, *göz atarak okuma*, *not alarak okuma*, *okuma tiyatrosu*, *ezberleme*, *metinlerle ilişkilendirme*, *tartışarak okuma*, *eleştirel okuma*, *esnek okuma*, *tam okuma*, *yaratıcı okuma*, *tarayarak okuma*, *kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma*, *şiir okuma*, *öğretici metinleri okuma*, *edebi metinleri okuma*, *grup olarak okuma*, *hızlı okuma*, *görsel okuma*, *ekran okuma* yöntemleri kullanılmamıştır.

Tablo 115. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında İletişim Temasında Kullanılan Okuma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Soru Sorarak Okuma	1
2. İşaretleyerek Okuma	1
3. Not Alarak Okuma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “İletişim” temasında üç farklı okuma yöntemi kullanılmıştır. Bu üç yöntem de birer kez kullanılmıştır. *Soru sorarak okuma, işaretleyerek okuma ve not alarak okuma* yöntemleri tercih edilmiştir. *Ezberleme, sesli okuma, özetleyerek okuma, söz korusu, sessiz okuma, tahmin ederek okuma, göz atarak okuma, okuma tiyatrosu, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma, esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak okuma/ empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleri kullanılmamıştır.

5.1.3.2.Dinleme Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 116. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Dinleme Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Katılımsız Dinleme	8
2. Empati Kurma	7
3. Not Alarak Dinleme	6
4. Seçici Dinleme	4
5. Yaratıcı Dinleme	4
6. Tahmin Ederek Dinleme	1
7. Eleştirel Dinleme	1

8.Sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde yedi dinleme yönteminin altısının kullanıldığını görmekteyiz. En çok kullanılan yöntem *katılımsız dinleme* yöntemi olmuştur. Bu yöntem sekiz metinde tercih edilmiştir. İkinci en çok kullanılan yöntem olan *empati kurma* yöntemi yedi kez tercih edilmiştir. *Not alarak dinleme* yöntemi altı kez tercih edilmiştir. *Seçici dinleme* ve *yaratıcı dinleme* yöntemi dörder metinde tercih edilmiştir. *Eleştirel dinleme* yöntemi bir kez tercih edilmiştir. *Katılımlı dinleme* yöntemi ise hiçbir kitapta kullanılmamıştır. Ek olarak programda yer almayan tahmin ederek dinleme yöntemi kullanılmıştır.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 117. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	3
2. Katılımsız Dinleme	2
3. Seçici Dinleme	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Atatürk” temasında *not alarak dinleme* yöntemi üç kez tercih edilmiştir. *Katılımsız dinleme* yöntemi iki metinde kullanılmıştır. *Seçici dinleme* yöntemi bir metinde tercih edilmiştir. *Empati kurma, eleştirel dinleme, katılımlı dinleme ve yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 118. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Katılımsız Dinleme	1
-----------------------	---

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Sevgi” temasında *katılımsız dinleme* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme, eleştirel dinleme, not alarak dinleme, empati kurma, katılımlı dinleme ve yaratıcı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 119. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	1
-----------------------	---

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Doğa ve Evren” temasında *not alarak dinleme* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme, empati kurma, eleştirel dinleme, katılımsız dinleme, katılımlı dinleme ve yaratıcı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 120. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında “Duygular” Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Empati Kurma	2
-----------------	---

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Duygular” temasında *empati kurma* yönteminin iki kez kullanıldığı görülmüştür. *Seçici dinleme, eleştirel dinleme, katılımsız dinleme, not alarak dinleme, katılımlı dinleme ve yaratıcı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 121. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Katılımsız Dinleme	2
2. Empati Kurma	1
3. Tahmin Ederek Dinleme	1
4. Not Alarak Dinleme	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Zaman ve Mekân” temasında *katılımsız dinleme* yöntemi iki metinde kullanılmıştır. *Empati kurma* ve *not alarak dinleme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Yaratıcı dinleme*, *seçici dinleme*, *eleştirel dinleme*, *katılımlı dinleme* hiç tercih edilmemiştir. Ek olarak programda yer almayan tahmin ederek dinleme yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 122. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Seçici Dinleme	1
2. Katılımsız Dinleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Okuma Kültürü” temasında *seçici dinleme* ve *katılımsız dinleme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Not alarak dinleme*, *empati kurma*, *eleştirel dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 123. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Millî Kültür Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Empati Kurma	2
2. Katılımsız Dinleme	1
3. Yaratıcı Dinleme	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında *empati kurma* yöntemi iki metinde kullanılmıştır. *Katılımsız dinleme* ve *yaratıcı dinleme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Not alarak dinleme*, *seçici dinleme*, *eleştirel dinleme*, *katılımlı dinleme* hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 124. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Not Alarak Dinleme	1
2. Katılımsız Dinleme	1
3. Empati Kurma	1
4. Yaratıcı Dinleme	1
5. Eleştirel Dinleme	1

7.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Toplum Hayatı” temasında *not alarak dinleme*, *katılımsız dinleme*, *empati kurma*, *yaratıcı dinleme* ve *eleştirel dinleme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Seçici dinleme* ve *katılımlı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 125. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Empati Kurma	1
2. Yaratıcı Dinleme	1
3. Seçici Dinleme	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kişisel Gelişim” temasında *empati kurma*, *yaratıcı dinleme* ve *seçici dinleme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Eleştirel dinleme*, *katılımsız dinleme*, *not alarak dinleme* ve *katılımlı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 126. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Güzel Sanatlar Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Seçici Dinleme	1
-------------------	---

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Güzel Sanatlar” temasında *seçici dinleme* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Empati kurma*, *eleştirel dinleme*, *katılımsız dinleme*, *not alarak dinleme*, *katılımlı dinleme* ve *yaratıcı dinleme* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 127. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında İletişim Temasında Kullanılan Dinleme Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Dinleme	1
---------------------	---

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “İletişim” temasında *yaratıcı dinleme* yönteminin kullanıldığı görülmüştür. *Not alarak dinleme, seçici dinleme, empati kurma, eleştirel dinleme, katılımsız dinleme, katılımlı dinleme* ve yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.

5.1.3.3.Konuşma Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 128. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Konuşma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Gündümlü Konuşma	30
2. Yaratıcı Konuşma	21
3. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	13
4. Serbest Konuşma	12
5. Katılımlı Konuşma	12
6. Tartışma	11
7. Empati Kurma	6
8. Sunum	6
9. Eleştirel Konuşma	5
10. İkna Etme	5
11. Drama	3
12. Hafızada Tutma	2
13. Canlandırma	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde 12 konuşma yönteminin 10 tanesine yer verildiği görülmüştür. En çok kullanılan yöntem 30 kez kullanılan *gündümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı konuşma* yöntemi 21 kez tercih edilerek en çok kullanılan ikinci konuşma yöntemi olmuştur. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi 13 metinde tercih edilmiştir. *Serbest konuşma* ve *katılımlı konuşma* yöntemleri on ikişer kez tercih edilmiştir.

Tartışma yöntemi 11 kez tercih edilmiştir. *Empati kurma* yöntemi 6 metinde tercih edilmiştir. *Eleştirel konuşma* ve *ikna etme* yöntemleri beşer metinde kullanılmıştır. *Hafızada tutma* yöntemi 2 kez tercih edilmiştir. *Tümevarım* ve *tümdengelim* yöntemleri hiç tercih edilmemiştir. Sunum, drama ve canlandırma tekniklerine de yer verilmiştir.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 129. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ KONUŞMA	8
2. YARATICI KONUŞMA	4
3. KELİME VE KAVRAM HAVUZUNDAN SEÇEREK KONUŞMA	3
4. SUNUM	3
5. KATILIMLI KONUŞMA	2
6. TARTIŞMA	2
7. SERBEST KONUŞMA	1
8. İKNA ETME	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Atatürk” temasında sekiz farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem sekiz metinde tercih edilen *güdümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Yaratıcı konuşma* yöntemi dört metinde tercih edilerek en çok kullanılan ikinci yöntem olmuştur. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi üç metinde tercih edilmiştir. *Katılımlı konuşma* ve *tartışma* yöntemleri ikişer metinde tercih edilmiştir. *Serbest konuşma* ve *ikna etme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Hafızada tutma*, *empati kurma*, *eleştirel konuşma*, *tümdengelim* ve *tümevarım* yöntemleri ise tercih edilmemiştir. Sunum tekniğine de yer verilmiştir.

Tablo 130. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ KONUŞMA	1
2. SERBEST KONUŞMA	1
3. YARATICI KONUŞMA	1
4. KELİME VE KAVRAM HAVUZUNDAN SEÇEREK KONUŞMA	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Sevgi” temasında dört farklı yöntem tercih edilmiştir. *Güdümlü konuşma, serbest konuşma, yaratıcı konuşma ve kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Empati kurma, katılımlı konuşma, ikna etme, yaratıcı konuşma, hafızada tutma, eleştirel konuşma, tartışma, tümdengelim ve tümevarım* yöntemleri ise tercih edilmemiştir.

Tablo 131. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Konuşma	2
2. Drama	1
3. Sunum	1
4. Katılımlı Konuşma	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Doğa ve Evren” temasında iki farklı yöntem tercih edilmiştir. *Güdümlü konuşma* yöntemi iki kez tercih edilirken *katılımlı konuşma* yöntemi bir kez tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, eleştirel konuşma, ikna etme, serbest konuşma, yaratıcı konuşma, hafızada tutma, tartışma, tümevarım, empati kurma ve tümdengelim* yöntemleri tercih edilmemiştir. *Drama ve sunum* tekniklerine de yer verilmiştir.

Tablo 132. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında “Duygular” Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Konuşma	2
2. Empati Kurma	2
3. Güdümlü Konuşma	2
4. Tartışma	2
5. Serbest Konuşma	2
6. Sunum	2

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Duygular” temasında beş farklı yöntem tercih edilmiştir. Kullanılan bu beş yöntem de ikişer kez tercih edilmiştir. Bu yöntemler *yaratıcı konuşma*, *empati kurma*, *güdümlü konuşma*, *tartışma* ve *serbest konuşma* olurken *katılımlı konuşma*, *eleştirel konuşma*, *ikna etme*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma*, *hafızada tutma*, *tümdengelim* ve *tümevarım* yöntemleri ise tercih edilmemiştir. Sunum tekniğine de yer verilmiştir.

Tablo 133. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Serbest Konuşma	4
2. Katılımlı Konuşma	3
3. Güdümlü Konuşma	3
4. Yaratıcı Konuşma	3
5. Tartışma	1
6. Empati Kurma	1
7. Eleştirel Konuşma	1
8. İkna Etme	1
9. Drama	1
10. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	1
11. Hafızada Tutma	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Zaman ve Mekân” temasında on iki konuşma yönteminin on bir tanesinin kullanıldığı görülmektedir. En çok kullanılan yöntem dört metinde tercih edilen *serbest konuşma* yöntemidir. *Katılımlı konuşma*, *güdümlü konuşma* ve *yaratıcı konuşma* yöntemleri üçer metinde tercih edilerek en çok kullanılan yöntemlerden olmuşlardır. *Tartışma*, *empati kurma*, *eleştirel konuşma*, *ikna etme*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* ve *hafızada tutma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Tümevarım* ve *tümdengelim* ise tercih edilmeyen yöntemler olmuştur. Drama tekniğine de yer verilmiştir.

Tablo 134.8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Konuşma	3
2. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	2
3. Eleştirel Konuşma	1
4. İkna Etme	1
5. Serbest Konuşma	1

8.sınıf Trkęe ders kitapları incelendiğinde ‘‘Okuma Kültürü’’ temasında beş farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem  metinde tercih edilen *güdümlü konuşma* yöntemi olmuştur. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi iki metinde tercih edilmiştir. *Eleştirel konuşma*, *ikna etme* ve *serbest konuşma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Yaratıcı konuşma*, *katılımlı konuşma*, *hafızada tutma*, *tartışma*, *tümevarım*, *empati kurma* ve *tümdengelim* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 135. 8.Sınıf Trkęe Kitaplarında Milli Kültür Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Konuşma	3
2. Katılımlı Konuşma	2
3. Güdümlü Konuşma	2
4. Eleştirel Konuşma	2
5. Serbest Konuşma	1
6. İkna Etme	1
7. Canlandırma	1

8.sınıf Trkęe ders kitapları incelendiğinde ‘‘Milli Kültür’’ temasında altı farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntem üç kez tercih edilen *yaratıcı konuşma* yöntemi olmuştur. *Katılımlı konuşma*, *güdümlü konuşma* ve *eleştirel konuşma* yöntemleri ikişer metinde tercih edilirken *serbest konuşma* ve *ikna etme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma*, *tartışma*, *empati kurma*, *hafızada*

tutma, tümdengelim ve tümevarım yöntemleri ise tercih edilmemiştir. Canlandırma tekniğine de yer verilmiştir.

Tablo 136. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Konuşma	5
2. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	5
3. Tartışma	3
4. Yaratıcı Konuşma	3
5. Katılımlı Konuşma	2
6. Serbest Konuşma	1
7. Empati Kurma	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde ‘‘Toplum Hayatı’’ temasında yedi farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntemler beşer kez tercih edilen *güdümlü konuşma* ve *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemleri olmuştur. *Tartışma* ve *yaratıcı konuşma* yöntemleri  cer metinde tercih edilmiştir. *Katılımlı konuşma* yöntemi iki metinde tercih edilirken *serbest konuşma* ve *empati kurma* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *İkna etme, hafızada tutma, eleştirel konuşma, tümdengelim* ve *tümevarım* yöntemleri ise tercih edilmemiştir.

Tablo 137. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Konuşma	3
2. Empati Kurma	2
3. Tartışma	2
4. Güdümlü Konuşma	2
5. Katılımlı Konuşma	1
6. Hafızada Tutma	1
7. Drama	1
8. Eleştirel Konuşma	1
9. İkna Etme	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Kişisel Gelişim” temasında on iki konuşma yönteminin sekiz tanesinin kullanıldığı görülmektedir. En çok kullanılan yöntem üç metinde tercih edilen *yaratıcı konuşma* yöntemidir. *Empati kurma*, *tartışma* ve *güdümlü konuşma* yöntemleri ikişer metinde tercih edilerek en çok kullanılan yöntemlerden olmuşlardır. *Katılımlı konuşma*, *hafızada tutma*, *eleştirel konuşma*, *ikna etme* yöntemleri birer metinde tercih edilmiştir. *Serbest konuşma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma*, *tümevarım* ve *tümdengelim* ise tercih edilmeyen yöntemler olmuştur. Drama tekniğine de yer verilmiştir.

Tablo 138. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Güzel Sanatlar Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Konuşma	1
2. Tartışma	1
3. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	1
4. Serbest Konuşma	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “Güzel Sanatlar” temasında dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Bunlar *yaratıcı konuşma*, *tartışma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* ve *serbest konuşma* yöntemleridir ve birer kez tercih edilmiştir. *Empati kurma*, *eleştirel konuşma*, *hafızada tutma*, *katılımlı konuşma*, *güdümlü konuşma*, *ikna etme*, *tümdengelim* ve *tümevarım* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 139. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında İletişim Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Konuşma	2
2. Katılımlı Konuşma	1
3. Yaratıcı Konuşma	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde “İletişim” temasında üç farklı yöntem tercih edilmiştir. *Güdümlü konuşma* yöntemi iki kez tercih edilirken *katılımlı konuşma* ve *yaratıcı konuşma* yöntemi birer kez tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma*, *eleştirel konuşma*, *ikna etme*, *serbest konuşma*, *hafızada tutma*, *tartışma*, *tümevarım*, *empati kurma* ve *tümdengelim* yöntemleri tercih edilmemiştir.

5.1.3.4.Yazma Becerisi Alanında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Tablo 140. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Yazma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Yazma	20
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	19
3. Yaratıcı Yazma	15
4. Duyulardan Hareketle Yazma	11
5. Boşluk Doldurma	8
6. Metin Tamamlama	8
7. Grup Olarak Yazma	7
8. Serbest Yazma	7
9. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	7
10. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	7
11. Kontrollü Yazma	6
12. Eleştirel Yazma	6
13. Tahminde Bulunma	3
14. Not Alma	2
15. Özet Çıkarma	1

8.sınıf Türkçe ders kitapları incelendiğinde on dokuz yazma yönteminden on beş tanesine yer verildiği görülmüştür. En çok kullanılan yöntem yirmi kez kullanılan *güdümlü*

konuşma yöntemi olmuştur. İkinci sırada en çok kullanılan yöntem *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemidir. Bu yöntem on dokuz kez tercih edilmiştir. Üçüncü en çok kullanılan yöntem ise *yaratıcı yazma* yöntemidir. .Bu yöntem ise on beş kez tercih edilmiştir. *Duyulardan hareketle yazma* yöntemi on bir kez tercih edilerek dördüncü en çok kullanılan yöntem olurken *boşluk doldurma* ve *metin tamamlama* yöntemleri sekizer kez tercih edilmiştir. *Grup olarak yazma*, *serbest yazma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma* ve *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma* ile yöntemleri yedişer kez tercih edilmiştir. *Kontrollü yazma* ve *eleştirel yazma* yöntemleri ise altışar metinde kullanılmıştır. *Tahminde bulunma* yöntemine üç metinde yer verilmiştir. *Not alma* yöntemi iki kez kullanılırken *özet çıkarma* yöntemi bir metinde kullanılmıştır. *Tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma*, *tümevarım*, *dikte* yöntemleri ise hiç tercih edilmemiştir.

Tema Bazında Kullanılan Yöntem Ve Teknikler

Tablo 141. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Atatürk Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı,

1. Gülümlü Yazma	5
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	3
3. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	2
4. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	2
5. Kontrollü Yazma	2
6. Duyulardan Hareketle Yazma	2
7. Yaratıcı Yazma	1
8. Eleştirel Yazma	1
9. Boşluk Doldurma	1
10. Serbest Yazma	1
11. Tahminde Bulunma	1
12. Not Alma	1
13. Grup Olarak Yazma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Atatürk” temasında yazma becerileri öğretiminde on üç farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem beş kez tercih edilen *güdümlü yazma* yöntemi olmuştur. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi üç kez, *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *kontrollü yazma*, *duyulardan hareketle yazma* yöntemleri ikişer kez, *yaratıcı yazma*, *eleştirel yazma*, *boşluk doldurma serbest yazma*, *tahminde bulunma*, *not alma*, *grup olarak yazma* yöntemleri birer kez kullanılmıştır. *Metin tamamlama*, *özet çıkarma*, *dikte*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 142.8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Sevgi Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Yazma	1
2. Metin Tamamlama	1
3. Kontrollü Yazma	1
4. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Sevgi” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *yaratıcı yazma*, *metin tamamlama*, *kontrollü yazma*, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* olmuştur. *Eleştirel yazma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *grup olarak yazma*, *duyulardan hareketle yazma*, *tahminde bulunma*, *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *güdümlü yazma*, *serbest yazma*, *boşluk doldurma*, *not alma*, *özet çıkarma*, *dikte*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 143. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Doğa ve Evren Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Yazma	2
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	1
3. Güdümlü Yazma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Doğa ve Evren” temasında yazma becerileri öğretiminde üç farklı yöntem tercih edilmiştir. *Yaratıcı yazma* yöntemi iki kez, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma*, *güdümlü yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Duyulardan hareketle yazma*, *eleştirel yazma*, *boşluk doldurma*, *grup olarak yazma*, *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *metin tamamlama*, *kontrollü yazma*, *tahminde bulunma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *serbest yazma*, *not alma*, *özet çıkarma*, *dikte*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 144. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında “Duygular” Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Yaratıcı Yazma	3
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	2
3. Güdümlü Yazma	1
4. Duyulardan Hareketle Yazma	1
5. Boşluk Doldurma	1
6. Metin Tamamlama	1
7. Eleştirel Yazma	1
8. Serbest Yazma	1
9. Tahminde Bulunma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Duygular” temasında yazma becerileri öğretiminde dokuz farklı yöntem tercih edilmiştir. *Yaratıcı yazma* yöntemi üç kez, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi iki kez, *güdümlü yazma*, *duyulardan hareketle yazma*, *boşluk doldurma*, *metin tamamlama*, *eleştirel yazma*, *serbest yazma*, *tahminde bulunma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *not alma*, *özet çıkarma*, *kontrollü yazma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *grup*

olarak yazma, dikte, tümevarım, tüm dengelim, araştırmaya dayalı yazma yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 145. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Zaman ve Mekân Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Kelime Ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	4
2. Güdümlü Yazma	3
3. Yaratıcı Yazma	3
4. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	2
5. Boşluk Doldurma	2
6. Grup Olarak Yazma	2
7. Duyulardan Hareketle Yazma	1
8. Serbest Yazma	1
9. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	1
10. Metin Tamamlama	1
11. Kontrollü Yazma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Zaman ve Mekân” temasında yazma becerileri öğretiminde on bir farklı yöntem tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma* yöntemi dört kez, *güdümlü yazma* ve *yaratıcı yazma* yöntemleri üçer kez, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma*, *boşluk doldurma*, *grup olarak yazma* yöntemleri ikişer kez, *duyulardan hareketle yazma*, *serbest yazma*, *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *metin tamamlama*, *kontrollü yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Eleştirel yazma*, *tahminde bulunma*, *not alma*, *özet çıkarma*, *dikte*, *tümevarım*, *tüm dengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 146. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Okuma Kültürü Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. GÜDÜMLÜ YAZMA	3
2. DUYULARDAN HAREKETLE YAZMA	2
3. ELEŞTİREL YAZMA	2
4. BİR METİNDEN HAREKETLE YENİ BİR METİN OLUŞTURMA	1
5. BOŞLUK DOLDURMA	1
6. GRUP OLARAK YAZMA	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Okuma Kültürü” temasında yazma becerileri öğretiminde altı farklı yöntem tercih edilmiştir. *Güdümlü yazma* yöntemi üç kez, *duyulardan hareketle yazma*, *eleştirel yazma* yöntemleri ikişer kez, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma*, *boşluk doldurma*, *grup olarak yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *metin tamamlama*, *yaratıcı yazma*, *kontrollü yazma*, *tahminde bulunma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *serbest yazma*, *not alma*, *özet çıkarma*, *dikte*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 147. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Milli Kültür Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. YARATICI YAZMA	2
2. BİR METNİ KENDİ KELİMELERİYLE YENİDEN OLUŞTURMA	2
3. METİN TAMAMLAMA	1
4. ELEŞTİREL YAZMA	1
5. DUYULARDAN HAREKETLE YAZMA	1
6. NOT ALMA	1
7. ÖZET ÇIKARMA	1
8. KONTROLLÜ YAZMA	1
9. SERBEST YAZMA	1
10. KELİME VE KAVRAM HAVUZUNDAN SEÇEREK YAZMA	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Millî Kültür” temasında yazma becerileri öğretiminde on farklı yöntem tercih edilmiştir. *Yaratıcı yazma* ve *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma* yöntemleri ikişer kez, *metin tamamlama*, *eleştirel yazma*, *duyulardan hareketle yazma*, *not alma*, *özet çıkarma*, *kontrollü yazma*, *serbest yazma* ve *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma*, *güdümlü yazma*, *grup olarak yazma*, *boşluk doldurma*, *tahminde bulunma*, *dikte*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 148.8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Toplum Hayatı Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	6
2. Güdümlü Yazma	4
3. Grup Olarak Yazma	3
4. Yaratıcı Yazma	2
5. Duyulardan Hareketle Yazma	2
6. Boşluk Doldurma	2
7. Metin Tamamlama	1
8. Eleştirel Yazma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Toplum Hayatı” temasında yazma becerileri öğretiminde sekiz farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok tercih edilen yöntem altı kez tercih edilen *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi olmuştur. *Güdümlü yazma* yöntemi dört kez, *grup olarak yazma* yöntemi üç kez, *yaratıcı yazma*, *duyulardan hareketle yazma*, *boşluk doldurma* yöntemleri ikişer kez, *metin tamamlama*, *eleştirel yazma* yöntemleri birer kez kullanılmıştır. *Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *kontrollü yazma*, *serbest yazma*, *tahminde bulunma*, *not alma*, *özet çıkarma*, *dikte*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 149. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Kişisel Gelişim Temasında Kullanılan Yazma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	3
2. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	2
3. Metin Tamamlama	2
4. GÜdümlü Yazma	1
5. Yaratıcı Yazma	1
6. Kontrollü Yazma	1
7. Duyulardan Hareketle Yazma	1
8. Tahminde Bulunma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Kişisel Gelişim” temasında yazma becerileri öğretiminde sekiz farklı yöntem tercih edilmiştir. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi üç kez, *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma*, *metin tamamlama* yöntemleri ikişer kez, *güdümlü yazma*, *yaratıcı yazma*, *kontrollü yazma*, *duyulardan hareketle yazma*, *tahminde bulunma* yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma*, *boşluk doldurma*, *grup olarak yazma*, *serbest yazma*, *eleştirel yazma*, *not alma*, *özet çıkarma*, *dikte*, *tümevarım*, *tümdengelim*, *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 150. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında Güzel Sanatlar Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Metin Tamamlama	1
2. Serbest Yazma	1
3. Duyulardan Hareketle Yazma	1
4. Boşluk Doldurma	1

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “Güzel Sanatlar” temasında yazma becerileri öğretiminde dört farklı yöntem tercih edilmiştir. Tamamı birer kez tercih edilen bu yöntemler *metin tamamlama, serbest yazma, duyulardan hareketle yazma, boşluk doldurma* olmuştur. *Güdümlü yazma, yaratıcı yazma, grup olarak yazma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, not alma, kontrollü yazma, eleştirel yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkarma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tümdengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

Tablo 151. 8.Sınıf Türkçe Kitaplarında İletişim Temasında Kullanılan Konuşma Yöntemleri ve Kullanım Miktarı

1. Güdümlü Yazma	2
2. Serbest Yazma	2

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında “İletişim” temasında yazma becerileri öğretiminde iki farklı yöntem tercih edilmiştir. Kullanılan bu iki yöntem *güdümlü yazma* ve *serbest yazma* yöntemleri olmuştur ve ikiser kez kullanılmıştır. *Yaratıcı yazma* yöntemi iki kez, *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma*, yöntemleri birer kez tercih edilmiştir. *Duyulardan hareketle yazma, eleştirel yazma, boşluk doldurma, grup olarak yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, metin tamamlama, kontrollü yazma, tahminde bulunma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, not alma, özet çıkarma, dikte, tümevarım, tümdengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri tercih edilmemiştir.

5.1.4. 6, 7 Ve 8. Sınıflarda Dört Beceri Alanında Kullanılan Tüm Yöntemler

Tablo 152. Okuma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemlerin Ders Kitaplarındaki Kullanım Miktarı

Okuma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	Kullanım Miktarı
1. Sesli Okuma	53
2. İşaretleyerek Okuma	42
3. Soru Sorarak Okuma	28
4. Söz Korosu	21
5. Sessiz Okuma	18
6. Tahmin Ederek Okuma	18
7. Not Alarak Okuma	17
8. Okuma Tiyatrosu	13
9. Özetleyerek Okuma	12
10. Ezberleme	11
11. Metinlerle İlişkilendirme	6
12. Eleştirel Okuma	6
13. Tartışarak Okuma	4
14. Göz Atarak Okuma	3

Ders kitaplarında kullanılan okuma yöntemleri incelendiğinde en çok kullanılan yöntemin *sesli okuma* yöntemi olduğu görülmüştür. 13 kitapta 53 kez kullanılmıştır. İkinci en yüksek kullanılan yöntem ise *işaretleyerek okuma* yöntemidir. Bu yöntem 42 kez kullanılmıştır. 3.sırada en çok tercih edilen yöntem *soru sorarak okuma* yöntemidir. Bu yöntem 28 kez kullanılmıştır. *Söz korosu* 21 kez kullanılarak en çok tercih edilen yöntemlerin dördüncüsü olmuştur. *Sessiz okuma* ve *tahmin ederek okuma* yöntemleri on sekizer kez kullanılmıştır. *Not alarak okuma* yöntemi 17 kez tercih edilerek en çok kullanılan 7. okuma yöntemi olmuştur. *Okuma tiyatrosu* 13 kez kullanılmıştır ve 8.sırada yer almıştır. *Özetleyerek okuma* yöntemi 12 kez kullanılmıştır ve 9.en çok kullanılan yöntem olmuştur. *Ezberleme* 11 kez tercih edilmiştir ve en çok kullanılan 10. okuma yöntemi olmuştur. *Metinlerle ilişkilendirme* ve *eleştirel okuma* yöntemleri 6 kez kullanılarak en az kullanılan 4 yöntemden ikisini oluşturmuştur. *Tartışarak okuma* 4 kez tercih edilerek en az kullanılan 2. Okuma

yöntemi olmuştur. *Göz atarak okuma* yöntemi ise 3 kez tercih edilmiştir ve en az tercih edilen yöntem olmuştur.

Esnek okuma, tam okuma, tarayarak okuma, empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma, yaratıcı okuma yöntemlerine ise hiç yer verilmemiştir. Metinlerde şiir, öğretici metin, edebi metin yer alsada dahi yöntem kullanımında bu yöntemler tercih edilmemiştir.

Tablo 153. Dinleme Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemlerin Ders Kitaplarındaki Kullanım Miktarı

Dinleme Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	Kullanım Miktarı
1. Not Alarak Dinleme	19
2. Katılımsız Dinleme	18
3. Seçici Dinleme	15
4. Empati Yapararak Dinleme	14
5. Yaratıcı Dinleme	6
6. Eleştirel Dinleme	4
7. Katılımlı Dinleme	1

Ders kitaplarında kullanılan yöntemler içinde 3 kez *tahmin ederek dinleme* yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem dinleme becerisi öğretim yöntemlerinden biri olmamasına rağmen kitaplarda yöntem olarak ele alınmıştır.

Dinleme becerisi öğretiminde ders kitaplarında en sık tercih edilen yöntem *not alarak dinleme* yöntemi olmuştur. Bu yöntem 19 kez tercih edilmiştir. En çok tercih edilen ikinci yöntem ise 18 kez kullanım ile *katılımsız dinleme* yöntemi olmuştur. En sık kullanılan 3. dinleme öğretim yöntemi ise *seçici dinleme* yöntemidir. Bu yöntem 15 kez tercih edilmiştir. *empati yapararak dinleme* yöntemi 14 kez kullanılarak en sık kullanılan 4. Yöntem olmuştur. *Yaratıcı dinleme* 6 kez kullanılarak en az kullanılan 3. Yöntemdir. *Eleştirel dinleme* 4 kez kullanılmış ve en az kullanılan 2.yöntem olmuştur. *Katılımlı dinleme* ise 1 kez tercih edilmiş ve en az tercih edilen yöntem olmuştur.

Dinleme becerisi öğretim yöntemleri içerisinde hiç tercih edilmeyen yöntem bulunmamaktadır. Her yöntem en az bir kez tercih edilmiştir.

Tablo 154. Konuşma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemlerin Ders Kitaplarındaki Kullanım Miktarı

Konuşma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	Kullanım Miktarı
1. Gündümlü Konuşma	84
2. Yaratıcı Konuşma	44
3. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	38
4. Katılımlı Konuşma	32
5. Serbest Konuşma	28
6. Tartışma	21
7. Eleştirel Konuşma	19
8. Empati Yaparak Konuşma	19
9. İkna Etme	13
10. Hafızada Tutma	8
11. Tümdengelim	2
12. Tümevarım	1

Konuşma becerisi öğretiminde kullanılan yöntemlerden ders kitaplarında en çok tercih edileni *gündümlü konuşma* yöntemi olmuştur. 84 kez kullanılan bu yöntem tüm beceri alanlarındaki tüm yöntemlerin en çok tercih edileni konumundadır. En çok tercih edilen ikinci konuşma becerisi öğretim yöntemi ise 44 kez kullanım ile *yaratıcı konuşma* yöntemidir. 38 kez kullanım ile *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi 3.sırada en çok kullanılan konuşma becerisi öğretim yöntemi olmuştur. *Katılımlı konuşma* yöntemi 32 kez kullanılmıştır ve 4. en çok tercih edilen konuşma becerisi öğretim yöntemi olmuştur. 28 kez kullanılarak *serbest konuşma* yöntemi 5.sırada tercih edilen konuşma yöntemi olmuştur. 6. sırada *tartışma* yöntemi en çok tercih edilmiştir. Bu yöntem 21 kez kullanılmıştır. *Eleştirel konuşma* ve *empati yaparak konuşma* yöntemleri ise on dokuzar kez kullanılmıştır. *İkna etme* yöntemi 13 kez kullanılmıştır ve en az kullanılan 4. Yöntem olmuştur. *Hafızada tutma* yöntemi 8 kez kullanılmıştır ve en az kullanılan 3.yöntem olmuştur. *Tümdengelim* yöntemi 2 kez, *tümevarım* yöntemi 1 kez kullanılarak en az kullanılan yöntemler olmuşlardır.

Konuşma becerisi öğretim yöntemlerinden tercih edilmeyen yöntem bulunmamaktadır. Her yöntem bir kez de olsa kullanılmıştır.

Kitaplarda konuşma becerisi alanında 3 kere *canlandırma* tekniği, 1 kere *rol yapma* tekniği kullanılmıştır. Canlandırma ve rol yapma teknikleri okuma yöntemlerinden okuma tiyatrosu ile ilişkilidir ancak kitaplarda konuşma yöntemi gibi verilmiştir.

Konuşma becerisi alanında kullanılan bir diğer teknik “*drama*”dır. Drama 4 kez kullanılmıştır.

Konuşma yöntemleri arasında bulunmayan ancak kitaplarda verilen iki etkinlik vardır. Bunlar “*görsellerden hareketle konuşma*” ve “*metinlerden hareketle konuşma*”dır. Bu iki etkinlik de birer kez konuşma yöntemi yerine kullanılmıştır.

Altı şapkalı düşünme tekniği bir kez kullanılmıştır. *Sunum* tekniği tek bir kitapta 6 kez kullanılmıştır. Yöntem olmamasına rağmen yöntem gibi ifade edilmiştir.

Tablo 155. Yazma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemlerin Ders Kitaplarındaki Kullanım Miktarı

Yazma Becerisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	Kullanım Miktarı
1. Güdümlü Yazma	65
2. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	44
3. Yaratıcı Yazma	38
4. Duyulardan Hareketle Yazma	28
5. Metin Tamamlama	21
6. Serbest Yazma	19
7. Grup Olarak Yazma	19
8. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	18
9. Boşluk Doldurma	16
10. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	16
11. Kontrollü Yazma	15
12. Eleştirel Yazma	14
13. Özet Çıkarma	5
14. Tahminde Bulunma	4
15. Not Alma	4

Yazma becerisi öğretim yöntemleri içinde ders kitaplarında en çok tercih edilen yöntem *güdümlü yazma* yöntemi olmuştur. Bu yöntem 65 kez tercih edilmiştir. Ders kitaplarında en çok tercih edilen 2. Yöntem *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi olmuştur. Bu yöntem 44 kez kullanılmıştır. *Yaratıcı yazma* yöntemi en çok tercih edilen 3.yöntem olmuştur. Bu yöntem ise 38 kez kullanılmıştır. *Duyulardan hareketle yazma* yöntemi 28 kez tercih edilerek en çok tercih edilen 4. yazma öğretim yöntemi olmuştur. *Metin tamamlama* yöntemi 21 kez kullanılmıştır. Bu yöntem en çok tercih edilen 5.yöntem olmuştur. *Serbest yazma* ve *grup olarak yazma* yöntemleri on dokuzar kez kullanılarak en çok tercih edilen 6. yazma öğretim yöntemi olmuştur. *Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma* yöntemi 18 kez tercih edilerek 8.sırada en çok tercih edilen yöntem olmuştur. En çok tercih edilen 9. yöntem *boşluk doldurma* ve *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma* yöntemidir. Bu yöntemler on altışar kez kullanılmıştır. *Kontrollü yazma* yöntemi 15 kez kullanılarak 11.sırada en çok tercih edilen konuşma yöntemi olmuştur. *Eleştirel yazma* yöntemi 14 kez tercih edilerek en az tercih edilen 4 yöntemden biri olmuştur. *Özet çıkarma* yöntemi 5 kez tercih edilmiştir ve en az tercih edilen yöntemlerden olmuştur. *Tahminde bulunma* ve *not alma* yöntemleri 4 kez tercih edilmiştir ve en az kullanılan yöntemler olmuşlardır.

Dikte, tümevarım, tümdengelim ve *araştırmaya dayalı yazma* yöntemlerine ders kitaplarında hiç yer verilmemiştir.

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

- Okuma yöntemleri içerisinde en çok tercih edilen yöntem “sesli okuma” yöntemi olmuştur. Ardından sırasıyla “işaretleyerek okuma” ve “soru sorarak okuma” en çok tercih edilen yöntemler olmuştur.
- “Esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, empati yaparak okuma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma” yöntemleri hiç tercih edilmemiştir.
- “Not alarak dinleme” yöntemi en sık tercih edilen dinleme yöntemi olmuştur.
- Dinleme yöntemleri arasında sınıf düzeylerine göre belirli bir düzen oluşturmadığı görülmüştür.
- En az kullanılan dinleme yöntemi “katılımlı dinleme” olmuştur.
- “Katılımsız dinleme” yönteminin kullanım miktarı sınıf düzeyi ilerledikçe artmıştır.
- 2006 Türkçe Öğretim Programında olmayan “tahmin ederek dinleme” yöntemine kitaplarda yer verilmiştir.
- Konuşma yöntemleri içerisinde en çok tercih edilen yöntem “güdümlü konuşma” yöntemi olmuştur.
- “Tartışma” konuşma yönteminin kullanım miktarı sınıf düzeyi ilerledikçe artmıştır.
- “Canlandırma, rol yapma, drama, sunum” tekniklerine yer verilmiştir.
- 2006 Türkçe Öğretim Programında olmayan “görsellerden hareketle konuşma” ve “metinlerden hareketle konuşma” yöntemlerine kitaplarda yer verilmiştir.
- Yazma yöntemleri içerisinde en çok tercih edilen yöntem “güdümlü yazma” yöntemi olmuştur.
- “Dikte” ve “araştırmaya dayalı yazma” yöntemlerine hiçbir kitapta yer verilmemiştir.
- Temalara göre yöntem seçimleri incelendiğinde belirgin bir düzen oluşmadığı, kitapların genel yöntem tercihleriyle doğru orantılı seçimler yapıldığı tespit edilmiştir.

6.1. Okuma Becerisi ile İlgili Sonuç ve Tartışmalar

Türkçe ders kitapları incelendiğinde okuma yöntemleri içerisinde *sesli okuma* yöntemi 6, 7 ve 8. sınıfın en çok kullanılan okuma yöntemi olmuştur. Bu yöntemin kolay uygulanır olması, her öğrenci seviyesine uygun olması, ileri düzey zihinsel beceri gerektirmemesi bu yöntemin sık kullanılmasına sebep olmuştur.

İşaretleyerek okuma yöntemi öğrencide doğru okuma, sorulara doğru cevap verebilme, aranılan kısmı metinde tespit edebilme yeteneklerinin gelişimine katkı sunar. Bu sebeple 6,7 ve 8.sınıflarda en çok kullanılan ikinci yöntem olmuştur. Böylelikle bu yöntemin ortaöğretim boyunca geliştirilmesinin devam ettiğini ve bir süreci kapsadığını çıkarabiliriz.

6,7 ve 8. sınıfların üçünde de en çok kullanılan üçüncü yöntem *soru sorarak okuma* yöntemi olmuştur. Bu yöntem için de süreç içerisinde gelişimin hedeflendiği söylenebilir. Bu yöntemle amaçlı okuma faaliyeti geliştirilerek okuma anlama becerisine katkı sunulur. Böylelikle öğrencinin Türkçe ve diğer derslerdeki okuma becerisi geliştirilmiş olur.

6.sınıf ders kitaplarında *tartışarak okuma, eleştirel okuma, metinlerle ilişkilendirme* gibi üst düzey zihinsel süreçleri içeren yöntemler çok sık tercih edilmemiştir. Bu yöntemlerin kullanılabilmesi için öğrencinin eleştirel bakış açısını kazanması, bir metin ile başka bir metni çeşitli yönlerle karşılaştırabilmesi, bir konuyu arkadaşları ile tartışabilmesi, fikirlerini savunabilmesi, karşıt fikirlere antitez üretebilmesi beklenmektedir. Be sebeplerle öğrencinin yaşa bağlı zihinsel gelişimi de göz önünde bulundurularak 6.sınıfta sıklıkla yer verilmeyerek 7 ve 8.sınıflarda ağırlığı arttırılmıştır.

Tüm sınıf düzeyleri incelendiğinde okuma becerisinde bazı yöntemlerin hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu yöntemler *esnek okuma, tam okuma, yaratıcı okuma, tarayarak okuma, empati yaparak okuma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma* yöntemleridir.

6.2.Dinleme Becerisi ile İlgili Sonuçlar

Dinleme becerisi öğretiminde kullanılan yöntemlerin sınıf düzeylerine göre belirgin bir düzeni olmadığı görülmüştür. *Katılımsız dinleme* yönteminin sınıf düzeyleri ile birlikte arttığı görülmüştür. *Katılımsız dinleme* yönteminde öğrencinin dikkatinin uzun süre canlı tutulması katılımlı dinleme yöntemine göre daha zordur. Bu sebeple yaş ile birlikte artan dikkat düzeyi bu becerinin kullanım miktarını sınıf düzeylerine göre arttırmıştır.

Dinleme becerileri öğretiminde yer almayan ancak kitaplarda uygulama olarak verilmiş olan “*tahmin ederek dinleme*” becerisi ile karşılaşmıştır. Bu beceride öğrencinin dinlediklerinin sonucu hakkında fikir yürütmeleri beklenmiştir.

6.3. Konuşma Becerisi ile İlgili Sonuçlar

Konuşma becerisi yöntemleri incelendiğinde karşımıza *güdümlü konuşma* yönteminin incelenmiş olan tüm sınıf düzeylerinde en çok kullanılan yöntem olduğu görülmüştür. Bu yöntemde öğrenci bir konu üzerinde bilgilendirildikten sonra konuşma yapması istenir. Öğrencilere kazandırılmak istenen duygu ve düşünceler bu yöntemle edindirilebilmektedir. Öğrenci önce dinleyip sonra kendi cümleleriyle ifade ettiği zaman öğrenme faaliyeti etkili biçimde gerçekleşir. Kullanımının kolay olması, öğrenciye bilgi, davranış, kural, duygu gibi öğretilmesi hedeflenen konularda etkili öğrenme sunması bu yöntemin tüm sınıflarda kullanım miktarını artırmıştır.

Konuşma becerisi öğretiminde *tartışma* yönteminin kullanım sıklığının her sınıf düzeyinde arttığı tespit edilmiştir. *Tartışma* yönteminin çeşitli bilişsel süreçler içermesi bu becerinin yıllar içinde artarak yer almasını sağlamıştır. Tartışma yönteminde öğrenci tez ve antitez üretmeyi, fikirlerini savunmayı, tartışma kurallarına uygun hareket etmeyi öğrenir. Bu becerilerin gelişimi yaş ve süreç ile doğru orantılıdır.

Konuşma becerisi incelenirken kitaplarda tekniklere de yer verildiği görülmüştür. *Canlandırma, drama, rol yapma, sunum* bu tekniklerdendir.

Konuşma becerisi öğretiminde kitaplarda yer alan bazı yöntemler “Türkçe Öğretim Programı” konuşma becerisi öğretim yöntemleri içinde yer almamıştır. Bu yöntemler *görsellerden hareketle konuşma* ve *metinlerden hareketle konuşma* yöntemleridir. Bu iki yöntem Türkçe öğretim programlarında yer almamış ancak kitaplarda uygulama olarak yer verilmiştir. *Görsellerden hareketle konuşma* yöntemini *görsel okuma* veya *tahmin ederek okuma* başlıkları altında değerlendirebiliriz. *Tahmin ederek okuma* yönteminin bir kullanımı da öğrenciye metin okutturulmadan önce görsellerinin incelettirilmesi ve metne yönelik tahminlerinin alınması şeklindedir.

6.4. Yazma Becerisi ile İlgili Sonuçlar

Yazma becerisi öğretiminde kullanılan yöntemler incelendiğinde tüm sınıf düzeylerinde en çok tercih edilen yöntemin *güdümlü yazma* yöntemi olduğu görülmüştür. Konuşma

becerisinde olduğu gibi bu beceride de güdümlü gerçekleştirilen faaliyetler daha çok tercih edilmektedir. *Güdümlü yazma* yönteminde öğretmenin sınıf gündemine bir konuyu alması, o konu hakkında bilgilendirme yapması arkasından öğrencilerin bu konuda duygu ve düşüncelerini yazması istenir. Öğretim faaliyetlerinin son derece kalıcı olduğu bu yöntem her sınıf düzeyi için uygundur.

Tüm sınıf düzeyleri için en çok tercih edilen yöntemler *yaratıcı yazma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, duylardan hareketle yazma* yöntemleri olmuştur.

Not alma yöntemi yazma becerisi öğretiminde tüm sınıf düzeylerinde çok az kullanılmıştır.

Boşluk doldurma yönteminin sınıf düzeyi ilerledikçe kullanım miktarı düşmüştür. En çok 6, en az 8.sınıfta kullanıldığı tespit edilmiştir.

6.5.Yöntemlerin Temalara Dağılımı ile İlgili Sonuçlar

Temalara göre beceri öğretimi yöntemleri incelendiğinde “Atatürk” temasında en çok kullanılan okuma yöntemlerinin 6 ve 7. Sınıflarda *soru sorarak okuma* ve *işaretleterek okuma* olduğu görülürken 8.sınıfta en çok kullanılan yöntem *not alarak okuma* yöntemi olmuştur. Not alma yöntemi diğer sınıflarda sık kullanılan yöntemlerden değildir. Bu temada *ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, eleştirel okuma* hiçbir sınıf düzeyinde kullanılmamıştır. Dinleme becerisinde *not alarak dinleme*, konuşma becerisinde *güdümlü konuşma* ve yazma becerisinde *güdümlü yazma* en çok kullanılan yöntem olmuştur.

Bu sonuçlardan hareketle bu temada üst düzey bilişsel becerilerin öğretimi değil, Atatürk, millet, vatan gibi kavramların etrafında “eğitim” yapıldığı sonucu elde edilebilir.

“Sevgi” temasında en çok karşımıza çıkan okuma yöntemi *sesli okuma* olmuştur. 6 ve 7.sınıfta en çok kullanılan, 8. Sınıfta en çok kullanılan 2.yöntem olmuştur. Bu temada *göz atarak okuma, ezberleme, metinlerle ilişkilendirme, tartışarak okuma, eleştirel okuma* yöntemleri yer almamıştır. Dinleme becerisi öğretiminde bu temada *empati kurma, katılımsız dinleme, not alarak dinleme, seçici dinleme* yöntemleri tercih edilmiştir. Bu temada konuşma yöntemleri incelendiğinde en çok kullanılan yöntemler *yaratıcı konuşma* yöntemi olmuştur. Bu yöntem 6 ve 7.sınıflarda en çok, 8.sınıfta en çok kullanılan üçüncü yöntem olmuştur. *Güdümlü konuşma, serbest konuşma, yaratıcı konuşma* ve *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemleri her sınıf düzeyinde ortak kullanılan yöntemler olduğu

görülmüştür. Bu temada yazma yöntemleri incelendiğinde pek çok yöntemin tercih edildiği görülmüştür. 6.sınıfta 10, 7.sınıfta 5, 8.sınıfta 4 farklı yöntem kullanılmıştır. Yaratıcı yazma yönteminin tüm sınıf düzeylerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. *Not alma, özet çıkarma, dikte, tahmin ederek yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden yazma, tümevarım, tüm dengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri hiçbir sınıf seviyesinde tercih edilmemiştir.

Bu sonuçlardan hareketle bu temada üst düzey bilişsel becerilerin geliştirilmesi hedeflenmeyerek öğrencilerin “eğitimi” hedefe konmuştur. Güdümlü yazma/konuşma ile başlayan eğitim süreci empati kurma becerisinin kazandırılması ile devam etmiştir. Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma yöntemi öğrenciye kazandırılması hedeflenen ana kavramlar etrafında şekillenmektedir. Ardından öğrencinin bu konuda yaratıcılığı öne çıkarılarak konunun öğrenci tarafından özümsemesi sağlanmıştır.

“Doğa ve Evren” temasında okuma yöntemleri çeşitlilik göstermiştir. 6.sınıfta 8, 7.sınıfta 7, 8.sınıfta 3 farklı yöntem tercih edilmiştir. En çok kullanılan yöntemler sınıflara göre sırasıyla *sesli okuma, not alarak okuma* ve *ezberleme* olmuştur. *Ezberleme* ve *işaretleterek okuma* yöntemi her sınıf düzeyinde tercih edilmiştir. Dinleme yöntemleri incelendiğinde *seçici dinleme, eleştirel dinleme, katılımsız dinleme, not alarak dinleme, tahmin ederek dinleme* yöntemleri kullanıldığı görülmüştür. Konuşma becerisi incelendiğinde *güdümlü konuşma* yönteminin en çok kullanılan yöntem olduğu görülmüştür. 6.sınıfta 3, 7 ve 8.sınıfta en çok kullanılan yöntemdir. Temadaki yazma yöntemlerine bakıldığında 6.sınıfta 8, 7.sınıfta 12, 8.sınıfta 3 farklı yöntem olduğu görülmüştür. *Güdümlü yazma, yaratıcı yazma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemleri sınıf seviyelerinde ortak kullanılan yöntem olmuştur. *Özet çıkarma, dikte, tahminde bulunma, tümevarım, tüm dengelim, araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri hiç kullanılmamıştır.

Bu temada var olan yöntemler öğrencide çevre bilinci kazandırmaya yönelik olarak tercih edilmiştir. Öğrencinin not alması, ezberlemesi bu bilincin ediniminde önemlidir.

“Duygular” teması incelendiğinde okuma yöntemleri için *sesli okuma* yöntemi 6.sınıflar için 1, 7 ve 8.sınıflar için en çok kullanılan 2.yöntem olmuştur. Her sınıf düzeyi için 6 farklı yöntem tercih edilmiştir. Dinleme yöntemi için toplamda beş farklı yöntem tercih edilmiştir. *Seçici dinleme, eleştirel dinleme, not alarak dinleme, katılımsız dinleme* ve *empati kurma* bu yöntemlerdendir. Konuşma yöntemlerine bakıldığında *güdümlü konuşma* yönteminin her sınıf düzeyinde kullanıldığı görülmüştür. Bu yöntem hariç tüm sınıflarda ortak

kullanılan başka bir yöntem yoktur. Yazma yöntemlerine baktığımızda *yaratıcı yazma* yönteminin 6 ve 8.sınıflarda en çok kullanılan yöntem olduğu görülmüştür. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi tüm sınıf düzeylerinde en çok kullanılan 2.yöntem olmuştur. *Serbest yazma* yöntemi tüm sınıf düzeylerinde kullanılan bir diğer yöntem olmuştur.

Bu temada öğrencinin kendini ortaya koyması, duygularını anlamlandırabilmesi için öncelikle güdümlü konuşma faaliyeti ardından yaratıcı ve serbest yazma yöntemleri tercih edilmiştir. Duygular temasında öğrencinin yöntemler anlamında daha serbest olduğu, yaratıcılığını kullanabilmesi için seçimler yapıldığı görülmektedir.

“Zaman ve Mekân” teması incelendiğinde tüm sınıf düzeylerinde en çok kullanılan okuma yöntemi *sesli okuma* olmuştur. *Soru sorarak okuma* yöntemi 6 ve 7.sınıflar için en çok kullanılan ikinci yöntem olurken 8.sınıfta bu sıklıkla tercih edilmemiştir. *İşaretleyerek okuma* yöntemi sınıf düzeylerinde ortak kullanılmıştır. Dinleme yöntemlerinde *güdümlü konuşma* 6 ve 7.sınıflar için en çok kullanılan yöntemdir. 8.sınıfta ise 3.en çok kullanılan yöntem olmuştur. *Katılımlı dinleme* yönteminin de tüm sınıf düzeylerinde ortak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Yazma yöntemlerinde ise *güdümlü konuşma* 6 ve 8.sınıfta en çok kullanılan yöntemler olurken 7.sınıfta bu sıklıkla kullanılmamıştır. *Yaratıcı yazma, kontrollü yazma ve duyulardan hareketle yazma* yöntemleri sınıf düzeylerinde ortak kullanılan yöntemler olmuştur.

Bu tema için öğrencilerin etkin katılım sağlaması hedeflenmiştir. Soru sorarak okuma, katılımlı dinleme, güdümü konuşma ve kullanılan yazma yöntemlerinde öğrencilerin metinlerin işlenişinde ve ders sürecinde aktif olmaları hedeflenmiştir.

“Okuma Kültürü” teması incelendiğinde okuma becerisi öğretiminde *işaretleyerek okuma* yönteminin öne çıktığı görülmüştür. Bu yöntem 6. sınıfta ikinci en çok kullanılan, 7 ve 8.sınıflarda en çok kullanılan yöntem olmuştur. *Sesli okuma* yöntemi de her sınıf düzeyinde kullanılmıştır. Dinleme yöntemlerinden beş tanesinin tercih edildiği görülmüştür. Bunlar *not alarak dinleme, yaratıcı dinleme, seçici dinleme, katılımsız dinleme ve eleştirel dinleme* olmuştur. Konuşma yöntemlerine bakıldığında 6 ve 7.sınıflarda en çok *güdümlü konuşma* yönteminin tercih edildiği tespit edilmiştir. *Eleştirel konuşma* ve *ikna etme* yöntemlerinin sınıf düzeyleri için ortak olduğu görülmüştür. *Tümdengelim* konuşma yöntemi incelenen tüm kitaplar içerisinde sadece 6.sınıf “Okuma Kültürü” temasında tercih edildiği tespit edilmiştir. Yazma yöntemleri içerisinde yine *güdümlü yazma* yöntemi öne çıkmaktadır.

Bu temada öğrenciye okuma sevgi ve bilincinin kazandırılması hedeflenmektedir. Bu sebeple öğrenciye eleştirel konuşma, ikna etme, güdümlü yazma, tündengelim yöntemlerine yer verilmiştir. Bu yöntemlerle öğrencinin ana fikre kendisinin ulaşması, özümsemesi hedeflenmiştir.

“Millî Kültür” temasını incelediğimizde 6.sınıflarda her kitapta bu temaya yer verilmediği görülmüştür. Okuma becerisini incelediğimizde çeşitli yöntemlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Yöntem seçiminde belirli bir ağırlık oluşmamıştır. Dinleme becerisinde 5 farklı yöntem tercih edilmiştir. Bunlar *seçici dinleme, eleştirel dinleme, katılımsız dinleme* ve *empati yaparak dinleme* olmuştur. Konuşma becerisini incelediğimizde *serbest konuşma* ve *eleştirel konuşmanın* tüm sınıf düzeylerinde kullanıldığı tespit edilirken *güdümlü konuşma, yaratıcı konuşma, katılımlı konuşma* yöntemleri 7 ve 8.sınıflar için ortaktır. Yazma becerisi incelendiğinde *duyulardan hareketle yazma* ortak yöntem olmuştur.

Tüm bu tespitlerden hareketle “Millî Kültür” temasında ağırlıklı olan yöntemlerin olmadığı, her yöntemin tercih edilebildiği sonucuna ulaşılmıştır. Kullanılan yöntemler incelendiğinde ise bu temada öğrencinin milli duygularını harekete geçirecek, bunları öğrenciye kazandıracak ve pekiştirecek yöntemler olduğu görülmektedir.

“Toplum Hayatı” teması incelendiğinde her kitapta bu temanın kullanılmadığı görülmüştür. Kullanılan kitaplarda tüm beceri alanları için öne çıkan, ağırlıklı olarak tercih edilen yöntemler oluşmamıştır. Kullanılan kitaplarda okuma becerisi alanında *sesli okuma* yöntemi öne çıkmaktadır. Bu yöntem tüm sınıf düzeylerinde kullanılmıştır. *Sessiz okuma* ve *eleştirel okuma* yöntemleri 6 ve 8. sınıflarda ortak kullanılmıştır. Dinleme becerisi incelendiğinde 4 yöntem tercih edilmiştir. *Seçici dinleme, katılımsız dinleme, not alarak dinleme* ve *empati kurma* yöntemleri tercih edilmiştir. *Katılımsız dinleme* yöntemi bu yöntemler içinde en çok tercih edilen olmuştur. Konuşma becerisi incelendiğinde bir yöntemin öne çıkmadığı görülmüştür. Her sınıf düzeyi için çeşitli yöntemler tercih edilmiştir. 6 ve 8.sınıflarda *kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma* yöntemi öne çıkmaktadır. Yazma becerisi için ise her sınıf düzeyinde öne çıkan yöntemler farklı olmuştur. 6.sınıfta *güdümlü yazma*, 7.sınıfta *eleştirel yazma*, 8.sınıfta *bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi öne çıkmaktadır.

“Kişisel Gelişim” teması incelendiğinde bu temanın daha çok 8.sınıf kitaplarında yer verildiği görülmüştür. Okuma yöntemlerine bakıldığında her sınıf düzeyi için öne çıkan

yöntemlerin farklı olduğu görülmüştür. *İşaretleyerek okuma* ve *okuma tiyatrosu* iki sınıf düzeyinde kullanılmıştır. Dinleme yöntemleri için 4 yöntem tercih edilmiştir. *Not alarak dinleme, empati kurma, yaratıcı dinleme, seçici dinleme* yöntemleri tercih edilmiştir. *Empati kurma* iki sınıf düzeyinde de tercih edilen tek yöntem olmuştur. Konuşma yöntemlerine bakıldığında tüm sınıf düzeylerinde ortak kullanım yoktur. 7 ve 8.sınıflarda *empati kurma, hafızada tutma* ve *eleştirel konuşma* ortak yöntemlerdir. 6 ve 8.sınıflarda da *güdümlü konuşma* ortak kullanılmıştır. Yazma yöntemleri incelendiğinde her sınıf düzeyinde kullanılan *güdümlü yazma* yöntemi öne çıkmaktadır. 6 ve 7.sınıflarda en çok tercih edilen yöntem olduğu görülmüştür. *Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma* yöntemi ve *yaratıcı yazma* yöntemleri ikişer sınıf düzeyinde kullanılmıştır. Diğer yöntemler sınıf düzeylerine göre değişiklik göstermiştir.

“Güzel Sanatlar” teması 6.sınıfta kullanılmamış, 7 ve 8.sınıflarda kullanılmıştır. 7 ve 8.sınıflarda okuma becerisinde *sesli okuma, işaretleyerek okuma* ve *soru sorarak okuma* yöntemleri ortak olarak kullanılmıştır. Dinleme yöntemlerinde ise *katılımsız* ve *seçici dinleme* tercih edilmiştir. Konuşma yöntemlerinde sınıf düzeylerinde beşer yöntem tercih edilmiş, bunlardan *kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, serbest yazma* ve *tartışma* yöntemleri ortak tercih edilen yöntemler olmuşlardır. Yazma yöntemleri incelendiğinde ise dörder yöntem tercih edildiği *seçici yazma* yönteminin de ortak kullanıldığı tespit edilmiştir.

“Hak ve Özgürlükler” temasının sadece 7.sınıf düzeyinde bir kitapta bulunduğu tespit edilmiştir. Bu temada *sesli okuma, empati kurarak konuşma* ve *bir metni kendi kelimeleriyle yeniden yazma ile güdümlü yazma* yöntemleri öne çıkmaktadır.

Bu temada öne çıkan durum yine öğrenciye bir fikir kazandırmaktır. Bu temada öğrencinin güdümlü etkinliklerle ve empati yaptırılarak bu fikre ulaşması sağlanmak istenmiştir. Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden yazması ise edindiği fikirlerin pekiştirilmesini sağlayacaktır.

“Alışkanlıklar” temasına bakıldığında sadece 7.sınıf düzeyinde var olduğu görülmüştür. Tema incelendiğinde öne çıkan bir yöntem olmadığı tespit edilmiştir

“İletişim” teması incelendiğinde bu temanın 7 ve 8.sınıf düzeylerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. *İşaretleyerek okuma, soru sorarak okuma, yaratıcı konuşma* yöntemleri öne çıkmaktadır.

Bu temada öğrencilerin soru sorarak, yaratıcılıklarını kullanarak aktif katılım ile iletişim becerilerinin gelişmesi hedeflenmiştir. İşaretleyerek okuma yönteminin öne çıkması iletişim teması için yeterli bulunmamıştır.

“Kavramlar ve Çağrışımlar” teması incelendiğinde bu temanın da sadece 7.sınıf düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu temada yöntem kullanımında belirli bir düzen takip edilmediği tespit edilmiştir.

“Toplum Hayatı, Kişisel Gelişim, Güzel Sanatlar, Alışkanlıklar, Kavramlar ve Çağrışımlar” temalarının her kitapta kullanılan ana temalardan olmadığı, bu sebeple ortak bir sonuca ulaşmadığı tespit edilmiştir.

6.6. Tüm Sınıf Düzeylerinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklerle İlgili Sonuçlar

Tüm sınıf seviyelerindeki metinler incelendiğinde okuma becerisinde en çok kullanılan yöntemin *sesli okuma* yöntemi olduğu tespit edilmiştir. Bu yöntemin kolay kullanılabilir olması, metin türlerinin çoğuna uygun olması sıklıkla tercih etmesine sebep olmuştur.

Metinlerle ilişkilendirme, eleştirel okuma, tartışarak okuma, göz atarak okuma en az tercih edilen yöntemler olmuşlardır. Bu yöntemlerin her sınıf seviyesine uygun olmaması, alt sınıflarda eleştirel düşünme becerisinin tam anlamıyla gelişmemiş olması, karşılaştırma, ilişkilendirme gibi zihinsel süreçlerin yürütülememesi kullanım miktarlarını azaltmıştır.

Esnek okuma, tam okuma, tarayarak okuma, empati kurma, şiir okuma, öğretici metinleri okuma, edebi metinleri okuma, grup olarak okuma, hızlı okuma, görsel okuma, ekran okuma, yaratıcı okuma yöntemlerine hiç yer verilmediği görülmüştür. Bu yöntemlerin kimi araştırmacılar tarafından yöntem olarak kabul edilirken kimi araştırmacılarınsa yöntem olarak kabul etmemesi bunların ders kitaplarında kullanılmamasına sebep olmuştur. Bu yöntemler kitaplarda çeşitli şekillerde öğretimi yapılan, kullanılan yöntemlerdir ancak yöntem olarak önerilmemişlerdir.

Dinleme becerisi öğretiminde en çok *not alarak dinleme* yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntemin öğretimde sık kullanılması dinleme faaliyetinin kalıcı olmasını sağladığı gibi öğrenciye amaca yönelik hareket etme becerisi de kazandıracaktır. Bu sebeplerle çok tercih edilmiştir.

Dinleme becerisi öğretiminde en az kullanılan yöntemin *katılımlı dinleme* olduğu tespit edilmiştir. Bu yöntemin öğretimde sıklıkla kullanılmasına rağmen ders kitaplarında tercih edilmemesi ilgi çekici bulgular arasındadır. Bu yöntem ders işlenişi esnasında, okulda, sınıfta, öğretmen ve öğrenci arasında iletişimin sağlıklı devam etmesi için son derece önemlidir. Ders etkinlikleri esnasında, dinleme metinlerinde tercih edilmemesi metinlerin tam ve bölünmeden dinlenmesi isteği ile uygulandığını söyleyebiliriz.

Yazma ve konuşma becerileri öğretiminde *güdümlü konuşma/yazma* en çok tercih edilen yöntem olmuştur. Bu yöntem öğrenciyi eğitmek ve öğretim gerçekleştirmek için son derece uygundur. Öğrenciye konu hakkında bilgi verilmesi geçmişten bugüne öğretimimizin temelini oluşturur. Ardından öğrencinin yorumlaması faaliyeti ise günümüz eğitim anlayışına uygun olarak uygulanmaktadır. Öğrenci eğitilirken zihinsel olarak aktif, bilgiyi özümseyen ve yeni fikirlere ulaşabilen konumundadır.

Yazma ve konuşma becerileri öğretiminde en az tercih edilen yöntemler *tümevarım* ve *tümdengelim* olmuştur. Bu yöntemlerin her metinde uygulanabilir olmayışı bu sonucun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yazma yöntemlerinden *dikte* ve *araştırmaya dayalı yazma* yöntemleri de hiç tercih edilmemiştir. Bu yöntemler dersler süresince sıklıkla kullanılan yöntemlerdir. Öğretmenler *dikte* yöntemi ile öğrencilere notlar aldırabilir, öğrencilere araştırma ödevleri vererek araştırmaya dayalı yazılar yazılmasını sağlayabilir. Ancak bu yöntemler metinlerde tercih edilmemiştir. Bu sonuç bize eğitimde hiç kullanılmadığı sonucunu vermemelidir.

Öneriler

Bu çalışmada 6,7 ve 8.sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarından yararlanılmıştır. Bu çalışmaya 5.sınıf Türkçe kitapları dâhil edilmemiştir. Bundan sonraki çalışmalarda 5.sınıf Türkçe ders kitaplarının dil becerileri öğretim durumları incelenebilir.

Çalışmada Türkçe ders kitaplarında bulunan yöntem ve teknikler incelenerek sıklıkları ve temalara bağlı kullanım durumları tespit edilmiştir. Sonraki çalışmalar ders kitaplarında metin türlerine göre kullanılan yöntemleri, eski programlarda kullanılan kitaplar ve şu an kullanılan kitaplar arasındaki yöntem ve teknik farklılıklarını işleyebilirler.

KAYNAKÇA

- Akyol, H. (2006). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Arıcı, A. F. (2012). *Okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ateş, M. (2008). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Düzeyleri İle Türkçe Dersine Karşı Tutumları Ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.
- Aytaş, G. (2005). Okuma Eğitimi. *DergiPark*, 461-470.
- Bağcı Ayrancı, B. (2016). Konuşma, Konuşma Eğitimi ve Türkçe Programlarındaki Yeri. *KaraelmasJournal of Educational Sciences*, 15-24.
- Bilen, M. (1999). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyükkaragöz, S., & vd. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Konya: Mikro Yayınları.
- Cemiloğlu, M. (1998). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Çelik, H., Başer Baykal, N., & Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel Veri Analizi ve Temel İlkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - ENAD*.
- Çelik, M. E. (2018). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Otantiklik ve Otantik Materyallerden Yararlanma. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 791-806.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Doğan, Y. (2019). *Dinleme Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erden, B. (2014). Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programında Konuşma Eğitimine Yönelik Olarak Önerilen Yöntem/Tekniklere İlişkin Öğretmen Görüşleri. *(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları Ve Öğretimi Bilim Dalı, Bolu.

- Erden, B. (2014). Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programında Konuşma Eğitimine Yönelik Olarak Önerilen Yöntem/Tekniklere İlişkin Öğretmen Görüşleri. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Ergin, A., & Birol, C. (2000). *Eğitimde İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erkal, M., & Çağrıtekin, D. (2020). Okuma Stratejilerinin (Yöntem Ve Tekniklerinin) Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerle Uyumu. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Eyüp, B. (2008). *İlköğretim İkinci Kademe 1981 ile 2005 Türkçe Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. [www.academia.edu/tr:https://www.academia.edu/14214133/%C4%B0lk%C3%B6%C4%9Fretim_%C4%B0kinci_Kademe_1981_ile_2005_T%C3%BCrk%C3%A7e_Programlar%C4%B1n%C4%B1n_Kar%C5%9F%C4%B1la%C5%9F%C4%B1mal%C4%B1_Olarak_%C4%B0ncelenmesi](http://www.academia.edu/14214133/%C4%B0lk%C3%B6%C4%9Fretim_%C4%B0kinci_Kademe_1981_ile_2005_T%C3%BCrk%C3%A7e_Programlar%C4%B1n%C4%B1n_Kar%C5%9F%C4%B1la%C5%9F%C4%B1mal%C4%B1_Olarak_%C4%B0ncelenmesi) adresinden alındı
- Fidan, N. (1985). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Göçer, A. (2010). Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. 178-195.
- Göçer, A. (2018). Yazma Eğitimi. A. Göçer içinde, *Yazma Eğitimi* (s. 27). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Gündüz, O., & Şimşek, T. (2014). *Anlatma Teknikleri 2 Uygulamalı Konuşma Eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Gündüz, O., & Şimşek, T. (2014). *Anlatma Teknikleri 2 Uygulamalı Konuşma Eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Gündüz, O., & Şimşek, T. (2016). *Anlatma Teknikleri 2 Uygulamalı Yazma Eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2016). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Hesapçioğlu, M. (1997). *Öğretim İlke ve Yöntemleri –Eğitim Programları ve Öğretim*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- İltar, L., & Açık, F. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Türlerinin Sınıflandırılması ve Ders Kitaplarında Yer Alan Okuma Metinlerinin Değerlendirilmesi. *Türkiyat Mecmuası - Journal of Turkology*, 311-346.
- Karatay, H. (2018). *OKUMA EĞİTİMİ Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. (2005). *Türk Dili Üzerine Araştırmalar (Cilt I)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma Eğitimi ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 287-309.
- Maden, S., & Önal, A. (2020). Türkçe ve İngilizce Ders Kitapları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: 7. Sınıf Örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 732-752.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara.
- MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara.
- Nurlu, M., & Sarıca, A. (2015). İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Çalışmalarının Yöntem-Teknik ve Türkçe Öğretimi Kazanımları Açısından İncelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 19-37.
- Örge Yaşar, F. (2013). Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Türkçe Ders Kitaplarının Temel Beceriler Açısından İncelenmesi. *(Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Özbay, M. (2014). *Anlama Teknikleri: I Okuma Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir, E. (1991). Yazma Öğretimi. *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi* (s. 114-129). içinde Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Özden, Y. (1998). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Sarıca, A. (2014). İlköğretim II. Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Çalışmalarının Yöntem-Teknik ve Türkçe Öğretim Programındaki Kazanımlar Açısından İncelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara : Anı Yayıncılık.
- Sezer, A., Oğuzkan, F., Özdemir, E., & Göğüş, B. (1991). *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Şimşek, T., & Gündüz, O. (2011). *Anlama Teknikleri 1: Uygulamalı Okuma Eğitimi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Taşer, S. (2006). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Papirüs Yayınevi.
- Taşpınar, M. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Öğretim Yöntemleri*. Elazığ: Data Yayınları.
- TDK. (2020, Ocak 4). *TDK. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük*: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim ikinci kademedeki konuşma becerisinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.*, 40(2), 113-131.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. (2019, Aralık 21). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. (2019, Kasım 14). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. (2020). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Vural, B. (2004). *Muhteva Dersleri İçin Özel Öğretim Uygulamaları*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Vural, B. (2004). *Öğretim Faaliyetlerinde Yöntem- Teknik ve Etkinlikler*. İstanbul: Bilge Matbaa.
- Yangın, B. (2002). *Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*. Ankara: Dersal Yayıncılık.